

U prikupljanju materijala i izradi ove publikacije su učestvovali:

Vanja Čalović, izvršni direktor

Vuk Maraš, direktor Monitoring programa

Jelena Mandić, programski asistent za praćenje antikorupcijskih politika

Pavle Ćupić, programski asistent za praćenje rada Parlamenta

Aleksandar Mašković, programski asistent za praćenje rada Parlamenta

Radovan Terzić, programski asistent za slobodan pristup informacijam

Prevod: Ana Trninić, Ana Šćepanović i Tamara Jurlina

Dizajn i prelom: Dejan Milovac, Nina Cvetkovski

Štampa: 3M MAKARIJE

Tiraž: 1000

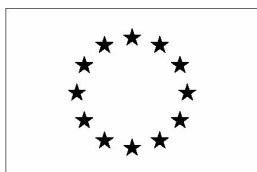
Kontakt:

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS

Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora

tel/fax: +382 20 266 - 328, +382 20 266 - 327

mans@t-com.me, www.mans.co.me

Izradu ove publikacije podržali su Ambasada Velike Britanije i Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori.

This publication was supported by the Embassy of United Kingdom and Delegation of European Union to Montenegro.

Sprovođenje Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala u Crnoj Gori

KORUPCIJA ILI EU INTEGRACIJE III

Stavovi i mišljenja data u ovoj publikaciji ne moraju se obavezno poklapati sa stavovima Ambasade Velike Britanije i Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori koje su finansijski podržale realizaciju ovih projekata.

Podgorica, jul 2010. godine

SADRŽAJ

UVOD	7
1. NACIONALNA KOMISIJA ZA MONITORING SPROVOĐENJA AKCIONOG PLANA	9
1.1. Struktura i sredstva nacionalne komisije	9
1.2. Aktivnosti nacionalne komisije	10
1.2.1. Amandmani na zvanične izvještaje Nacionalne komisije	10
1.2.2. Preporuke za usklađivanje reformi sa nalazima iz izvještaja Evropske Komisije	11
1.3. Pristup informacijama neophodnim za rad članovima komisije	12
Studija slučaja 1: Pristup sudskim presudama koje se odnose na krivična djela sa elementima korupcije i organizovanog kriminala	13
Studija slučaja 2: Pristup odgovorima na Upitnik Evropske komisije koji se odnose na korupciju	16
Studija slučaja 3: Pristup informacijama koje bi mogle ukazati na korupciju - državljanstvo Taksina Šinevatre	17
2. PODACI O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	19
2.1. Politička i međunarodna obaveza djelovanja	20
2.2. Opšti ciljevi	22
2.3. Specifične mjere protiv korupcije i organizovanog kriminala	24
2.3.1. Tužilaštvo	24
2.3.2. Policija	24
2.3.3. Sudstvo	25
2.3.4. Eksterna i interna revizija	26
2.3.5. Antikorupcijska politika u privatizaciji	27
2.3.6. Pranje novca i finansiranje terorizma	27
2.3.7. Javne nabavke	28
2.3.8. Konflikt interesa javnih funkcionera	29
2.3.9. Državna izborna komisija	29
2.3.10. Poreska uprava	29
2.3.11. Uprava carina	30
2.3.12. Uprava za antikorupcijsku inicijativu	31
3. REZULTATI BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	32
Studija slučaja 1: Efikasnost krivičnog gonjenja i presuđenja slučajeva organizovanog kriminala	32
Studija slučaja 2: Kako se sudije bore protiv korupcije u sopstvenim redovima	42
Studija slučaja 3: „Prepreke“ za efikasno gonjenje krivičnih djela	52

4. ULOGA I AKTIVNOSTI SKUPŠTINE CRNE GORE U BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	55
4.1. Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala	56
Studija slučaja 1: Praćenje sprovođenja Rezolucije	56
Studija slučaja 2: Nadzor nad zloupotrebama u korišćenju mjera tajnog nadzora	57
4.2. Kontrolna funkcija Parlamenta	58
5. TIJELA ZA PRAĆENJE ANTIKORUPCIJSKIH REFORMI U REGIONU	59
5.1. Hrvatska	59
5.2. Srbija	61
5.3. Makedonija	62
5.4. Slovenija	63
ANEKSI	
Aneks 1 : Pregled sjednica Nacionalne komisije	65
Aneks 2: Amandmani članova Nacionalne komisije	66
Aneks 3: Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala	67
Aneks 4: Zakonski osnov za rad i nadležnosti antikorupcijskih komisija u regionu	70
GRAFICI	
Grafik 1: Ukupan broj podnesenih amandmana na predloge izvještaja	10
Grafik 2: Ukupan broj usvojenih amandmana na predloge izvještaja	11
Grafik 3: Predložene i usvojene preporuke u 2008. godini	12
Grafik 4: Sprovođenje Inoviranog Akcionog plana od 2008. do kraja 2009. godine	19
TABELE	
Tabela 1: Primjena MTN-a za poslednje četiri godine	23
Tabela 2: Broj korišćenih mjera tajnog nadzora po godinama	57

UVOD

Cilj ove publikacije je da ukaže na rezultate sprovođenja antikorupcijskih reformi i ulogu Skupštine Crne Gore u tom procesu, kao i da predstavi najbolje prakse antikorupcijskih tijela u regionu.

Vlada Crne Gore je u avgustu 2006. godine usvojila Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala koji definiše aktivnosti, nosioce i rokove za realizaciju reformi, a sredinom februara 2007. je imenovala Nacionalnu komisiju za praćenje sprovođenja tog dokumenta. Krajem 2009. godine rok za sprovođenje Akcionog plana je istekao, a Nacionalna Komisija je završila svoj mandat.

Prvo poglavlje ove publikacije dokumentuje da je Nacionalna komisija strukturirana tako da njeni članovi ocjenjuju rezultate sopstvenih aktivnosti, pa je to jedan od razloga što njeni izvještaji ne odgovaraju realnom stanju. U ovom poglavlju su dati podaci o aktivnostima Komisije u toku tri godine njenog rada na osnovu kojih je očigledno da je MANS-ov predstavnik bio najaktivniji član tog tijela. Studije slučaja date u ovom poglavlju pokazuju da članovi Komisije ne mogu pristupati dokumentima koja su im neohodna da kvalitetno prate sprovođenje reformi, iako im to pravo i obaveza proizilaze iz dokumenata koji regulišu rad Komisije.

Drugo poglavlje pokazuje da su državne institucije u potpunosti sprovele samo polovinu reformi planiranih Akcionim planom. Podaci pokazuju da je realizovana većina aktivnosti kojima se uspostavlja zakonska i institucionalna infrastruktura, i izgrađuju administrativni kapaciteti, ali te reforme nisu dale konkretne rezultate u praksi.

U trećem poglavlju su date tri studije slučaja koje pokazuju da nema rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala na najvišim nivoima. Prva studija govori o aktivnostima organa krivičnog gonjenja i presuđenja u borbi protiv međunarodnog šverca kokaina koje su dovele do presude za hiljadu puta manju količinu narkotika od zaplijenjene. Druga studija pokazuje da bivši Predsjednik Vrhovnog suda nije bio predmet istrage zbog pronevjere skoro četvrtine miliona eura u toj instituciji, iako je upravo on glavni finansijski nalogodavac ove institucije. Poslednja studija dokumentuje izgovore koje crnogorsko tužilaštvo koristi kako se ne bi bavilo istragama organizovanog kriminala u privatizaciji.

Četvrti dio publikacije pokazuje da Skupština Crne Gore nije spremna da sprovede Rezoluciju o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala koju je jednoglasno usvojila, niti da koristi kontrolne mehanizme koji joj stoje na raspolaganju kako bi vršila nadzor nad radom izvršne vlasti, posebno u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Poslednji dio publikacije daje pregled iskustava zemalja regiona i pokazuje da Hrvatska, Srbija, Makedonija i Slovenija imaju znatno bolji institucionalni okvir za praćenje sprovođenja reformi u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala nego Crna Gora. Komparativna analiza pokazuje da samo crnogorska Skupština nije imenovala posebno tijelo za praćenje antikorupcijskih reformi, i samo naša Nacionalna komisija nema mandat da postupa po konkretnim prijavama koje ukazuju na propuste u radu državnih organa.

1. NACIONALNA KOMISIJA ZA MONITORING SPROVOĐENJA AKCIONOG PLANA

U ovoj studiji dati su podaci o načinu na koji je uspostavljena Nacionalna komisija za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala koja je jedino tijelo koje u Crnoj Gori prati reforme u ovoj oblasti i pokazuje da su članovi Komisije u konfliktu interesa, jer se većina njih nalazi u poziciji da ocjenjuje sopstvene rezultate.

Ova studija predstavlja aktivnosti Nacionalne komisije u toku trogodišnjeg mandata za vrijeme kojeg je održano trinaest sjednica, i pokazuje da je MANS-ov predstavnik u Nacionalnoj komisiji bio ujedno i najaktivniji član tog tijela, dok se pojedini njeni članovi iz zakonodavne i izvršne vlasti nisu puno miješali u svoj posao, niti su dolazili na sjednice ili podnosili amandmane kako bi izvještaje Komisije učinili vjerodostojnijim.

Studija dokumentuje da članovi Komisije ne mogu da pristupe dokumentima koja su im neohodna, iako im Poslovník o radu tog tijela garantuje ovo pravo. Date studije slučaja pokazuju da Predsjednica Nacionalne komisije, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave kao i Vrhovni sud ne žele da dozvole pristup informacijama koje se odnose na korupciju i organizovani kriminal, pa u praksi obesmišljavaju prava članova Komisije koja su im Poslovníkom garantovana.

1.1. Struktura i sredstva Nacionalne komisije

Crnogorska Vlada je sredinom 2005. godine usvojila Program borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala čija realizacija je odložena do usvajanja Akcionog plana za njegovu implementaciju, koje je uslijedilo godinu dana kasnije¹. Akcioni plan važio je tri godine, od 2006 do 2008. Nakon toga, Vlada je formirala Nacionalnu komisiju za praćenje implementacije ovog dokumenta, pola godine nakon njegovog usvajanja². Nakon nešto više od godinu dana postojeći Akcioni plan je inoviran, period njegove implementacije je produžen do kraja 2009. godine a u isto vrijeme povećan je i broj mjera te institucija koje su obavezne da sprovode reforme u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala³.

Nacionalna komisija za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala je bila jedina institucija u državi Crnoj Gori koja je zadužena za nadzor nad sprovođenjem strateškog okvira za suzbijanje korupcije i organizovanog kriminala. Zadatak Nacionalne komisije je da obezbijedi da nadležni organi adekvatno sprovode Akcioni plan, upravlja sredstvima obezbijedenim za njegovu realizaciju, i da dostavlja Vladi polugodišnje izvještaje o realizaciji Akcionog plana.

Nacionalna komisija je sastavljena od 12 članova i ima Predsjednika, zamjenika predsjednika i deset članova. Većina članova Komisije su istovremeno šefovi institucija koje sprovode aktivnosti iz Akcionog plana⁴, pa oni sami sebi izvještavaju i ocjenjuju sopstvene rezultate.

1 Vlada je usvojila Akcioni plan 24. avgusta 2006. godine

2 Nacionalna komisija je formirana 15. februara 2007. godine

3 Svi podaci dati u ovoj publikaciji se odnose na Inovirani akcioni plan koji je usvojen 29. maja 2008. godine.

4 Predsjednik Komisije je potpredsjednica Vlade za evropske integracije, potpredsjednik je ministar unutrašnjih poslova i javne uprave, članovi su ministri finansija i pravde, Vrhovni državni tužilac, predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, direktor Uprave policije, direktor Uprave za antikoruptionsku inicijativu, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet kao i predsjednik Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu u Skupštini Crne Gore kao i izvršni direktor NVO MANS-a i predsjednik upravnog odbora NVO CEMI.

Štaviše, nacрте izvještaja o realizaciji Akcionog plana koje usvaja Nacionalna komisija izrađuje Stručni tim, takođe sastavljen od predstavnika institucija nadležnih za sprovođenje Akcionog plana, koje istovremeno podnose izvještaje o radu koje zatim obrađuje Stručno tijelo.

Pored spornog sastava Nacionalne komisije, ne manji problem predstavlja činjenica da Nacionalna komisija ne upravlja sredstvima za realizaciju Akcionog plana, niti ima podatke o budžetu koji se koristi za te namjene, iako je ova njena nadležnost propisana Poslovníkom o radu

1.2. Aktivnosti nacionalne komisije

Nacionalna Komisija za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala je radila od februara 2007. do februara 2010. godine. Tokom trogodišnjeg mandata, ovo tijelo je održalo 13 sjednica⁵, na kojima je su usvojeni Poslovník o radu i ukupno šest izvještaja o sprovođenju Akcionog plana⁶. Komisija je takođe dodatno precizirala mjere i nosioce aktivnosti u prvobitnom Akcionom planu i usvojila Inovirani akcioni plan.

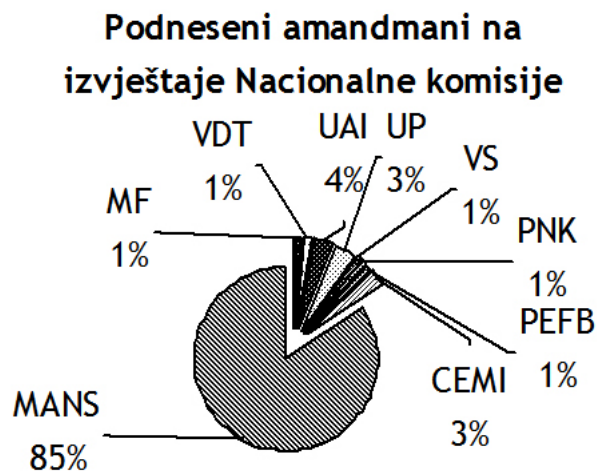
Zapisnici pokazuju da je većina članova Nacionalne komisije redovno prisustvovala sjednicama, dok je jedini izuzetak predstavljao Predsjednik Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore koji je učestvovao u radu pet sjednica⁷.

1.2.1. Amandmani na zvanične izvještaje Nacionalne komisije

Na predloge šest izvještaja o sprovođenju Akcionog plana, Komisiji je podnijeto ukupno 569 amandmana.

Najviše amandmana, preko 80% od ukupnog broja, dostavio je predstavnik MANS-a. Predsjednik Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore, Ministar pravde i Ministar unutrašnjih poslova i javne uprave nisu podnijeli ni jedan amandman za tri godine rada Komisije, a Predsjednica Nacionalne komisije podnijela je ukupno pet amandmana.

Grafik 1: Ukupan broj podnesenih amandmana na predloge izvještaja

⁵ U aneksu I su dati podaci o terminima održavanja i dnevnim redovima svih sjednica Nacionalne komisije.

⁶ Detaljnije informacije o sjednicama Komisije su date u Aneksu 1. U prvom izvještaju obuhvaćen je period od septembra 2006. do maja 2007., drugim period od septembra 2006. do maja 2007. Treći izvještaj se odnosi na period januar - jun 2008., odnosno na inovirani Akcioni plan, četvrti obuhvata period od jula 2008. do decembra 2008., peti obuhvata period od januara do juna 2009. godine, dok šesti obuhvata period od juna do 31. decembra 2009. godine i predstavlja finalni izvještaj Nacionalne komisije jer je Inovirani Akcioni Plan stupio van snage 31. decembra 2009. godine.

⁷ Skupštinu su ispred ovog Odbora predstavljali Džavid Šabović i Ervin Spahić. Nеприсustvo sjednicama dešavalo se upravo za vrijeme trajanja mandata Džavida Šabovića.

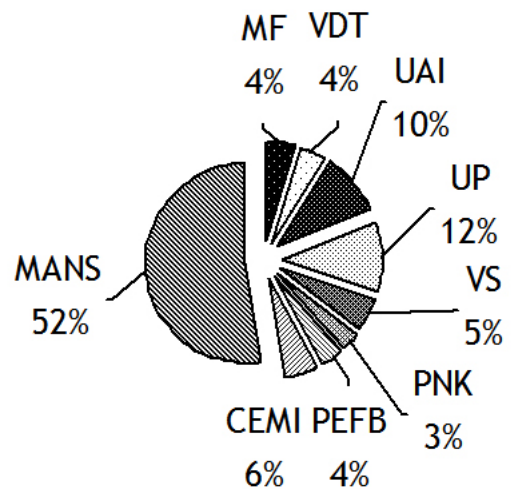
Komisija je prihvatila skoro trećinu predloženih amandmana.

Komisija je usvojila sve amandmane koje su predložili potpredsjednica Vlade za evropske integracije, predsjednik Vrhovnog suda, Vrhovni državni tužilac, ministar finansija i direktor Uprave policije.

Usvojeno je preko 85% amandmana koje je predložio predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine CG i 80% amandmana podnijetih od strane direktora Uprave za antikorupcijsku inicijativu. Komisija je prihvatila znatno manji procenat amandmana od strane predstavnika civilnog društva, preko 55% podnijetih amandmana NVO CEMI i skoro 18% od ukupnog broja amandmana koje je podnio MANS (detaljniji podaci o usvojenim amandmanima dati su u aneksu dva).

Ipak, i pored te činjenice, preko polovina ukupnog broja amandmana koji su usvojeni inicirani su od strane MANS-a⁸

Usvojeni amandmani na izvještaje Nacionalne komisije

Grafik 2: Ukupan broj usvojenih amandmana na predloge izvještaja

Na sjednicama Nacionalne komisije, na MANS-ovu inicijativu, razmatrani su izvještaji Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2008. i 2009. godinu. Komisija je takođe na predlog MANS-a, održala jedan sastanak sa institucijama koje su obveznici Akcionog plana kako bi poboljšale svoje izvještavanje o reformama ka Nacionalnoj komisiji. Na jednoj od sjednica Nacionalne komisije razgovaralo se i o realizaciji preostalih obaveza Crne Gore iz Mape puta za liberalizaciju viznog režima, te o aktivnostima na pripremi odgovora na Upitnik Evropske komisije. Komisija je razmatrala i informacije o zakonodavnim aktivnostima Vlade Crne Gore u oblasti integriteta u javnom sektoru.

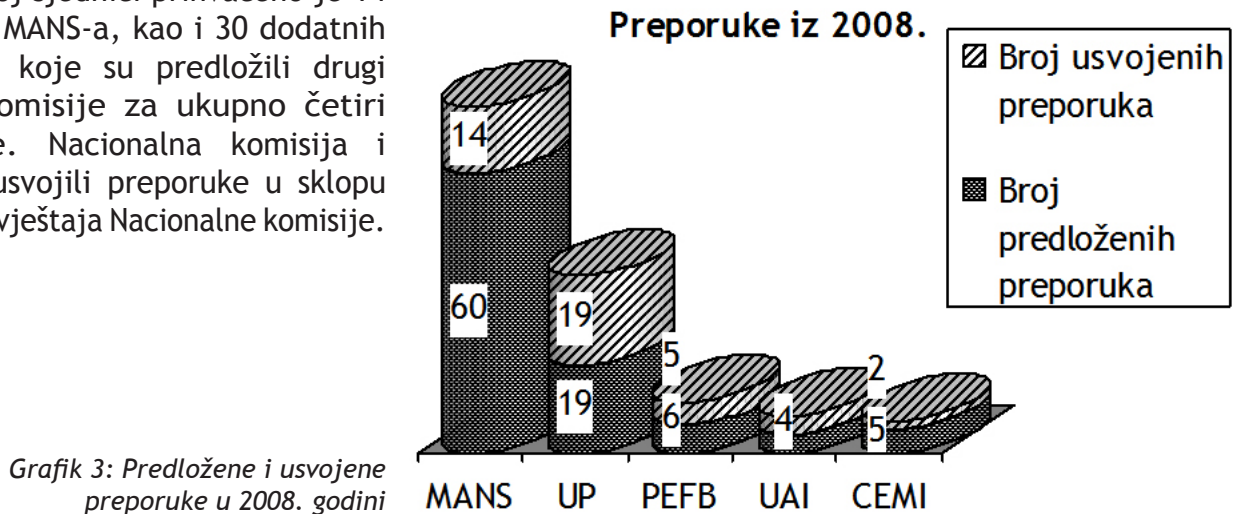
Dvanaesta sjednica Nacionalne komisije zakazana je kako bi Nacionalna komisija razmatrala

8 MANS je podnio 480 amandmana od kojih je 85 prihvaćen što čini preko 50% od ukupno 162 usvojena amandmana. Jedan dio amandmana prihvaćen je integralno, drugi dio amandmana je prihvaćen u modifikovanom obliku, dok je treći set amandmana prihvaćen na način što je preformulisan u preporuku instituciji koja je nadležna za sprovođenje konkretne mjere na koju se amandman odnosio.

1.2.2. Preporuke za usklađivanje reformi sa nalazima iz izvještaja Evropske Komisije

Na sedmoj sjednici Nacionalna komisija je dala konkretne preporuke institucijama kako bi se zamjerke Evropske komisije prevazišle. MANS je jedini podnio preporuke, njih 60, kako bi se unaprijedile reforme u oblastima na koje je Evropska Komisija ukazala. Kako ni jedan drugi član Nacionalne komisije nije pripremio svoje preporuke, Predsjednica ovog tijela je odredila dodatan rok za pripremu preporuka, i odložila njihovo usvajanje do sledeće sjednice.

Na narednoj sjednici prihvaćeno je 14 preporuka MANS-a, kao i 30 dodatnih preporuka koje su predložili drugi članovi Komisije za ukupno četiri institucije. Nacionalna komisija i Vlada su usvojili preporuke u sklopu Četvrtog izvještaja Nacionalne komisije.

izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2009. godini i predstavlja nastavak dobre prakse, uspostavljene 2008. godine, na inicijativu MANS-a. Na ovoj sjednici MANS je podnio 67 predloga preporuka kako bi se antikorupcijske reforme uskladile sa izvještajem o progresu Crne Gore za 2009. godinu, i sve preporuke su od strane članova Komisije prihvaćene⁹. Ni jedna druga institucija koja se nalazi u Nacionalnoj komisiji, ovaj put nije podnijela bilo kakve preporuke za usklađivanje.

1.3. Pristup informacijama neophodnim za rad članovima komisije

Poslovnik o radu Nacionalne komisije propisuje da član ovog radnog tijela može od nadležnih organa tražiti dostavljanje podataka i informacija te da može izvršiti uvid u akta i dokumentaciju u vezi sa djelokrugom rada Nacionalne komisije. Ovo pravo član Nacionalne komisije može ostvariti preko predsjednika tog tijela¹⁰. Studije slučaja date u ovom odjeljku pokazuju da, u praksi, članovi Nacionalne komisije koji nisu u stanju da ostvare svoje pravo i da pristupe informacijama koje su im neophodne za njihov rad¹¹.

Studija slučaja 1: Pristup sudskim presudama koje se odnose na krivična djela sa

⁹ Preporuke su u cjelosti prihvaćene na način što su prosljeđene Međuresorskoj radnoj grupi koja radi na izradi nove Strategije i Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kako bi se uključile u nove strateške dokumente, jer je postojeći Akcioni plan imao trajanje samo do kraja 2009. godine.

¹⁰ Pravo na pristup informacijama za članove Nacionalne komisije definiše Poslovnik o radu tog radnog tijela u članu sedam koji glasi: „Član Nacionalne komisije dužan je da savjesno vrši poslove za koje je imenovan. Član Nacionalne komisije može od nadležnih organa tražiti dostavu podataka i informacija, kao i izvršiti uvid u akta i dokumentaciju u vezi sa djelokrugom Nacionalne komisije, preko predsjednika Nacionalne komisije. Član Nacionalne komisije ima pravo da bude redovno obaviješten o svim pitanjima koje Nacionalna komisija razmatra i o kojima odlučuje, kao i o svim drugim pitanjima značajnim za njegovo učešće u radu Nacionalne komisije.

¹¹ Detaljnije informacije o kršenju Poslovnika u ranijem periodu se mogu naći na <http://www.mans.co.me/wp-content/uploads/ap/publikacija-ap-2009.pdf>

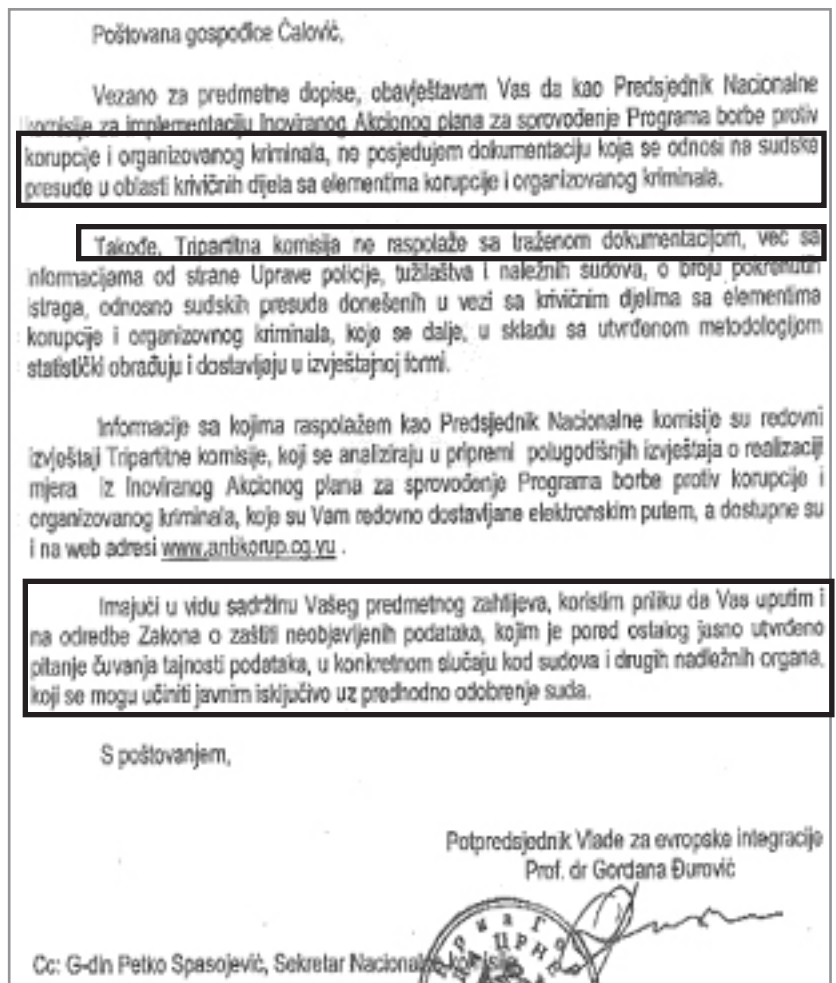
elementima korupcije i organizovanog kriminala

Ova studija pokazuje da članovima Nacionalne komisije nisu dostupni podaci o rezultatima sudstva u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i da im se ograničava pristup sudskim presudama koje su po zakonu javne, zahvaljujući ignorantskom odnosu Predsjednice Vrhovnog Suda koja je i sama član Nacionalne komisije.

Predstavnik MANS-a koji je član Nacionalne komisije zatražio je od Predsjednice tog radnog tijela dostavljanje svih sudskih presuda koje se odnose na krivična djela sa elementima korupcije i organizovanog kriminala.

Od Predsjednice je zatraženo da zahtijev prosljedi Tripartitnoj komisiji - tijelu sastavljenom od predstavnika policije, tužilaštva i sudstva, koje prikuplja i obrađuje podatke o postupanju organa krivičnog gonjenja i presuđenja u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala i iste dostavlja Nacionalnoj komisiji kako bi se mogle cijeniti praktični dometi u ovoj oblasti.

Odgovor predsjednice Nacionalne komisije od 7. aprila 2009.

Ipak, Predsjednica Komisije je u svom odgovoru navela da ne posjeduje traženu dokumentaciju, te da tražene podatke ne posjeduje ni Tripartitna komisija, jer to tijelo obrađuje samo statističke podatke. Sa druge strane, u istom dopisu Predsjednica konstatuje da se pristup traženim podacima može ograničiti na osnovu Zakona o zaštiti neobjavljenih podataka jer je prije njihovog objavljivanja potrebna dozvola suda.

Predstavnik MANS-a se još jednom, oktobra 2009. godine obratio Predsjednici Nacionalne komisije, sa molbom da nam dostavi sve presude za korupciju i organizovani kriminal, ali je ovaj put predsjednica Nacionalne komisije dostavila MANS-ove zahtjeve predsjednici Vrhovnog suda. Kao član Nacionalne komisije predstavnik MANS-a se i direktno obratio predsjednici Vrhovnog suda

Crna Gora
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
Podgorica

Broj:	16.10.2009
Org. jec:	
Broj:	
Pr. og:	
Vrijednost:	

01101-224

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266 327; +382.69.446. 094
mans@t-com.me, www.mans.co.me

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za evropske integracije

NVO - MANS -
BROJ: 7969/10
PODGORICA, 16. 10. 2009.

N/R Prof. Dr. Gordani Đurović, ministarki za evropske integracije i Predsjedniku Nacionalne komisije

16. oktobar 2009. godine

Poštovana gospodo Đurović obračam Vam u skladu sa članom 7 stav 2 Poslovnika o radu Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Ovim putem Vas molim da mi kao predsjednica Nacionalne komisije obezbijedite kopije svih materijala, koji su dostavljeni Tripartitnoj komisiji od strane policije, tužilaštva i sudova, a na osnovu kojih je sačinjen Izvještaj Tripartitne komisije o analizi predmeta iz oblasti organizovanog kriminala i korupcije koji se odnosi na period od 01. januara 2006. godine zaključno sa 30. junom 2009. godine, uključujući sve sudske presude.

Molim Vas da mi tražene informacije dostavite na fax broj 020 266 328; 020 266 326 ili 020 266 327. Ukoliko tražene informacije posjedujete u elektronskoj formi molim Vas da ih prosljedite na e-mail adresu mans@t-com.me.

S poštovanjem,

Vanja Čalović, izvršni direktor, član Nacionalne komisije

**Prvi Zahtjev Predsjednici
Nacionalne komisije od
16.10.2010. godine**

Vanja Čalović

Crna Gora
Ministarstvo za evropske integracije

NVO - MANS -
BROJ: 8001/10
PODGORICA, 21. 10. 2009.

Podgorica, 20. oktobar 2009. godine
Up. Br.- 01/01-626/3

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
Gospođica Vanja Čalović
Direktor

Predmet: Dopsi MANS br. 7968/10 i 7969/10 od 16. oktobra 2009. godine.

Poštovana gospođice Čalović,

Vezano za predmetne dopise obavještavam Vas da kao Predsjednik Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, shodno Poslovniku o radu Komisije, ne posjedujem kopije presuda za krivična djela sa elementima korupcije koji su u posjedu Tripartitne komisije kao ni materijale koji su dostavljeni Tripartitnoj komisiji od strane policije tužilaštva i sudova a na osnovu kojih je sačinjen izvještaj Tripartitne komisije za period januar - jun 2009. godine.

Kao što Vam je poznato, članom 7 stav 2 Poslovnika o radu Nacionalne komisije, utvrđeno je da »Član Nacionalne komisije može od nadležnog organa tražiti dostavu podataka i informacija...«, što upućuje na nadležnost Vrhovnog suda.

S tim u vezi Vaš dopis je shodno članu 7 stav 2 Poslovnika o radu Nacionalne komisije prosljeđen Vrhovnom sudu na dalje postupanje.

S poštovanjem,

MINISTAR
Prof. dr. Gordana Đurović

**Odgovor Predsjednice
Nacionalne komisije od
21.10.2010. godine**

Dostaviti:
- Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
- a/a

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266 327; +382.69.446.094
mans@t-com.me, www.mans.co.me

Dr. štampa:	Dr. štampa:	Dr. štampa:	Dr. štampa:
16.10.2009			
01/01-026			

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za evropske integracije

NVO - M A N S -
BRČA 7968/10
PODGORICA, 16. 10. 2009.

N/R Prof. Dr. Gordani Đurović, ministarki za evropske integracije i Predsjedniku Nacionalne komisije

16. oktobar 2009. godine

Poštovana gospodo Đurović obračam Vam u skladu sa članom 7 stav 2 Poslovnika o radu Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Ovim putem Vas molim mi obezbijedite kopije sledećih akata koji se nalaze u posjedu Tripartitne komisije:

1. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti iz člana 269 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
2. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo zloupotreba monopolističkog položaja iz člana 270 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
3. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo prouzrokovanje stečaja iz člana 273 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
4. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo prouzrokovanje lažnog stečaja iz člana 274 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
5. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo zloupotreba ovlaštenja u privredi iz člana 276 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
6. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo lažan bilans iz člana 278 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
7. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo zloupotreba procjene iz člana 279 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
8. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo odavanje poslovne tajne iz člana 280 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
9. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo odavanje i korišćenje berzanske tajne iz člana 281 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
10. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo zloupotreba službenog položaja iz člana 416 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
11. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo nesavjestan rad u službi iz člana 417 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
12. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo protivzakonito posredovanje iz člana 422 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
13. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo primanje mita iz člana 423 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
14. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo davanje mita iz člana 424 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
15. Svih presuda koje se odnose na krivično djelo odavanje službene tajne iz člana 425 Krivičnog zakonika u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine
16. Svih presuda koje se odnose na krivična djela organizovanog kriminala u periodu od 01.1.2006. godine do 30.9.2009. godine.

Vanja Čalović, izvršni direktor, član Nacionalne komisije

Drugi Zahtjev predsjednici
Nacionalne komisije od
16.10.2010. godine

Vanja Čalović

sa molbom da obezbijedi dostupnost sudskih presuda za krivična djela sa elementima korupcije i krivičnog djela organizovanog kriminala na internet prezentacijama crnogorskih sudova. Predsjednica Vrhovnog suda do danas nije dostavila odgovor na MANS-ove zahtjeve, niti je dostavila tražene presude za korupciju i organizovani kriminal.

Ipak, nakon obraćanja MANS-a, crnogorsko sudstvo je počelo sa objavljivanjem određenog broja presuda, i to vrlo selektivno, ali većina presuda i dalje nije dostupna javnosti¹².

12 Od sudova koji se bave slučajevima krivičnih djela sa elementima korupcije i/ili organizovanog

 Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266 327; +382.69.446. 094
mans@t-com.me, www.mans.co.me

ВРХОВНИ СУД ЦРНЕ ГОРЕ
NVO - MANS -
Број _____ 7965/10
16. 10. 2009
ПОДГОРИЦА ? ПОДГОРИЦА, 16. 10. 2009

Vrhovni sud Crne Gore

N/R Vesni Medenici, predsjednici Vrhovnog suda i članu Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala

16. oktobar 2009. godine

Poštovana gospodo Medenice,

Obraćam Vam se kao član Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, vezano za nedostupnost sudskih presuda za krivična djela sa elementima korupcije i krivična djela organizovanog kriminala.

Imajući u vidu proces evropskih integracija u Crnoj Gori ali i činjenicu da je crnogorsko sudstvo prepoznato kao jedan od ključnih elemenata za dalji razvoj demokratije društva, smatramo da vi kao Predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore možete doprinijeti da se slika koja je do sada stvorena o transparentnosti rada naših sudova dodatno poboljša.

Ovim putem bih željela da Vam predložim da se sve presude za sva krivična djela sa elementima korupcije i organizovanog kriminala objave na Vašem sajtu ili posebnom sajtu koji bi isključivo bio posvećen objavljivanju ovih presuda.

Kao što Vam je poznato, ovaj poduhvat je tehnički veoma jednostavan za realizaciju imajući u vidu da je Tripartitna komisija za analizu predmeta iz oblasti organizovanog kriminala i korupcije već prikupila sve presude za izradu svojih izvještaja. Sa druge strane, ovakav potez dao bi jasan signal da postoji volja da se poveća transparentnost u radu crnogorskih sudova.

Nadam se da ćete naš predlog uzeti u razmatranje i da ćete povodom istog donijeti pozitivnu odluku.

U očekivanju Vašeg odgovora, s poštovanjem,

Vanja Čalović, Izvršni direktor, član Nacionalne komisije

Vanja Čalović

Dopis Predsjednici Vrhovnog Suda Crne Gore od 16.10.2010. godine

Studija slučaja 2: Pristup odgovorima na Upitnik Evropske komisije koji se odnose na korupciju

Ova studija slučaja pokazuje da članovi Nacionalne komisije imaju manji nivo pristupa informacijama čak i od običnih građana koji informacije traže preko Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

MANS-a je preko svoga predstavnika koji je član Nacionalne komisije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala je zatražio od predsjednice ovog radnog tijela dostavljanje odgovora na Upitnik Evropske Komisije koji se odnose na korupciju.

Predsjednica Nacionalne komisije je konstatovala da se pristup traženim informacijama treba

me/), Apelacioni (<http://www.apelacionisudcg.gov.me>) i dva viša suda - Podgorica (<http://www.visisudpg.gov.me/>) i Bijelo Polje (<http://www.visisudbp.gov.me/>) imaju svoje internet prezentacije, ali na nekima od njih presude uopšte nisu dostupne, dok kod pojedinih sudova nisu dostupne sve presude za ova krivična djela. Osnovni sudovi nemaju svoje internet prezentacije.

ograničiti jer bi njihovim objavljivanjem nastala znatno veća šteta nego što je javni interes da se ovi odgovori objave. Štaviše, Predsjednica Nacionalne Komisije je cijnila da bi otkrivanje odgovora na upitnik nepozvanom licu mogle nastupiti štetne posljedice za bezbjednost i interese Crne Gore, imajući u vidu sadržaj i značaj tih odgovora.

Shodno Poslovníku o radu Nacionalne komisije, član tog tijela obavezan da čuva državnu, službenu, poslovnu i svaku drugu tajnu¹³ ali i da savjesno vrši poslove za koje je imenovan¹⁴.

¹³Član 9 Poslovníka o radu Nacionalne komisije "Nacionalna komisija dužna je da u svom radu

Cijeneći sadržaj i značaj Odgovora na Upitnik Evropske komisije za bezbjednost Crne Gore, njene političke i ekonomske interese, te da bi njihovim otkrivanjem nepozvanom licu mogle nastupiti štetne posljedice za bezbjednost i interese Crne Gore, shodno članu 12 stav 4 Zakona o tajnosti podataka, Odgovori na pitanja iz Upitnika Evropske komisije, rješenjem ministra za evropske integracije br. 01/01-868 od 25.11.2009. godine, određeni su i označeni tajnim podatkom stepena tajnosti "Povjerljivo".

Ministarstvo za evropske integracije, u postupku po citiranom zahtjevu, cijnilo je značaj interesa objelodanjanja Odgovora na pitanja iz Upitnika Evropske komisije i štetne posljedice koje bi mogle nastati njegovim objelodanjanjem i našlo da bi šteta od objelodanjanja Odgovora na pitanja iz Upitnika Evropske komisije bila značajno veća od javnog interesa za objelodanjanjem Odgovora, te odlučilo da navedeni zahtjev odbije.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Ovo rješenje je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja.

Dostaviti:
- Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
- a/a

Ministar za evropske integracije
Prof. dr. Gordana Đurović

**Rješenje Ministarstva za Evropske integracije od
30.12.2009. godine**

MANS je istovremeno zatražio iste informacije i na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Predsjednica Nacionalne komisije je dala identičan odgovor kao i kada je dokumentacija tražena u svojstvu člana Nacionalne komisije. Po tužbi MANS-a Upravni sud je utvrdio da je Predsjednica Komisije prekršila Zakon, ali je ona javno najavljivala da neće poštovati ovu sudsku presudu. Ipak, nakon snažne medijske kampanje, svi odgovori na Upitnik su danas javno dostupni¹⁵.

Studija slučaja 3: Pristup informacijama koje bi mogle ukazati na korupciju - državljanstvo Taksina Šinevatre

Ova studija slučaja dokumentuje da članovi Nacionalne komisije ne mogu da pristupe dokumentima koja mogu ukazati na slučajeve korupcije na najvišem državnom nivou koje direktno ugrožavaju proces Evropskih integracija Crne Gore.

Taksin Šinevatra, bivši Premijer Tajlanda, dobio je crnogorsko državljanstvo i pasoš naše države iako je u svojoj matičnoj državi Tajlandu pravosnažno osuđen na zatvorsku kaznu zbog korupcije. Iako crnogorski propisi onemogućavaju da lice pravosnažno osuđeno na ovakvu zatvorsku kaznu dobije naše državljanstvo, Šinevatra je, iz nepoznatih razloga, isto dodijeljeno suprotno svim važećim propisima. Iz tog razloga, postoji je osnov sumnje da je neko lice na visokom položaju, prilikom izdavanja crnogorskog državljanstva i putnih isprava Taksinu Šinevatru, zloupotrijebilo službeni položaj, odnosno počinilo krivično djelo koje spada u domen djela sa elementima korupcije.

čuva državnu, službenu, poslovnu ili drugu tajnu".

¹⁴ Član 7 Poslovníka o radu Nacionalne komisije " Član Nacionalne komisije dužan je da savjesno vrši poslove za koje je imenovan. Član Nacionalne komisije može od nadležnih organa tražiti dostavu podataka i informacija, kao i izvršiti uvid u akta i dokumentaciju u vezi sa djelokrugom Nacionalne komisije, preko predsjednika Nacionalne komisije. Član Nacionalne komisije ima pravo da bude redovno obaviješten o svim pitanjima koje Nacionalna komisija razmatra i o kojima odlučuje, kao i o svim drugim pitanjima značajnim za njegovo učešće u radu Nacionalne komisije."

¹⁵ Odgovori na Upitnik Evropske Komisije dostupni su na www.upitnik.gov.me

Zbog toga se MANS-ov predstavnik u Nacionalnoj komisiji obratio Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave i zatražio da mu se dostave kopije svih relevantnih dokumenata koja sadrže informacije o tome po kom osnovu, na čiji predlog, u kojoj proceduri i gdje je izdat crnogorski pasoš bivšem Tajlandskom premijeru Taksinu Šinavatri. Od ministarstva je zatražena i Odluka po kojoj je Taksin Šinavatra dobio državljanstvo.

Iako bi ovaj slučaj mogao ukazivati na korupciju, ni Ministar unutrašnjih poslova i javne uprave, niti Predsjednica Nacionalne komisije, kojoj je Zahtjev takođe dostavljen, nisu odgovorili na ovaj dopis, a kamoli dostavili traženu dokumentaciju.

Dopis Ministru unutrašnjih poslova i javne uprave od 30.12.2009. godine

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS
Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266 327; +382.69.446.094
mans@t-com.me, www.mans.co.me

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA I JAVNE UPRAVE
N/R Jusufu Kalamperoviću, ministru i potpredsjedniku Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala

Црна Гора
ВЛАДА ЦРНЕ ГОРЕ

Примљено: 9. 06. 2009			
Org. jed.	Broj	Прилог	Вриједност

Podgorica, 09. jun 2009. godine
MNS - MANS -
broj: 6902/09
PODGORICA, 09. 06. 2009.

Poštovani,

Obraćam Vam se kao član Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

U skladu sa Poslovníkom o radu komisije član 7 stav 2 koji glasi:

„Član Nacionalne komisije može od nadležnih organa tražiti dostavu podataka i informacija, kao i izvršiti uvid u akta i dokumentaciju u vezi sa djelokrugom Nacionalne komisije, preko predsjednika Nacionalne komisije.“

molim Vas da obezbijedite pristup i dostavite svu relevantnu dokumentaciju koja sadrži informacije o tome po kom osnovu, na čiji predlog, u kojoj proceduri i gdje je izdat crnogorski pasoš Taksinu Šinavatri (Thaksin Shinawatra).

Takođe Vas molim da dostavite Odluku Ministarstva unutrašnjih poslova po kojoj je Taksin Šinavatra dobio državljanstvo Crne Gore.

Molim Vas da traženu dokumentaciju dostavite svim članovima Nacionalne komisije kako bi se drtaljno upoznali sa ovim slučajem i adekvatno se pripremili za predstojeću sjednicu koju je najavila predsjednica Nacionalne komisije.

S poštovanjem,

Vahja Čalović, član Nacionalne komisije za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala

Vahja Čalović

Dostavljeno:

- naslovu
- Gordani Đurović, Predsjednici Nacionalne komisije

Kako nismo bili u mogućnosti da dobijemo podatke o tome na koji način i iz kog razloga je Taksin Šinevatra dobio naše državljanstvo, a kako je Crna Gora u tom trenutku bila u postupku vizne liberalizacije pa je postojala je mogućnost da bi slučaj „Šinevatra“ mogau ugroziti ovaj postupak, predstavnik MANS-a u Nacionalnoj komisiji je zatražio od Predsjednice ovog tijela da zakaže posebnu sjednicu na kojoj bi se raspravljalo o ovom problemu. Predsjednica Komisije je to i učinila i krajem 2009. godine¹⁶ zakazala posebnu sjednicu Nacionalne komisije koja je kao jednu tačku dnevnog reda imala i razmatranje Izvještaja o realizaciji preostalih obaveza Crne Gore iz Mape puta za liberalizaciju viznog režima. Ipak, na samoj sjednici, predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave nije dao ni jedno objašnjenje koje se tiče slučaja „Šinevatra“ niti je članovima Nacionalne komisije stavio na uvid akta na osnovu kojih je Taksin Šinevatra dobio crnogorsko državljanstvo i putne isprave.

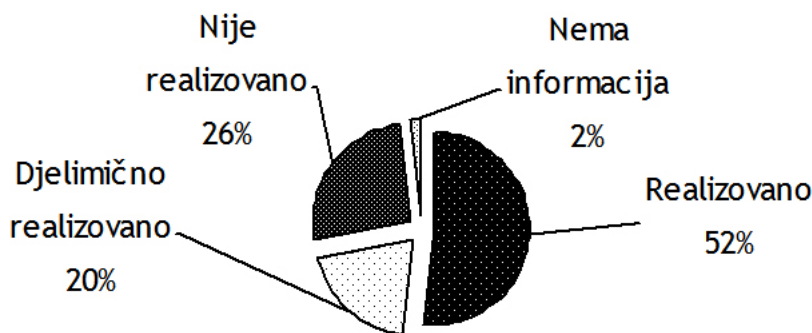
2. PODACI O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Vlada Crne Gore je sredinom 2006. godine usvojila Akcioni plan za praćenje sprovođenja Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala i pola godine nakon toga uspostavila Nacionalnu komisiju sa mandatom da prati sprovođenje ovog dokumenta. Sredinom 2008. godine, Vlada je inovirala postojeći Akcioni plan, i odredila rok njegovog važenja do kraja 2009. godine. Ukupna primjena Akcionog plana trajala je tri godine. Akcioni plan sadrži mjere, nosioce, indikatore i rokove za sprovođenje aktivnosti svih relevantnih državnih institucija u cilju unapređenja borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala¹⁷.

U analizi koja slijedi, dati su podaci koji se odnose samo na implementaciju Inoviranog akcionog plana, koji je važio od maja 2008. do kraja 2009. godine¹⁸.

Podaci predstavljeni u ovoj analizi pokazuju da je u toku primjene Inoviranog akcionog plana u potpunosti realizovano samo oko polovina mjera dok četvrtina mjera iz tog dokumenta nije ni započela sa realizacijom.

Državne institucije su realizovale većinu aktivnosti kojima se uspostavlja zakonska i institucionalna infrastruktura, takođe su radile i na izgradnji administrativnih kapaciteta. Usvojeni su mnogi zakoni i drugi akti, uključujući i više etičkih kodeksa, u većini institucija je zaposlen nedostajući kadar, organizovane su brojne obuke i studijske posjete. Većina institucija je nabavila potrebnu opremu, kao i radni prostor, dok njihove projekte podržava niz stranih donatora.

Grafik 4: Sprovođenje Inoviranog Akcionog plana od 2008. do kraja 2009. godine

Potpisani su brojni međuinstitucionalni sporazumi i memorandumi o saradnji sa institucijama drugih država, obezbijeđen dio statističkih podataka koji nisu postojali prije usvajanja Akcionog plana, otpočete javne kampanje i uspostavljeni telefoni za prijavu korupcije u više institucija. Sistem izvještavanja institucija o Akcionom planu je unaprijeđen i donekle je poboljšan sadržaj izvještaja Nacionalne komisije.

¹⁷ Akcioni plan podijeljen je na tri oblasti: (1) Politička i međunarodna obaveza djelovanja koja se odnosi na zakonodavne i ostale aktivnosti Parlamenta, kao i na različite sporazume o saradnji državnih organa; (2) Opšti ciljevi koji se odnose na oblasti efikasnog krivičnog gonjenja za suzbijanje korupcije i organizovanog kriminala, prevenciju i edukaciju, javnost, civilno društvo i medije kao i lokalnu samoupravu i (3) Efikasno krivično gonjenje i suđenje koje obuhvata policiju, sudstvo, tužilaštvo, internu i eksternu reviziju Budžeta kao i brojne druge državne organe.

¹⁸ Pošto je originalni Akcioni plan izmijenjen, metodološki nije moguće izvršiti analizu koja se odnosi na period prije maja 2008. godine.

Reforme, ipak, ne daju očekivane rezultate, dok institucije ulažu intenzivnije napore u skrivanje postojećeg stanja, nego što bi im trebalo za rješavanje problema. Važni zakoni koji su usvojeni kao dio reformskog paketa nisu usklađeni sa konvencijama o korupciji i ljudskim pravima, a neki su suprotni i presudama Evropskog suda za ljudska prava. Sprovođenje anti-korupcijskih zakona i konkretni rezultati u procesuiranju korupcije i organizovanog kriminala su veoma ograničeni. Podaci institucija pokazuju da im građani rijetko prijavljuju slučajeve korupcije. Interne kontrole koje se sprovode u okviru institucija, ili od strane organa zaduženih za nadzor, ne rezultiraju otkrivanjem i efikasnim krivičnim gonjenjem korupcije i organizovanog kriminala.

Međuinstitucionalna saradnja često nije orjentisana na rezultate, već na administrativna pitanja, dok je saradnja sa institucijama drugih država imala ograničene domete, posebno kada je u pitanju korupcija na najvišem nivou. Još uvijek nije uspostavljen efikasan mehanizam koordinacije rada institucija izvršne vlasti u gonjenju korupcije i organizovanog kriminala, mnogi potpisani sporazumi nisu doprinijeli stvarnom unapređenju saradnje što pokazuju u konkretnim slučajevima. Većina institucija izbjegava da sprovede analize o sopstvenom radu, ili saradnji sa drugim državnim organima, već se fokusira na promociju radije ograničenih rezultata sprovedenih aktivnosti. Pristup informacijama, posebno dokumentaciji koja bi mogla otkriti slučajeve korupcije, je i dalje veliki problem. Zakon o sprječavanju sukoba interesa ima veoma ograničen domet. Učešće javnosti u donošenju odluka u oblasti privatizacije je marginalizovano, dok se većina odluka donosi u tajnosti, zahvaljujući velikim diskrecionim ovlaštenjima i kumuliranju više funkcija od strane članova Vlade.

U zvaničnim izvještajima Nacionalne komisije se prikazuje fiktivna slika uspjeha u sprovođenju reformi u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Zvanične ocjene realizacije Inoviranog akcionog plana koje je usvojila Nacionalna komisija su nerealne, jer se aktivnosti koje nemaju očekivane rezultate, odnosno čiji svi indikatori za ocjenu uspješnosti su jednaki nuli, ocjenjuju kao realizovane. Nacionalna komisija ocjenjuje da su realizovane i one aktivnosti čiji indikatori su minimalni, kao i aktivnosti o čijoj realizaciji nema dovoljno podataka ili su sprovedene suprotno Akcionom planu.

2.1. Politička i međunarodna obaveza djelovanja

Od početka sprovođenja Inoviranog Akcionog plana skupštinski odbori nisu realizovali aktivnosti u cilju implementacije Rezolucije o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ratifikovane su četiri konvencije Savjeta Evrope i usvojena većina predviđenih zakonskih tekstova. Neki usvojeni zakoni nisu u skladu sa međunarodnim konvencijama i preporukama Evropske komisije, a za većinu zakona nije vršena analiza usklađenosti. Prema izvještaju GRECO-a implementirana je većina preporuka, ali je trećina samo djelimično ispunjena. Nema pouzdanih podataka o rezultatima saradnje sudstva, tužilaštva i policije sa institucijama u okruženju, niti informacija o tekućim i planiranim projektima koji se finansiraju iz budžeta i od strane donatora.

Skupština nije realizovala aktivnosti u cilju implementacije Rezolucije o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala koju je jednoglasno usvojila krajem 2007.godine, niti je rađeno na izmjenama Poslovnika Skupštine u cilju proširenja nadležnosti odbora ili uspostavljanja novog tijela za praćenje reformi u ovoj oblasti.

Skoro sve institucije su počele da dostavljaju izvještaje o realizaciji sopstvenih aktivnosti iz Akcionog plana Nacionalnoj komisiji, ali podaci o indikatorima za procjenu uspješnosti realizacije mjera su i dalje nepotpuni ili ih nema, dok većina izvještaja sadrži planove za budući period, a ne rezultate dosadašnjih aktivnosti.

Od pet predviđenih, ratifikovane su četiri¹⁹ konvencije Savjeta Evrope, dok nije bilo aktivnosti na ratifikaciji jedne konvencije. Objavljen je izvještaj GRECO-a o procjeni antikorupcijskih mjera i aktivnosti u Crnoj Gori u kome se konstatuje da je implementirana većina preporuka, dok je trećina preporuka djelimično ispunjena.

U toku implementacije Inoviranog Akcionog plana usvojeno je 12 zakona koji su predviđeni ovim dokumentom²⁰, od kojih neki nisu u skladu sa međunarodnim standardima²¹. Izrada tri zakona koji su predviđeni Akcionim planom još uvijek nije počela²², a izrada četiri zakona je u toku²³. Nisu rađeni posebni izvještaji o usklađenosti zakonodavstva sa međunarodnim standardima, osim analize nekoliko zakona koja nije rezultirala izmjenama tih propisa.

Sudstvo, tužilaštvo i policija su potpisali niz sporazuma o saradnji sa sličnim institucijama u okruženju, ali nema podataka o konkretnim rezultatima te saradnje. Isto se odnosi i na Upravu carina, Poresku upravu i Upravu za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma (USPNFT). Nema podataka da li su akcije koje su sprovele nadležne institucije rezultirale optuženjima ili pravosnažnim presudama.

Većina institucija nije obezbijedila podatke o konkretnim projektima koji se finansiraju iz budžeta Crne Gore, niti informacije o ukupnom iznosu sredstava obezbijeđenih od stranih donatora.

19 Konvencija o pranju, istrazi, oduzimanju i konfiskaciji sredstava stečenih na nezakonit način, i onih kojima se finansira Terorizam, Konvencija o prevenciji terorizma, Konvencija o borbi protiv trgovine ljudskim bićima i Konvencija o sajber kriminalu, i njene dodatne protokole. Nije rađeno na Konvenciji o suzbijanju terorizma.

20 Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužiocu, Zakon o sprječavanju konflikta interesa, Zakon o finansiranju političkih partija i Zakon o finansiranju kampanja za izbor Predsjednika, gradonačelnika i predsjednika opština, Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakon o staranju o privremeno i trajno oduzetoj imovini, Zakon o obligacionim odnosima, Zakon o svojinsko pravnim odnosima, Zakon o strancima i Zakon o krivičnom postupku.

21 Zakon o sprečavanju sukoba interesa nije usklađen sa Konvencijom UN za borbu protiv korupcije po pitanju obuhvatnosti definicije javnog funkcionera, pa pojedinci koji imaju javna ovlašćenja, posebno u oblasti privatizacije, nisu prepoznati kao javni funkcioneri. Zakon nije usklađen sa preporukama GRECO u dijelu nezavisnosti tijela koje je nadležno za sprovođenje Zakona, dok je javnim funkcionerima omogućeno da obavljaju više javnih funkcija. Time je dovedena u pitanje i podjela zakonodavne i izvršne vlasti koja na druge javne funkcije imenuje članove Parlamenta. Zakonom o elektronskim komunikacijama se omogućava direktan pristup bazama podataka telekomunikacionih operatera - listinzima, od strane policije, bez prethodne dozvole suda. Po presudama Evropskog suda za ljudska prava ovo predstavlja kršenje prava na privatnost, a postupak za ocjenu ustavnosti ove odredbe se vodi u Ustavnom sudu.

22 Nije rađen poseban Prijedlog Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju, nije počela izrada izmjena Zakona o ličnoj karti, koji je uskoro nakon završetka sprovođenja Akcionog plana i usvojen, niti je utvrđena nadležnost za izradu zakona o Državnoj izbornoj komisiji.

23 Izrađen je nacrt Krivični zakonika, Zakona o genetskoj privatnosti, Zakona o integritetu u javnom sektoru i Prijedlog Zakon o uzimanju biološkog materijala.

2.2. Opšti ciljevi

Statistički podaci o postupanju sudstva i tužilaštva u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala su objavljeni, dok podaci o radu policije nisu dostupni. U toku 2009. godine nije bilo prijava u sudstvu i tužilaštvu zbog kršenja etičkih kodeksa. Ni jedno privredno društvo nije osuđeno za krivično djelo korupcije.

Sudski savjet, Vrhovni državni tužilac kao ni Uprava policije nisu dobili ni jednu prijavu zloupotrebe od strane lica prema kojima su sprovedene mjere tajnog nadzora (MTN), tako da nisu sprovodili kontrole. Kontrole nije vršio ni Skupštinski Odbor za bezbjednost i odbranu.

Većina javnih funkcionera je podnijela izvještaje o prihodima i imovini, ali drugi aspekti Zakona o konfliktu interesa nisu poštovani, kao što je prijavljivanje poklona od strane javnih funkcionera. Zakon o slobodnom pristupu informacijama se često krši, posebno u oblasti privatizacije. U praksi je ograničen pristup informacijama koje bi mogle ukazati na korupciju ili druga kršenja zakona.

Sve opštine usvojile su Akcione planove mjera za spriječavanje i suzbijanje korupcije na lokalnom nivou, ali nema podataka o njihovom sprovođenju.

Organi krivičnog gonjenja od početka sprovođenja Inoviranog Akcionog plana nisu dobili ni jednu prijavu o zloupotrebi od strane lica prema kojima su sprovedene mjere tajnog nadzora (MTN), pa nisu sproveli ni jednu kontrolu. Uprava policije nije sprovodila kontrole primjene MTN-a, jer nije bilo pritužbi u vezi sa primjenom MTN-a. Skupštinska kontrola sprovođenja MTN-a nije vršena na sjednicama Odbora za bezbjednost i odbranu. Uprava policije je proglasila tajnom podatke o broju korištenih MTN. Ministar unutrašnjih poslova je u odgovoru na poslanička pitanja koja su se odnosila na primjenu MTN-a za poslednje četiri godine dao sledeće podatke:

Godina	2006	2007	2008	2009
Vrsta mjere	broj slučajeva / broj lica			
Tajni nadzor, tehničko snimanje i telefonsko prisluškivanje	1 / nije poznato	4 / nije poznato	21 / nije poznato	18/125
Tajno fotografisanje i vizuelno snimanje u privatnim prostorijama	1 / nije poznato	/	/	/
Praćenje prevoza i isporuke predmeta krivičnog djela	3 / nije poznato	1 / nije poznato	9 / nije poznato	4/45

Tabela 1: Primjena MTN-a za poslednje četiri godine

Objavljeni su statistički podaci o postupanju sudstva i tužilaštva u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala pokrenutih u poslednje tri godine, ali ne i podaci o postupanju policije. Nisu rađene analize statističkih pokazatelja, pa nije poznata struktura izvršilaca tih krivičnih djela i oblast društva u kojoj se javljaju, niti su donijeti zaključci za unapređenje prakse.

“Crna“ lista privrednih društva, koja su osuđena za krivična djela sa obilježjima korupcije nije rađena, jer nije bilo takvih presuda, a usvojen je Pravilnik o načinu vođenja kaznene evidencije pravnih lica.

Intezivirane su aktivnosti na upoznavanju javnosti sa postojanjem i radom Kancelarije za prijavu korupcije u sudstvu. Kancelarija je primila 30 prijava, a jedna je prosljeđena Specijalnom tužiocu za korupciju i organizovani kriminal. Pokrenut je niz disciplinskih postupaka protiv policajaca, ali nema informacija o njihovim rezultatima.

Uprava policije je usvojila Stručno uputstvo kojim se regulišu procedure zaštite lica koja prijavljuju korupciju, ali nema preciznih informacija o sprovođenju tog dokumenta²⁴.

Do kraja sprovođenja Inoviranog Akcionog plana nije uspostavljena posebna institucija za upravljanjem oduzetom imovinom stečenom krivičnim djelima. U Višem sudu u Bijelom Polju nije obezbijedena posebna prostorija za saslušanje oštećenih koji su žrtve seksualnog nasilja i saslušanje svjedoka uz pomoć tehničkih uređaja, ali se po potrebi oslobađa određena prostorija koja je bezbjedna za te namjene, dok je u Viši sud u Podgorici obezbijedio posebnu prostoriju.

Obuke za predstavnike sudstva, tužilaštva i policije sprovode se kontinuirano i u velikom broju, ali preciznih podataka o vrsti obuka, polaznicima i rezultatima nema.

Usvojen je Inovirani Akcioni plan za borbu protiv trgovine ljudima i formirana je komisija od predstavnika policije, Vrhovnog državnog tužioca i Vrhovnog suda koja je izradila kvartalni izvještaj o realizaciji plana sa statističkim pokazateljima o žrtvama i izvršiocima krivičnih djela trgovine ljudima. Ovaj izvještaj je javno dostupan na sajtu Kancelarije.

Usvojen je Operativni plan za eliminisanje biznis barijera koji je objavljen, izrađen je prvi izvještaj o realizaciji plana aktivnosti za 2008. godinu, i od 20 planiranih aktivnosti samo pet je realizovano. Za 2009. godinu ne postoji operativan plan.

Vlada je utvrdila Model programa borbe protiv korupcije u lokalnoj samoupravi i usvojila Akcioni plan, sve opštine su donijele svoje programe, međutim samo dvije lokalne samouprave su formirale organe za njihovo praćenje.

Izrađeni su i usvojeni sektorski akcioni planovi za borbu protiv korupcije u oblasti zdravstva i socijalne zaštite, prosveti i obrazovanju, kao i plan za oblast urbanizma i izgradnje objekata. Uprava za antikorupcijsku inicijativu je sprovodila intezivnu javnu kampanju o značaju borbe protiv korupcije kroz distribuciju promotivnih materijala i predavanja u obrazovnim institucijama.

Većina javnih funkcionera je Komisiji za sprječavanje sukoba interesa podnijela izvještaje o prihodima i imovini koji su dostupni javnosti preko internet prezentacije Komisije. Samo jedan poklon je prijavljen od početka sprovođenja Inoviranog Akcionog plana i nema podataka o njegovoj vrijednosti.

Institucije i dalje krše Zakon o slobodnom pristupu informacijama²⁵. Nakon više najava da će se obezbijediti transparentnost vlasničke strukture medija, Vlada je konstatovala da nema potrebe za izradom posebnog zakona²⁶. Nije urađen novi Zakon o Državnoj izbornoj komisiji, pa nije realizovana ni jedna planirana aktivnost vezana za transparentnost finansiranja političkih partija i izbora.

24 Prema izjavama čelnika policije, od usvajanja Uputstva do juna 2009. godine, što je poslednji dostupan podatak, Upravi policije ukupno je podnijeto 78 prijava za korupciju, od čega ih je sedam rezultiralo podnošenjem krivičnih prijava nadležnom Specijalnom tužiocu. Stručno uputstvo i dalje nije dostupno građanima na sajtu Uprave policije, ali ga je objavio MANS.

25 MANS je podnio preko 25 hiljada zahtjeva, na koje je dostavljeno oko 3/4 odgovora, a od kojih se u samo 38% slučajeva dozvoljava pristup informacijama. U preko 2000 slučajeva, drugostepeni organ je poništio rješenje ili naložio donošenje novog rješenja, dok je u 85% od 1843 presude Upravnog suda utvrđeno kršenje zakona od strane institucija.

26 Vlada je odustala od izrade posebnog zakona o nedozvoljenoj koncentraciji štampanih medija, uz konstataciju da je ta problematika već regulisana Zakonom o zaštiti konkurencije.

2.3. Specifične mjere protiv korupcije i organizovanog kriminala

2.3.1. Tužilaštvo

Izabrani su novi tužioci, ali nisu poznate potrebe tužilaštva za dodatnim kadrovima, posebno u svijetlu reforme koje predviđaju preuzimanje istrage. Tužiocima su povećane zarade i uveden je poseban dodatak za Specijalnog tužioca za korupciju, organizovani kriminal i ratne zločine. Tužilaštva nisu povezana u informacioni sistem. Obezbijedena je policijska zaštita Vrhovnog državnog tužioca i Specijalnog tužioca. Nema pouzdanih podataka o zapošljavanju administrativnog osoblja u tužilaštvima i edukaciji tužilaca. Nisu dostupne informacije o kriterijumima na osnovu kojih izvršna vlast dodjeljuje stanove tužiocima.

Skupština Crne Gore izabrala je Višeg državnog tužioca u Podgorici i šest osnovnih tužilaca, dok je Tužilački savjet imenovao osam zamjenika²⁷. Reorganizovano je Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala i postavljeno je pet zamjenika Specijalnog tužioca. Nije izvršena analiza broja i strukture predmeta u oblasti korupcije i organizovanog kriminala u odnosu na postojeći kadar tužilaštva, pa nisu procijenjene potrebe za angažmanom novih tužilaca.

Podaci o zapošljavanju administrativnog osoblja u tužilaštvu i potrebama za povećanjem prostorno-tehničkih kapaciteta nisu precizni. Rađeno je na edukaciji tužilaca, ali ne postoje precizne informacije o vrstama i rezultatima obuke.

Prema navodima tužilaštva, izvršena je analiza postojećeg stanja u vezi sa načinom i kriterijumima za rješavanje stambenih potreba državnih funkcionera u dijelu koji se odnosi na nosioce pravosudnih funkcija, ali nije dostupna javnosti i njeni rezultati nisu poznati.

Zaključeni su međunarodni sporazumi o saradnji u borbi protiv organizovanog kriminala sa Rusijom i potpisan je Memorandum o saradnji sa tužilaštvom Kosova, ali nema podataka o njihovoj primjeni.

2.3.2. Policija

O mnogim aktivnostima Uprave policije nema podataka, ili su dostupne samo informacije o usvajanju i potpisivanju sporazuma, ali ne i o njihovoj realizaciji. Tako je policija potpisala sporazume o saradnji sa Upravom carina i Poreskom upravom kao i sa Centralnom Bankom. Pored već potpisanog sporazuma o direktnom pristupu bazama podataka telekomunikacionog operatera M-TEL²⁸ potpisan je i Sporazum o međusobnoj saradnji sa Crnogorskim Telekomom. Potpisani su sporazumi o zaštiti svjedoka sa nizom zemalja u regionu²⁹ i uspostavljena je direktna veza sa Interpolovim sistemom.

Usvojena je Nacionalna strategije za borbu protiv droge i prevenciju narkomanije sa godišnjim akcionim planovima, ali nema informacija o njenoj realizaciji, dok Strategija o borbi protiv terorizma nije donijeta.

²⁷ Zamjenika Vrhovnog državnog tužioca, zamjenika Višeg i šest zamjenika Osnovnog tužioca.

²⁸ Ovaj sporazum je proglašen tajnom, pa njegov sadržaj nije poznat, već samo informacija da se njime omogućava policiji direktan pristup bazama podataka M-tela, bez obaveze da prethodno pribave dozvolu suda ili tužioca. MANS je po tom osnovu pokrenuo postupke pred Upravnim i Ustavnim sudom.

²⁹ Srbije, BiH, Bugarske i Makedonije.

Donijeto je Stručno uputstvo o postupanju po međunarodnim potjernicama i Stručno uputstvo o zaštita lica koja prijavljuju korupciju, ali nema informacija o njihovom sprovođenju. Uprava policije je formirala Radnu grupu za izradu Uputstva o primjeni mjera tajnog nadzora (MTN), i u maju 2009. godine je izrađen nacrt Uputstva. Nema daljih informacija o realizaciji ove mjere. Izrađen je Prijedlog priručnika o kriminalističko - obavještajnom radu, a nije bilo formiranja posebnih baza operativnih podataka.

Nacionalni koordinator u redovnim izvještajima sačinjava Informacije o sprovođenju memoranduma o saradnji između resornih ministarstava i NVO sektora u borbi protiv trgovine ljudima i zaštite žrtava.

Uprava policije potpisala je sporazum o saradnji sa Upravom carina i Poreskom upravom. Računarske mreže policije i carina su povezane optičkim linkom, a u toku su aktivnosti na izradi Aneksa sporazuma sa detaljnim tehničkim procedurama u vezi sa realizacijom razmjene podataka putem uspostavljenog linka. U istom cilju, Radna grupa radi i na izradi Aneksa Sporazuma sa Poreskom upravom. Nisu potpisani sporazumi o saradnji sa ostalim institucijama³⁰, pa nisu ni uspostavljeni linkovi i veze sa bazama podataka. Za razliku od tužilaštva, službenicima policije koji su uključeni u borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije nije obezbijeđen poseban dodatak na zaradu zbog povećanog rizika. Strateški sporazum sa Europolom je potpisan, ali Nacionalni biro nije formiran.

Nije donešen novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije, pa nisu sprovedene mjere koje predviđaju reorganizaciju pojedinih odsjeka³¹. Nema preciznih podataka o obukama³² i zapošljavanju novih kadrova³³. Nabavljen je dio potrebne opreme za osam odsjeka³⁴ i NCB Interpol, dok nije vršena nabavka za Odsjek za zaštitu svjedoka. Obezbijeđen je adekvatan radni prostor za Odsjek za posebne provjere, djelimično su ispunjene potrebe Odsjeka za privredni kriminal, ali ne i Odsjeka za organizovani kriminal i korupciju.

2.3.3. Sudstvo

Nije uspostavljen informacioni sistem i elektronska dodjela predmeta, izabrane su nove sudije, ali nema podataka o ukupnim potrebama za kadrovima. Sudijama su povećane zarade i uvedeni su posebni dodaci za sudije u novoformiranim specijalnim odjeljenjima Višeg suda za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina. Nema preciznih podataka o obuci i broju sudija kojima je obezbijeđena policijska zaštita.

Nije rađeno na uvođenju elektronskog sistema dodjele predmeta u cilju sprovođenja principa slučajne dodjele predmeta. Nije uspostavljen Pravosudni informacioni sistem (PRIS) sa jedinstvenom bazom podataka³⁵, niti je bilo uvezivanja sudova u jedinstven informacioni sistem.

30 Uprava za nekretnine, USPNFT, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Centralna depozitarna agencija.

31 Odsjeka za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, Odsjeka za posebne provjere, Forenzičkog centra, Odsjeka za kriminalističko - obavještajne poslove i mjere tajnog nadzora i NCB Interpola.

32 Podaci Uprava policije dostavlja na osnovu zahtjeva za informacijama se razlikuju od informacija koje navode u izvještajima dostavljenim Nacionalnoj komisiji.

33 U Odsjeku za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije zaposlena su tri inspektora, a procijenjeno je da postoji potreba za ukupno četiri. U Odjeljenju za posebne provjere postignuta je kadrovska popunjenost od 68%.

34 Unutrašnja kontrola, Organizovani kriminal i korupcija, Privredni kriminal, Kriminalističko - obavještajni poslovi i MTN, Krijumčarenje droga, Forenzičke i druge kriminalističke tehnike, Borba protiv terorizma, Prekogranični kriminal.

35 Svi sudovi su tehnički osposobljeni za uspostavljanje informacionog sistema. Izvršena je obuka po sudovima svih službenika i namještenika kao i većine sudija.

Prema podacima iz izvještaja Sudskog savjeta koji su dostavljeni Nacionalnoj komisiji popunjena su upražnjena mjesta i ojačani kapaciteti sudova čime su, kako konstatuje Savjet, stvoreni uslovi da sudovi u punom kapacitetu i popunjenosti obavljaju sudijsku funkciju³⁶. Donešen je Poslovnik o radu Sudskog savjeta i definisani kriterijumi i procedure u postupku izbora sudija³⁷. Formirana su specijalna odjeljenja za suđenja za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina pri Višem sudu u Bijelom Polju i Podgorici. Zakonom o sudovima određen je poseban dodatak u iznosu od 25% mjesečne zarade za sudije tih odjeljenja.

Utvrđene su potrebe lične zaštite sudija, ali nema podatka o broju sudija kojima je obezbijeđena zaštita. Prema podacima Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije posebni godišnji i periodični programi edukacije za sudije koji postupaju u predmetima organizovanog kriminala i korupcije su izrađeni u okviru Godišnjeg programa edukacije Centra³⁸.

2.3.4. Eksterna i interna revizija

Radene su interne i eksterne revizije, ali nema podataka o podnošenju krivičnih prijava na osnovu rezultata revizije. Pravni okvir za sprovođenje revizije nije u potpunosti uspostavljen.

Izrađen je izvještaj o eksternoj reviziji završnog računa Budžeta Crne Gore od strane Državne revizorske institucije (DRI) za 2007. godinu i 2008. godinu, završen je godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima DRI Crne Gore za period oktobar 2008. - oktobar 2009. godine. Dato je 11 preporuka za budžetske jedinice³⁹ i 236 preporuka za pojedinačne revizije 22 budžetska korisnika⁴⁰. Nije podnijeta ni jedna krivična prijava nakon izvršenih revizija.

Nije izvršeno elektronsko povezivanje DRI sa Ministarstvom finansija i potrošačkim jedinicama - subjektima revizije, nije je rađeno na inoviranom metodološkom uputstvu za reviziju javnog sektora.

Nije sprovedena javna kampanja, niti je rađeno na priručnicima za građane za bolje razumijevanje trošenja budžeta.

Sektor za internu reviziju Ministarstva finansija je na osnovu Godišnjeg plana revizije za 2008. i 2009. godinu sproveo reviziju za 42⁴¹ budžetska korisnika, a izvještaji sa preporukama su dostavljeni subjektima⁴². Nije poznato o kojim budžetskim korisnicima je riječ, niti ima podataka o broju utvrđenih nepravilnosti i broju preporuka kako bi se nepravilnosti ispravile. Štaviše, nije poznato ni da li su ispravljene utvrđene nepravilnosti. Nema podataka da li su podnošene krivične prijave nakon izvršene interne revizije.

36 Sudski savjet je donio 35 odluka o izboru kojima su izabrani 18 predsjednika sudova i 53 sudije.

37 Poslovnik je objavljen na sajtu. Prema analizi NVO Akcije za ljudska prava uspostavljeni kriterijumi nisu objektivni i ne obezbjeđuju nepristrasnu procjenu rada sudija.

38 Na sajtu CENPF-e objavljeni su planovi za 2008. i za prva dva mjeseca 2009. godine, dok za preostali period nisu još objavljeni pa nije poznato da li su sačinjeni. Poseban dio odnosi se na krivičnu oblast, a u okviru ovog dijela posebno se tretiraju pitanja organizovanog kriminala i korupcije. Od početka sprovođenja AP organizovano je ukupno 50 seminara za preko 450 polaznika, ali nisu poznate oblasti u kojima su obuke sprovedene.

39 Preporuke su se uglavnom odnosile na Ministarstvo finansija, Vladu CG i Poresku upravu.

40 Konačni izvještaji o revizijama budžetskih korisnika objavljeni su na sajtu www.dri.co.me.

41 Sektor za internu reviziju Ministarstva finansija je na osnovu Godišnjeg plana revizije za 2008. godinu sproveo reviziju kod osam budžetskih korisnika. U 2009. godini realizovane su 34 revizije, a izvještaji sa preporukama su dostavljeni subjektima.

42 Prema VI Izvještaja NK u drugoj polovini 2009. godine sprovedeno je 13 revizija, od čega su četiri revizije utvrđene Godišnjim planom revizije za 2009. godinu i devet revizija izvještaja o utrošenim budžetskim sredstvima podnosioca izbornih lista za izbornu kampanju za izbor poslanika u Skupštini Crne Gore, za izbor odbornika i za izbor predsjednika opština u kojima su održani izbori u 2009. godini.

Sačinjena su tri podzakonska akta⁴³ vezana za primjenu novog Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. U okviru Ministarstva finansija formirano je Odjeljenje za unutrašnju reviziju sa tri službenika. Nisu formirane posebne jedinice za unutrašnju reviziju kod budžetskih korisnika.

2.3.5. Antikorupcijska politika u privatizaciji

Uspostavljene su skupštinska Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije i Vladina Komisija za razmatranje prigovora, pritužbi, predloga i sugestija građana na proces privatizacije. Komisije nisu razmatrale prijave korupcije, niti su unaprijedile pristup informacijama o privatizaciji.

Parlamentarna Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije je održala sedam sjednica od čega pet u 2009. godini⁴⁴.

Pristup informacijama o privatizaciji i dalje u u praksi otežan iako je Savjet za privatizaciju sačinio internet prezentaciju na kojoj je objavljeno skoro 30 ugovora. Ipak, na sajtu najčešće nisu dostupni aneksi ugovora, kojim se bitno mijenjaju ugovorne obaveze, kao ni ugovori o privatizaciji pojedinih najznačajnijih preduzeća⁴⁵. Nema informacija o revizijama poštovanja ugovorenih obaveza novih vlasnika kompanija, nije bilo javnih rasprava o planovima i strategijama privatizacije za preduzeća od strateškog značaja. Nije uspostavljen sistem za kontrolu ulaganja u privatizovana preduzeća, već se obaveze definišu pojedinačnim ugovorima.

Uspostavljena je Komisija za razmatranje prigovora, pritužbi, predloga i sugestija građana na proces privatizacije koja je do sada održala jednu sjednicu. Komisija tvrdi da nije nadležna za postupanje u slučajevima konflikta interesa, iako je to propisano Akcionim planom. Nenadležnom se proglasila i Komisija za sprječavanje sukoba interesa, tako da u Crnoj Gori ne postoji tijelo koje se bavi pitanjem konflikta interesa u procesu privatizacije. Od osnivanja, Vladina Komisija je razmatrala četiri zahtijeva građana i jednu pritužbu, ali nema podataka o odlukama Komisije. Komisija je u saradnji sa Upravom za antikorupcijsku inicijativu izradila brošuru za prijavljivanje korupcije u procesu privatizacije.

2.3.6. Pranje novca i finansiranje terorizma

Utvrđene su smjernice o analizama rizika u cilju usklađivanja sa novim zakonskim okvirom. Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma je saradivala sa EGMONT-om, ali nema podataka o rezultatima saradnje sa sličnim službama u regionu, kao ni analiza koje bi unaprijedile saradnju Uprave sa policijom i tužilaštvom. Formirana je Radna grupa za izradu Programa borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

⁴³ Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Uredba o zvanjima unutrašnjih revizora i Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije.

⁴⁴ Nije postignuta saglasnost članova Komisije, za pokretanjem jednog kontrolnog saslušanja i tri inicijative za kontrolu postupka privatizacije. Komisija je podnijela Savjetu za privatizaciju dva zahtjeva za dostavljanje dokumentacije o privatizaciji Kombinata Aluminijskog Podgorica, Elektroprivrede Crne Gore, Mljekare AD Podgorica i Livnice Nikšići i dobila svu dokumentaciju. Ipak, ova dokumenta dostupna su samo članovima Komisije, jer Skupština iste nije postavila na svojoj internet prezentaciji.

⁴⁵ Od usvajanja Zakona o slobodnom pristupu informacijama, MANS je Savjetu i Agenciji podnio preko 1300 zahtjeva. U oko 20% slučajeva, dozvoljen je pristup informacijama, ali ni jednom nisu dostavljene kopije dokumenata. Podneseno je preko 250 tužbi, od čega je u preko 180 slučajeva sud poništio rješenja institucija.

Usvojene su izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave, formirano je Odjeljenje za kontrolu obveznika i zaposlena su 24 nova službenika.

USPNIFT je utvrdila Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma⁴⁶ za obveznike Zakona.

Ministarstvo finansija donijelo je Pravilnik o indikatorima za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcija koji je objavljen na sajtu Uprave⁴⁷.

Nisu vršene vršila analize sprovođenja sporazuma o saradnji drugim institucijama⁴⁸, niti su zaključivani novi sporazumi. Tužilaštvu i policiji je u toku 2008. i 2009. godine dostavljeno je 78 izvještaja o sumnjivim transakcijama ali nije poznato da li su te institucije postupale po osnovu tih izvještaja.

Službenici Uprave su učestvovali na seminarima međunarodnih institucija, sastancima radnih grupa EGMONT-a i regionalnim sastancima. Nije bilo analiza sprovođenja sporazuma o saradnji sa sa finansijskim obavještajnim službama iz regiona, a potpisano je pet sporazuma⁴⁹.

2.3.7. Javne nabavke

Direkcija za javne nabavke nije radila izvještaje o slučajevima korupcije i sa njima povezanih kršenja zakona, a u toku 2008. godine tužilaštvu ili policiji nije dostavila ni jednu prijavu. Preko 80% državnih institucija ne objavljuje obavezne godišnje planove javnih nabavki.

Nije uspostavljen elektronski sistem javnih nabavki, a odluke po žalbama se ne objavljuju na sajtu Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Urađena je komparativna analiza zaštite prava ponuđača u zemljama Zapadnog Balkana.

Direkcija za javne nabavke uvela je telefon za prijavljivanje kršenja postupaka javnih nabavki. Od jula 2008. godine do kraja juna⁵⁰ 2009. godine bilo je 48 prijave, a Direkcija navodi da su sve proslijeđene „u skladu sa zakonom i o tome je obaviješten podnosilac“. Da su ovi podaci nepouzđani najbolje govori činjenica da je samo MANS uputio 83 prijave, od kojih je 56 odbačeno zbog navodne nenadležnosti i sva ta rješenja su poništena od strane Ministarstva finansija. Nakon toga Direkcija je počela da postupa po prijavama MANS-a i da dostavlja izvještaje o utvrđenim nepravilnostima. Informacije o podnijetim prijavama objavljuju se na internet stranici Direkcije na kojoj je objavljeno i upustvo za prijavu.

Izrađen je izvještaj o postupcima javnih nabavki sprovedenih šoping metodom za period od januara do juna 2008. godine od strane DJN, ali on ne sadrži informacije o slučajevima kršenja zakona i korupcije, već samo statističke podatke koji se odnose na vrijednosti i predmete nabavke. Direkcija nije radila šestomjesečne izvještaje o stanju sistema javnih nabavki za 2008. kao ni za 2009. godinu.

46 Prema nacrtu VI izvjestaja NK, CBCG je uradila nacrt smjernica o analizi rizika, i isti dostavila Udruženju banaka radi razmatranja Agencija za nadzor osiguranja: Uputstvo o izradi smjernica o analizi rizika je utvrđeno od strane Ministarstva finansija u martu 2009.godine. Uprava za igre na sreću: U decembru 2009.godine donijete Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca.

47 Lista indikatora za banke, za tržište kapitala, za Upravu carina, za Poresku upravu, za lizing kompanije, za revizore, za računovođe, za advokate i opšti indikatori. <http://www.gom.cg.yu/aspn/>

48 Sa Upravom policije, Poreskom upravom, Upravom carina, Komisijom za hartije od vrijednosti, Centralnom bankom, i resornim ministarstvima.

49 Sa Rumunijom, Ukrajinom, Eulex-om, Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Bermudama.

50 Ne postoje podaci o radu telefona na sajtu Direkcije nakon juna 2009. godine.

Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je izradila elektronski djelovodnik, ali nije uspostavljen elektronski sistem javnih nabavki⁵¹. Nisu sprovedene obuke službenika za javne nabavke i ponuđača iz oblasti informacionih tehnologija. Izrađen je Priručnik o javnim nabavkama od strane Komisije u saradnji sa Upravom za kadrove i u okviru njega je prezentovana komparativna analiza zaštite prava ponuđača u zemljama Zapadnog Balkana. Izrađen je plan potreba za obukom i organizovano 11 obuka za sprovođenje zakona o javnim nabavkama za oko 260 učesnika - službenika za javne nabavke i ponuđača.

2.3.8. Konflikt interesa javnih funkcionera

Od usvajanja Inoviranog AP Komisija za konflikt interesa nije informisala tužilstvo ni o jednom slučaju objavljivanja netačnih podataka o prihodima i imovini niti je dostavila jednu prijavu tužilaštvu zbog sumnji u nezakonito sticanje prihoda ili imovine. Usvojen je novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa koji je zadržao odredbe ranijeg zakona koje se tiču beneficija za javne funkcionere i mogućnosti političkog uticaja na Komisiju.

Izrađena je analiza potreba Komisije za jačanjem kapaciteta u odnosu na ovlašćenja predviđena novim Zakonom, izmjenjen je i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, dok informacije o izvršenoj kadrovskoj popuni ne postoje.

Edukacija za javne funkcionere, predstavnike NVO-a kao i predstavnike medija kroz sprovođenje obuka se realizuje kontinuirano⁵².

Novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa nije u skladu sa Konvencijom UN protiv korupcije u dijelu koji se odnosi na definiciju javnih funkcionera, jer kao javne funkcionere ne obuhvata sva lica koja imaju javna ovlašćenja. Štaviše, zakon omogućava poslanicima da istovremeno obavljaju izvršne funkcije, i da budu članovi upravnih odbora državnih preduzeća, gdje ih imenuje Vlada, što joj omogućava da poslanike drži finansijski zavisnim od nje, i da na taj način smanji poslaničku kontrolnu funkciju. Postoji problem i sa izborom Komisije za sprječavanje sukoba interesa, jer ne postoje jasni kriterijumi za predlaganje članova tog tijela.

2.3.9. Državna izborna komisija

Poseban Zakon o Državnoj izbornoj komisiji (DIK) nije usvojen u periodu sprovođenja Inoviranog Akcionog plana pa nije realizovana ni jedna aktivnost predviđena u ovoj oblasti.

2.3.10. Poreska uprava

Poreskoj upravi nije prijavljen ni jedan slučaj korupcije, niti je interna kontrola utvrdila postojanje takvih slučajeva među službenicima. Sprovedena su četiri disciplinska postupka, a jedan službenik je kažnjen zbog nepoštovanja Etičkog kodeksa.

51 Obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama, elektronskim putem Direkciji dostavljaju planove javnih nabavki, pozive za javno nadmetanje, odluke o dodjeli ugovora u postupcima javnih nabavki kao i odluke o poništenju, amandmane na tekst poziva i izvještaje o javnim nabavkama, pojedinačno za svaku izvještajnu godinu. Ti dokumenti objavljuju se na internet stranici Direkcije od jula 2009. godine.

52 Komisija je sprovela ukupno 28 obuka za preko 1000 lokalnih i državnih funkcionera u periodu sprovođenja IAP.

Od početka sprovođenja Inoviranog Akcionog plana nije zabilježena ni jedna prijava koruptivnog ponašanja putem telefona za prijavu centra Poreske uprave, iako je bilo preko 2100 poziva, niti je interna kontrola u skoro 12000 slučajeva utvrdila postojanje korupcije među službenicima Poreske uprave. Ministarstvo finansija je izradilo godišnji izvještaj o nadzoru nad radom Poreske uprave⁵³, ali on ne sadrži informacije o korupciji, već se odnosi na upravni postupak i na osnovu njega nisu podnošene prijave⁵⁴. U 2009. godini Ministarstvo je izradilo sličan izvještaj i za prvih šest mjeseci tekuće godine.

Potpisan je Sporazum o saradnji Poreske uprave i Uprave policije ali još uvijek nije omogućen direktan pristup elektronskoj bazi podataka Poreske uprave. Nije poznat tačan broj obuka za korišćenje informacione tehnologije, ali je poznato da je obučeno 320 službenika. Poreska uprava je dostavila 36 prijava policiji, 19 tužilaštvu i 141 informaciju Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, ali nema podataka o rezultatima tih slučajeva, u smislu pokretanja sudskih postupaka i presuda⁵⁵.

2.3.11. Uprava carina

Većina izvještaja Uprave carina u kojima se navode podaci o radu te institucije nije dostupna javnosti. Carini je prijavljeno 29 slučajeva korupcije, ali nije poznato da li je po njima postupano. Na osnovu internih istraga tri prijave su podnijete za pokretanje disciplinskog postupka protiv zaposlenih zbog sumnje da su počinjene teže povrede radne obaveze.

Od početka implementacije Inoviranog Akcionog plana sprovedene su 44 interne istrage, od čega su tri predmeta prosljeđena na dalje postupanje zbog sumnje da se radi o korupciji. Izrađen je šestomjesečni izvještaj o sprovedenoj unutrašnjoj kontroli⁵⁶, ali nije formirana baza podataka. Ministarstvo finansija je izradilo šestomjesečni izvještaj o nadzoru nad radom Uprave carina za 2008. i 2009. godinu, ali se taj dokument ne odnosi na slučajeve korupcije, pa na osnovu njega nisu podnošene prijave.

Usvojen je Revidirani Akcioni plan o razvoju integriteta u carinskoj službi, štampan je u 100 primjeraka i dostupan je na sajtu Uprave. Potpisani su sporazumi o saradnji između Uprave carina i Uprave policije, ali su u toku pregovori o zaključivanju aneksa radi obezbjeđivanja pristupa bazama podataka. Nisu rađeni izvještaji o realizaciji potpisanih sporazuma o saradnji⁵⁷. Krajem 2006. godine su donijete Instrukcija o obavezama postupanja carinske službe prema VDT u slučaju počinjenog krivičnog djela ali nema podataka o njenom sprovođenju.

53 Poreska uprava navodi da je u toku 2008. bilo 994 nepravilnosti utvrđenih prilikom nadzora, ali se ne odnose na korupciju.

54 U izvještaju se navode podaci o odlučivanju Ministarstva po žalbama u oblasti obračuna poreza, ali nema informacija o nepravilnostima i eventualnim slučajevima korupcije u Poreskoj upravi.

55 Prema podacima Poreske uprave 36 predmeta je predato policiji, 19 predmeta tužilaštvu i 141 informaciju Upravi za sprečavanje pranja novca. Prema izvještaju Poreske uprave u istom periodu, USPNFT je od ove institucije zatražila u 28 slučajeva da se izvrši inspeksijska kontrola, i to 14 pravnih i dva fizička lica.

56 <http://www.upravacarina.vlada.cg.yu/vijesti.php?akcija=vijesti&id=168629> Izvještaj se odnosi na prvih šest mjeseci 2009. Do kraja decembra 2009. godine sprovedeno je su 68 istraga, tri prijave dostavljene policiji i tri tužilaštvu, a po osnovu 12 istraga dat je predlog za pokretanje disciplinskog postupka zbog sumnje da su počinili težu povredu radne obaveze.

57 U periodu od januara do decembra 2009. godine 11 prijava dostavljeno tužilaštvu i 11 informacija dostavljeno Upravi policije.

Realizovano je 18 specijalističkih obuka za službenike Odjeljenja za unutrašnju kontrolu, i izrađen je Pravilnik o radu Odjeljenja, ali nije dostupan javnosti. Organizovane su 23 obuke za korišćenje informacione tehnologije i nabavljena je potrebna oprema.

Carina je sprovodila kampanju za informisanje javnosti kroz distribuciju štampanog materijala u saradnji sa drugim državnim institucijama.

2.3.12. Uprava za antikorupcijsku inicijativu

Uprava je obavila niz istraživanja koji se odnose na korupciju. Kancelarija UNDP-ja u Crnoj Gori dostavila je Upravi ekspertsku analizu usklađenosti četiri zakona sa Konvencijom UN protiv korupcije⁵⁸, ali nije pripremljen ni jedan predlog izmjena zakona. Izrađena je lista zakona koji će biti predmet dalje analize.

Uprava je sprovela niz istraživanje i anketa koji se odnose na korupciju koji su objavljeni na sajtu Uprave⁵⁹. Izrađen je i distribuiran informativno-propagandni materijal u cilju podizanja nivoa svijesti i podsticanja građana da prijave korupciju.

Uprava je organizovala jednu konferenciju vezanu za Građansko-pravnu konvencije Savjeta Evrope o korupciji, a nije bilo izvještaja o aktivnostima na primjeni Konvencije. Uprava nije sprovodila posebne aktivnosti u okviru Regionalne antikorupcijske inicijative, osim učešća na seminarima.

Uprava je izvršila sistematizaciju radnih mjesta u Odjeljenju za propagandno-preventivno djelovanje i sprovela obuke, ali nije poznato u kojim oblastima i da li se odnose na novozaposlene. Obezbjeden je adekvatan radni prostor i nabavljena kompjuterska i kancelarijska oprema iz budžetskih sredstava.

58 Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, Zakon o slobodnom pristupu informacijama i Zakon o finansiranju političkih partija.

59 Uprava je sprovela istraživanja „Ocjena integriteta i kapaciteta pravosudnog sistema u Crnoj Gori“, „Izaberite pravi put i prijavite korupciju“, „Svijest javnosti o korupciji i upoznatost sa radom Uprave za antikorupcijsku inicijativu“, „Ocjena integriteta i kapaciteta lokalnih samouprava u Crnoj Gori“ u i ”Analiza prisustva korupcije i biznis barijera u odnosima privatnog i javnog sektora u Crnoj Gori“.

3. REZULTATI BORBE PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Studije slučaja date u ovom dokumentu pokazuju da praktični dometi reformi u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala ne postoje kada se radi o slučajevima borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala na najvišim nivoima.

Prva studija slučaja govori aktivnostima organa krivičnog gonjenja i presuđenja Crne Gore u borbi protiv međunarodnog šverca 200 kilograma kokaina. Ova studija pokazuje da je u Crnoj Gori, korišćenjem brojnih proceduralnih komplikacija i mišljenja domaćih vještaka koja su u koliziji sa nizom mišljenja njihovih vještaka iz okruženja, moguće biti osuđen za šverc 1000 puta manje količine droge u odnosu na onu koja je inicijalnom istragom utvrđena.

Druga studija slučaja dokumentuje da Predsjednik Vrhovnog suda kao glavni finansijski nalogodavac ove institucije, nije bio čak ni predmet istrage u slučaju pronevjere skoro četvrtine miliona eura već da su za ovo krivično djelo osuđeni isključivo administrativni radnici Vrhovnog suda.

U poslednjoj studiji slučaja pokazano je da crnogorsko tužilaštvo ne želi da razmatra materijale koji ukazuju na moguća krivična djela jer su isti dostavljeni na engleskom jeziku, koji nije službeni jezik u Crnoj Gori. Štaviše, u nemogućnosti da opravda razlog ovakve svoje odluke, Vrhovna državna tužiteljica, u Parlamentu, obmanjuje javnost iznošenjem neistinitih tvrdnji, što dodatno urušava kredibilitet tužilačke organizacije.

Studija slučaja 1: Efikasnost krivičnog gonjenja i presuđenja slučajeva organizovanog kriminala

Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala predviđa niz reformi koje će obezbijediti efikasno gonjenje i presuđenje slučajeva organizovanog kriminala, u saradnji sa institucijama drugih država. Crnogorsko sudstvo, tužilaštvo i policija su potpisali niz sporazuma o saradnji sa državama u okruženju i međunarodnim organizacijama, održali brojne obuke, nabavili opremu i adekvatne prostorije, ali praksa pokazuje da to nije dovelo do konkretnih rezultata.

U ovoj studiji je obrađen slučaj koji se odnosi na saradnju crnogorske policije i tužilaštva sa kolegama iz Italije, Srbije, Hrvatske i Interpola u zaustavljanju šverca narkotika iz Južne Amerike. Na osnovu dokaza italijanske policije, tužilaštvo podiže optužnicu zbog šverca oko 200 kg kokaina. Nakon niza proceduralnih komplikacija i suprostavljenih mišljenja vještaka, prihvata se tumačenje crnogorskih eksperata i prvostepeni sud donosi osuđujuću presudu za oko 1000 puta manju količinu, odnosno 200 grama kokaina. Postupak traje od 2004. godine i još uvijek nije donijeta pravosnažna sudska presuda.

1. Istraga i optužnica

Prema podacima iz medija u luci Valensija u Venecueli oko 200 kilograma kokaina je sakriveno u kontejnerima sa asfaltnim pokrivkama. Pošiljka je od početka praćena i u italijanskoj luci Đođa di Taura policija je krišom uklonila 188 kilograma kokaina, a ostatak od 12 kilograma je stigao u Bar. Mediji tvrde da su crnogorski inspektori kriminalističke policije 45 dana nadzirali tovar koji je navodno naručilo preduzeće “Montplus company”. Početkom sedmice, robu su preuzeli špediteri za račun beogradskog biznismena Momčila Pecića, vlasnika firme “Kard trejd”. Policija je pratila tovar do Novog Sada, a zatim pretresla kamion, našla drogu i 21. decembra 2004. godine uhapsila Pecića. Dan kasnije u Beranama je uhapšen Vuksan Cemović⁶⁰.

Cemovića je saslušao istražni sudija Višeg suda u Podgorici, Radimir Ivanović, odredio mu pritvor i podatke o tome proglasio tajnom⁶¹. Specijalni tužilac za borbu protiv organizovanog kriminala, Stojanka Radović je 27. decembra 2004. podnijela zahtjev za sprovođenje istrage protiv Cemovića, zbog sumnje da je umiješan u šverc 200 kilograma kokaina. Postupajući po ovom zahtjevu, istražni sudija Ivanović je 27. decembra ponovo ispitao Cemovića u prisustvu njegovog advokata Branislava Lutovca iz Podgorice⁶².

Prilikom pretresa 24. decembra 2004. godine kod Cemovića su pronađeni pištolj marke “bereta” i veća količinu municije raznog kalibra. Cemović je, prema pisanju medija izjavio da je pištolj naslijeđe od pokojnog oca, i da je isti njegov otac dobio na poklon od Vukašina Maraša, nekadašnjeg ministra unutrašnjih poslova, koji je bio predviđen za jednog od svjedoka. Pavličiću je takođe pronađeno oružje, i optužnicom se teretio za njegovo neovlašćeno držanje⁶³.

Više italijanskih tužilaca i inspektora⁶⁴ je 14. januara 2005. održalo konferenciju za štampu i saopštilo da su članovi crnogorske grupe vjerovatno povezani sa Ndranghetom, jednom od najmoćnijih italijanskih mafijaških organizacija čija glavna djelatnost je šverc narkotika⁶⁵.

Prema pisanju medija, Interpol je zatražio od policije da izvrši pretres skladišta firme “Montplus company” i sefova za koje se pretpostavljalo da su služili za skladištenje droge, nakon što su u Ređo Kalabriji uhapšena još dva lica koja su sumnjičena za učešće u švercu kokaina⁶⁶.

Policija je u januaru 2005. ponovo izvršila pretres i navodno pronašla sumnjivu robu koja je poslata na analizu, a koja nije primijećena prilikom prvog pretresa⁶⁷. Mediji su tim povodom pisali da su neki službenici beranske policije umiješani u aferu⁶⁸. U toku postupka se, međutim, ove spekulacije više ne pominju.

60 “Cemović nije mogao sve sam da izvede”, dnevni list “Vijesti”, 26. decembar 2004. godine ND Vijesti, Društvo

61 “Policija sprema nova hapšenja”, dnevni list “Vijesti”, 25. decembar 2004. godine

62 “Otvorena istraga protiv Cemovića”, dnevni list “Vijesti”, 28. decembar 2004

63 „Kafa zbunila vještaka“, dnevni list „Vijesti“, 31. mart 2007. godine. Pavličićev advokat tvrdio je da se radi o trofejnom pištolju marke “gaser”, starom 100 godina, a da municije za njega nema već 60 godina. On je predložio da se vještak balističar izjasni da li se ovakav pištolj može tretirati kao nedozvoljen za držanje.

64 Italijanski državni tužilac, Vincenco Lombardo, general Rikardo Picini, regionalni komandant finansijske policije, pukovnik Agatino Sara Fjore, komandant finansijske policije provincije Ređo Kalabrija i komandant policije Katanzara i major Masimiljano Puciareli

65 Trenutno jedna od najmoćnijih mafijaških organizacija sa sjedištem u Ređo Kalabriji, čiji godišnji promet iznosi preko 36 milijardi eura, a najveći dio novca dolazi od trgovine kokainom. Smatra se da je ovo jedna od najopasnijih kriminalnih organizacija u Italiji i jedna od vodećih svjetskih kartela u trgovini drogom. “Cemović šef narko-bande”, dnevni list “Vijesti”, 15. januar 2005. godine

66 „Burad sa mirisom kokaina“, dnevni list „Dan“, 20. januar 2005. godine

67 „Burad sa mirisom kokaina“, dnevni list „Dan“, 20. januar 2005. godine

68 „Burad sa mirisom kokaina“, dnevni list „Dan“, 20. januar 2005. godine, „U Cemovićevom skladištu pronađeno 100 kg kokaina“, dnevni list „Dan“, 21. januar 2009. godine

Krivično vijeće Višeg suda u Podgorici je krajem januara produžilo pritvor Cemoviću⁶⁹.

Podgoričanin Veselin Pavličić je uhapšen 7. februara 2005. zbog sumnje da je posredovao između Pecića i Cemovića u švercu kokaina tako što ih je povezoao telefonskim putem. Istražni sudija Miroslav Bašović ga je saslušao dva dana kasnije i Pavličić je tvrdio da je optužene povezoao isključivo zbog posla oko plasmana i prodaje plemenitog drveta⁷⁰.

Devetog marta iz beogradskog Centralnog zatvora Momčilo Pecić je prebačen u Crnu Goru⁷¹. Prilikom saslušanja je odbio da odgovara na pitanja specijalnog tužioca⁷², rekavši da ostaje pri svemu što je izjavio pred istražnim sudijom Okružnog suda u Novom Sadu kada je negirao umiješanost u slučaj. Istražni sudija Bašović mu je produžio pritvor za 30 dana⁷³.

Crnogorska policija je u martu zatražila od Interpola da raspiše međunarodnu potjernicu za hapšenje Vuka Vulevića koji se sumnjiči da je lažno prikazivao papire o deklaraciji robe i švercovao drogu preko preko „Montplus company“⁷⁴.

On je uhapšen 21. maja u Beogradu⁷⁵, dva dana kasnije je prebačen u Podgoricu⁷⁶, a 27. maja ga je saslušao istražni sudija⁷⁷. Vulević se branio ćutanjem.

U medijima nema podataka da li je Stevan Armenko bio uhapšen, iako je protiv njega podignuta optužnica koja ga je teretila za zloupotrebu službenog položaja.

Istražni sudija Bašović je 03. juna 2005. završio istragu⁷⁸, a Specijalni tužilac za organizovani kriminal je 17. juna podigla jedinstvenu optužnicu protiv Vuksana Cemovića, Vuka Vulevića, Momčila Pecića, Veselina Pavličića i Stevana Armenka⁷⁹. Oni su optuženi da su na organizovan način iz Venecuele u Srbiju i Crnu Goru prošvercovali kokain, od čega je 58 kilograma bilo “čistog aktivnog opojnog principa”. Prema pisanju medija, oni su u Venecueli nabavili 50 tona asfaltne prekrivke, nepoznate osobe su u tu pošiljku spakovale i 202 kilograma kokaina dok je u italijanskoj luci Đoja di Tauro policija zaplijenila 190 kilograma kokaina, a 12 kilograma je ostavljeno kako bi policija otkrila naručioce droge⁸⁰.

Pored šverca kokaina, Vuleviću je stavljeno na teret i falsifikovanje dokumenata, utaja poreza i zloupotreba službenog položaja⁸¹, a Cemoviću i Pavličiću i nedozvoljeno posjedovanje oružja⁸². U optužnici se Cemović, Armenko i Vulević terete da su preko firme Monteplus company prodavali kafu na sivom tržištu.

69 “Vuka Vulevića traži Interpol“, dnevni list „Vijesti“, 05. mart. 2005. godine

70 “Vuka Vulevića traži Interpol“, dnevni list „Vijesti“, 05. mart. 2005. godine

71 “Momčilo Pecić tajno prebačen u Spuž“, dnevni list „Dan“, 10.mart. 2005.godine

72 Saslušanju je, pored specijalnog tužioca i istražnog sudije, prisustvovao i njegov branilac, advokat iz Novog Sada Dejan Lazarević.

73 “Pecić saslušan za deset sekundi“, dnevni list „Dan“, 23.mart. 2005.godine

74 “Momčilo Pecić tajno prebačen u Spuž“, dnevni list „Dan“, 10.mart. 2005.godine

75 “Vuk dolijao“, dnevni list “Vijesti”, 22. maj. 2005. godine

76 “Vulević izručen“, dnevni list “Vijesti”, 24. maj. 2005. godine

77 „Vulević osumnjičen i za kokain“, dnevni list „Vijesti“, 28. maj. 2005. godine

78 “Cemovića, Vulevića, Pecića i Pavličića čeka optužnica do 21. juna“, dnevni list „Dan“, 04. jun 2005. godine

79 “Kokain naručio Vulević“, list „Dan“, 18. jun 2005. godine

80 “Kokain naručio Vulević“, dnevni list „Dan“, 18. jun 2005. godine

81 “Kokain naručio Vulević“, list „Dan“, 18. jun 2005. godine

82 “Kokain naručio Vulević“, list „Dan“, 18. jun 2005. godine

2. Ključni akteri

Vuksan Cemović je rođen u Beranama i uhapšen je 22. decembra 2004. godine zbog optužbi da je uključen u šverc oko 200 kilograma kokaina. Svojevremeno je radio u Upravi carina Crne Gore, a zatim u Centralnoj banci⁸³. Bio je jedan od osnivača firme „Montplus company“ koja je prema podacima iz Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovana kao društvo sa ograničenom odgovornošću koja posluje u djelatnosti “restorani”⁸⁴.

Cemović je inače sin uglednog ekonomiste i bivšeg republičkog i saveznog funkcionera, pokojnog Momčila Cemovića, koji je bio predsjednik opštine Berane, predsjednik Izvršnog vijeća Crne Gore, savezni ministar finansija i predsjednik Monetarnog savjeta Centralne banke Crne Gore⁸⁵.

Cemović se prvi put pominje u javnosti u julu 2004. kada je u Baru uhapšen zbog, kako je tada zvanično saopšteno, „vređanja službenih lica u obavljanju dužnosti“. Pravosudni organi u Baru su Cemoviću iste noći po hapšenju odredili višednevni pritvor, ali je nakon uložene žalbe već sutradan pušten iz pritvora⁸⁶. Mediji su spekulisali da je Cemović uhapšen zbog sumnje u šverc kokaina iz Južne Amerike. Navodno su dvije tone zamrznute voćne pulpe pomiješane sa kokainom dopremljene iz italijanske luke Đoja di Tauro na adresu “Montplus company”.

Slično se desilo i dva dana po hapšenju Cemovića, kada su ga mediji doveli u vezu sa zaplijenom kokaina u Venecueli. U jednoj luci na Karipskom moru otkriveno je 350 kilograma kokaina u teretnom kontejneru za koji se pretpostavlja da je bio dio kontigenta koji je trebalo da stigne u Crnu Goru. Zapovjednik Nacionalne garde, Migel Ramires rekao je da su krijumčari sakrili kokain u zidove hladnjače koja je bila puna voća i voćne pulpe. Roba je, po njegovim tvrdnjama, trebalo da bude prebačena u London. Zemlja porijekla kokaina zaplijenjenog u Venecueli u decembru i u Crnoj Gori u julu 2004. godine - ista, kao i luka iz koje je droga poslata⁸⁷.

Vuk Vulević je bio izvršni direktor i suvlasnik „Montplus company“ i prema pisanju medija, jedan od glavnih osumnjičenih za ubistvo Duška Jovanovića, direktora dnevnog lista „Dan“. Uhapšen je 21. maja 2005.

Vulević se prvi put spominje u medijima zbog nereda u Beranama na Badnji dan i sukoba sa policijom, zbog čega je bio osuđen na godinu i po dana zatvora⁸⁸. U medijima se spominjalo da se sumnjiči za pokušaj ubistva danskog državljanina u Kopenhagenu u decembru 2002. godine, zbog čega je i ispitan po zamolnici javnog tužioca iz Kopenhagena od strane istražnog sudije Višeg suda u Podgorici⁸⁹.

83 Po riječima Radice Zeković, menadžera CBCG, Vuksan Cemović je do 4. juna 2004. godine bio u radnom odnosu na određeno vrijeme u toj banci. Radio je u platnom prometu, filijala u Podgorici, gdje je bio raspoređen na radno mjesto referenta u Odjeljenju opštih i zajedničkih poslova. Nakon što su se u javnosti pojavile informacije da je suvlasnik firme povezane sa nelegalnim aktivnostima, ugovor sa njim nije produžavan. “Radio u Centralnoj banci”, dnevni list “Dan”, 21. januar 2005. godine

84 Sjedište firme je u ulici Udruženje književnika-predgrađe broj 30 u Podgorici. Društvo je registrovano 22. novembra 2001. godine, a preregistracija je napravljena 16. februara 2004. godine.

85 <http://www.pcnen.com/Arhiva/2001/28-12-2001.htm>

86 “Propala sirovina za sokove vlasnik robe sprema tužbu”, dnevni list “Vijesti”, 09. jul 2004. godine

87 “Droga se već mjesec dana nalazila zabunkerisana u Luci Bar, a otkrivena je tek nakon priznanja Momčila Pečića” dnevni list “Dan”, 25. decembar 2004. godine

88 “Vuleviću po godinu i po a Šćekiću i Ivanoviću po godinu dana zatvora”, dnevni list “Vijesti”, 22. januar. 2002. godine

89 „Pucali u Danskog Državljanina“, dnevni list „Vijesti“, 06. februar 2004. godine

Nakon toga policijski funkcioneri su ga više puta nezvanično pominjali kao jednog od aktera u slučaju ubistva urednika Dana Duška Jovanovića. U krivičnoj prijavi oko ubistva Slavoljuba Ščekića i afere Splendid, Vulević se dovodi u direktnu vezu sa osumnjičenim Ljubom Bigovićem i Sašom Boretom. Takođe, Vulević se dovodi u vezu sa takozvanim "Primorskim bratstvom" za čije članove se vežu razna krivična djela⁹⁰.

Momčila Pecića, beograđanina je 21. decembra 2004. godine uhapsila srpska policija i on je 9. marta 2004. prebačen iz beogradskog Centralnog zatvora u Crnu Goru. Vlasnik je beogradske firme Kard trejd⁹¹.

Veselin Pavličić sa stalnim mjestom boravka u Podgorici, uhapšen je 7. februara 2005. godine. Pavličić policiji nije bio poznat od ranije kada se radi o krivičnim djelima. Iako mu je stalno prebivalište bilo u Podgorici, tu je rijetko boravio. Pavličić je vlasnik privatne firme koja se bavi plasmanom plemenitog drveta⁹².

Stevan Armenko iz Petrovcu, bio je osnivač je i izvršni direktor trgovačkog preduzeća DOO "ARMS" sa sjedištem u Podgorici. Od avgusta 2002. godine, Armenko je vlasnik picerije "MTV" u Petrovcu, kao i direktor i osnivač firme „Casa Gelato“ za proizvodnju sladoleda u Podgorici.

Armenko je bio i jedan od osnivača firme „Monteplus company“, zajedno sa Vulevićem i Cemovićem. Optuženi su za zloupotrebu službenog položaja, jer su na sivom tržištu prodali kafu i sirovinu za proizvodnju voćnog soka⁹³. U medijima se nije spominjao prije ovog slučaja.

3. Suđenje

Optužnicu zastupa specijalni tužilac za organizovani kriminal, Stojanka Radović, a sudi tročlano vijeće Višeg suda kojim presjedava sudija **Seka Piletić**, a i članovi su Mušika Dujović i Radovan Mandić⁹⁴.

3.1. Prvo odlaganje

Glavni pretres koji je trebao da bude održan u septembru⁹⁵ je odložen za 17. oktobar 2005. godine, zbog zauzetosti tužilaštva⁹⁶.

3.2. Drugo odlaganje

Suđenje je započeto 17. oktobra i već sledećeg dana je odloženo, nakon što je jedan od advokata optuženih zatražio izuzeće predsjednika vijeća⁹⁷.

90 "Rasvjetljavanje ubistva Slavoljuba Ščekića", nedeljni list "Monitor", 24. februar. 2006. godine

91 "Momčilo Pecić tajno prebačen u Spuž", dnevni list „Dan“, 10.mart. 2005.godine

92 „Pavličića saslušao specijalni tužilac“, dnevni list „Dan“, 14. februar 2005. godine

93 Oni su tokom 2003. i 2004, kao osnivači preduzeća "Montplus kompani" u Podgorici, iz Italije uvezli 9,8 tona espreso kafe "batista" po cijeni od 4,13 eura po kilogramu. Kafu nijesu evidentirali u poslovnim knjigama preduzeća, već su je prodali na sivom tržištu po cijeni od 11,6 eura po kilogramu. Izbjegavajući da plate PDV ostvarili su imovinsku korist od 16.580 eura, a kroz razliku u cijeni još 56.903,15 eura. „Tužilac traži da Vulević i Cemović ostanu u pritvoru“, dnevni list „Vijesti“, 18.jun. 2005. godine

94 „Vulević konačno pred sudijom“, dnevni list „Dan“, 22. avgust 2005. godine

95 „Vulević konačno pred sudijom“, dnevni list „Dan“, 22. avgust 2005. godine

96 "Vulević i Cemović 17. oktobra pred sudijom", dnevni list „Dan“, 05. septembar 2005. godine

97 Advokat Vulevića, Zoran Vukčević tražio je na početku suđenja, uz obrazloženje da ima razloga da sumnja u pristranost suda, izuzeće predsjednika krivičnog vijeća sudije Seke Piletić. Pozivao se na to što se obraćao istražnom sudiji Miroslavu Bašoviću, a kasnije i sudiji Piletić, da odluče o mjesnoj nadležnosti u ovoj krivično-pravnoj stvari, smatrajući da je nadležan novosadski sud s obzirom na to da je on prvi započeo postupak. Ovo su podržali i advokati Cemovića i Pavličića,

3.3 Treće odlaganje

Početak novembra 2005. Apelacioni sud je odbio predlog branilaca za izuzeće sudije⁹⁸ i suđenje je nastavljeno 29. novembra i opet je odloženo na neodređeno vrijeme zbog zahtijeva advokata za izuzećem Specijalnog tužioca za organizovani kriminal i Vrhovnog državnog tužioca⁹⁹.

Branioци su zatražili da se spisi predmeta proslijede Vrhovnom sudu kako bi odlučio o njegovom zahtjevu i ponovili da Viši sud u Podgorici nije mjesno nadležan za suđenje Momčilu Peciću, kome bi trebalo da se sudi u Novom Sadu, jer je protiv njega krivični postupak započet u tom gradu. Oni su naveli da se time krši načelo da se protiv "jednog lica ne mogu voditi dva postupka za isto djelo", jer postupak u Novom Sadu nije obustavljen, niti je donesena presuda. Zatražili su i da se optuženima ukine pritvor a predmet vrati istražnom sudiji. Tužilac je optužio branioce da opstruiraju postupak¹⁰⁰.

3.4. Četvrto odlaganje

Suđenje zakazano za 10. februar 2006. je ponovo odloženo, ovog puta zbog bolesti jednog i odsustva drugog advokata optuženih¹⁰¹.

3.5. Peto odlaganje

Suđenje zakazano za 10. mart je odloženo jer se jedan od advokata optuženih ponovo nije pojavio¹⁰².

3.6. Prvo ročište i izjave optuženih

Suđenje konačno počinje 27. maja, 17 mjeseci nakon hapšenja optuženih i nakon pet odlaganja. Optuženi negiraju navode optužnice.

Vuksan Cemović je potvrdio da je trgovao sa Južnom Amerikom jer je vrijednost dolara pala, pa se moglo zaraditi na razlici¹⁰³. On priznaje da su kontejneri sa robom došli u Luku Bar na ime njegove firme "Montplus-kompani", ali navodi da mu je roba poslata greškom i da on nema nikakve veze sa drogom. Cemović navodi:

„Neka žena na lošem engleskom jeziku pozvala me iz Venecuele i rekla da su greškom poslata ta dva kontejnera na moju firmu "Montplus-kompani", te da je pravi vlasnik robe iz Srbije. U međuvremenu zvaо me taj vlasnik iz Srbije i uputio sam ga na špeditera da se sa njim dogovori"¹⁰⁴.

Borivoje Đukanović i Branislav Durutović. „Traže suđenje u Novom Sadu“, dnevni list „Dan“, 18. oktobar 2005. godine

98 „Apelacioni sud odbio Vulevićev zahtijev“, dnevni list „Dan“, 03. novembar 2005. godine

99 „Traže izuzeće Vesne Medenice“, dnevni list „Dan“, 30. novembar 2005. godine

100 „Traže izuzeće Vesne Medenice“, dnevni list „Dan“, 30. novembar 2005. godine

101 „Vulević i Cemović ne vole fotografisanje“, dnevni list „Vijesti“, 11. februar. 2006. godine Borivoje Đukanović koji se nalazio na bolničkom liječenju u Beogradu zbog povreda koje je zadobio u željezničkoj nesreći na Bioču. Ovom suđenju nije prisustvovao ni advokat Vukčević.

102 Advokat Vukčević se opet nije pojavio, kako su mediji naveli iz porodičnih razloga, "Sudnica", dnevni list „Vijesti“, 11. mart 2006. godine

103 „Cemović: droga greškom poslata na moju firmu“ dnevni list „Vijesti“, 27. maj 2006. godine

104 „Vulević priznao šverc dokumenata, ali ne i droge“, dnevni list „Dan“, 27. maj 2006. godine

Cemović navodi da su njegovi poslovi sa kafom bili legalni¹⁰⁵, a da je pištolj, koji mu je policija pronašla u kući, dobio na poklon od **Dragana Mazića**, načelnika Centra bezbjednosti Berana i da za njega nema dozvolu¹⁰⁶.

Vuk Vulević takođe tvrdi da nema veze sa optužbama u vezi sa švercom droge i kafe. On kaže:

„Bio sam izvršni direktor “Montplus-kompani” zbog radnog staža, samo na papiru. Sa tim preduzećem nisam poslovaao, a ta firma, inače, nije poslovala nikako. Nemam nikakve veze sa porudžbinom droge. Nisam tada bio u Jugoslaviji, bio sam u inostranstvu, nemam pojma o tome”¹⁰⁷.

Momčilo Pecić takođe tvrdi da ne zna ništa o kokainu i da je kupovao tapete preko Cemovićeve firme:

“Na fakturi je, međutim, pisalo da su u pitanju asfaltne trake, a ne tapete, pa sam čekao da vidim kakva je roba u pitanju. Roba je stigla u petak u Beograd, gdje su uzeli uzorak za analizu i ja sam u ponedjeljak ispratio ta dva kontejnera do magacina u Novom Sadu. Pratio sam ih zato što su kontejneri bili teži od 45 tona, pa se zbog težine isključuje iz saobraćaja. Kada je došla policija sjedio sam u magacinu. Počeli su sa kontrolom prtljaga i iz sredine su izvukli jedan uzorak asfaltne prekrivke kako bi vidjeli o čemu se radi. Međutim, tu nije bilo nikakvog praška, jedino što se to parče razlikovalo od drugih jer je bilo smrznuto¹⁰⁸.”

Veselin Pavličić je naveo da nije umiješan u šverc kokaina, da nikada nije poslovaao sa Cemovićem, dok se pred hapšenje sa Pecićem nešto češće čuo telefonom zbog duga od 2.000 eura. On je rekao da je oružje pronađeno u njegovoj kući trofejno¹⁰⁹.

Stevan Armenko negira učesće u kriminalnim aktivnostima i objašnjava kako je nastala firma „Monteplus company” tvrdeći da je tu firmu davno napustio:

“Sredinom 2001. godine firmu smo osnovali ja, Vuksan Cemović, Vuk Vulević i Lazar Gregović. Vulević i Gregović nikada se nijesu bavili nikakvim poslom. Gregović je izašao iz firme 2002. godine, a ja faktički u junu 2003. jer smo imali samo ulaganja bez zarade. Tada smo se podijelili. Ja sam preuzeo lokal “Tvrđavu”, a Cemoviću je ostala firma i ja nijesam više bio uključen ni u nikakav posao. Nakon što sam se razdužio od firme, mislim da nijesam potpisao nijedan blanko nalog za prenos novca Cemoviću, ali je moguće, jer smo kumovi i znam da ne bi prekršio zakon. Samo smo išli zajedno do banke zbog prenosa novca i posljednji put smo zajedno bili u banku u januaru 2004. Formalno sam napustio firmu tek sredinom februara 2004. Ranije nijesam mogao, jer je Vuk Vulević bio u zatvoru, pa nije mogao biti upisan kao izvršni direktor¹¹⁰.”

105 „Vulević priznao šverc dokumenata, ali ne i droge“, dnevni list „Dan“, 27. maj 2006. godine

106 „Cemović: droga greškom poslata na moju firmu“ dnevni list „Vijesti“, 27. maj 2006. godine

107 „Vulević priznao šverc dokumenata, ali ne i droge“, dnevni list „Dan“, 27. maj 2006. godine

108 “Naručio tapete a ne drogu”, dnevni list “Dan”, 30. maj 2006. godina

109 “Naručio tapete a ne drogu”, dnevni list “Dan”, 30. maj 2006. godina

110 “Naručio tapete a ne drogu”, dnevni list “Dan”, 30. maj 2006. godina

3.7. Izjave svjedoka

Na suđenju održanom 19. jula 2006. godine više svjedoka je dalo izjave.

Nela Vitić, direktor poslovnice u Baru beogradske firme “Interlog”, je izjavila:

“Sjećam se da su troškovi vozarine plaćeni sedam dana po prispijeću kontejnera. Te troškove je izmirila firma “Kard trejd” iz Beograda. Nakon toga, kontejneri su ostali u barskoj luci 20 dana, jer primalac nije imao teretnicu. Poslije tih 20 dana nastaje “frka”. Cemović je pitao na koji način da se roba oslobodi, a da se ne predaju originalne teretnice nama kao agentu... Kolega Nikola Kujović mu je rekao da se problem može riješiti pod uslovom da agent u luci ukrcaja, koji je izdao teretnicu, potvrdi našoj agenciji da je povukao teretnicu da mu je roba plaćena i da se ona onda može osloboditi u luci Bar. Stigao je mejl u kome nas firma “Maers” iz Venecuele obavještava da je roba slobodna...”¹¹¹

Nikola Kujović, pomorski agent u istoj firmi je potvrdio navode Vitićeve da je roba upućena Cemovićevoj kompaniji i da se on raspitivao šta je s kontejnerima¹¹².

Svetislav Vojvodić, direktor i vlasnik špeditorske firme “Blue bell” je naveo da ga je Cemović telefonom obavijestio da treba da dođu dva kontejnera s asfaltnom bazom. Rekao je da je bilo dosta problema s tom robom i da je oko toga pet-šest puta razgovarao sa Cemovićem. On je rekao da ne zna ko je vlasnik robe za koju je njegova firma vršila špediciju, niti kako je roba na kraju oslobođena¹¹³.

“Špediciju radim 30 godinu. Nikada se nije desilo da je greškom roba došla na drugu firmu. Usluge špedicije sam fakturisao na preduzeće “Kar-trejd” iz Beograda. Roba nije carinjena u Baru, već u Beogradu, jer je roba tamo preusmjerena.”¹¹⁴

Aleksa Labudović, iz Berana, bivši radnik firme “Blue bell” je na suđenju naveo:

“Od Vojvodića sam saznao da su u barsku luku stigla dva kontejnera za Cemovića. Cemović mi je dao kovertu sa nekim dokumentima u vezi kontejnera koje sam predao Vojvodiću. Nakon 20 dana, u koverti sam mu dao i novac koji je Cemović poslao da bio platio ležarinu kontejnera¹¹⁵.”

3.8. Mjere tajnog nadzora

Na suđenju održanom 18. oktobra 2006. sudija Seka Piletić je pročitala službenu zabilješku Uprave policije u kojoj se navodi da su kontejneri nadgledani video-nadzorom u barskoj luci, dok je njihov transport pratila policija¹¹⁶.

Advokati odbrane su naveli da takav dokaz ne može biti pravno valjan jer je policija do njega došla nezakonitom upotrebom mjera tajnog nadzora i zatražili da im se dostavi saglasnost istražnog sudije za sprovođenje tih mjera ili da se dokazi odbace¹¹⁷.

111 “Roba nikad ne stiže greškom”, dnevni list „Vijesti“, 20. jul 2006. godine

112 „Cemović pokušao da oslobodi robu“, dnevni list „Republika“, 20. jul 2006. godine

113 “Roba nikad ne stiže greškom”, dnevni list „Vijesti“, 20. jul 2006. godine

114 “Roba nikad ne stiže greškom”, dnevni list „Vijesti“, 20. jul 2006. godine

115 “Roba nikad ne stiže greškom”, dnevni list „Vijesti“, 20. jul 2006. godine

116 „Nastavljeno suđenje za kokainsku aferu“, dnevni list „Vijesti“, 19. oktobar 2006. godine

117 „Nastavljeno suđenje za kokainsku aferu“, dnevni list „Vijesti“, 19. oktobar 2006. godine

3.9. Šesto odlaganje

Suđenje zakazano za kraj novembra je odloženo zbog odsustva specijalnog tužioca¹¹⁸.

3.10. Nova svjedočenja

Na suđenju od 01. decembra 2006. svedočio je Miloš Macanović, bivši radnik firme “Monteplus company”, koji je naveo da je za ovu firmu radio oko godinu dana kao raznoslač kafe i da je saradivao isključivo sa Cemovićem¹¹⁹. Supruga Veselina Pavličića, Tatjana Pavličić je odbila da svjedoči¹²⁰.

3.11. Međunarodni sporazumi

Na suđenju od 14. marta 2007. advokati su zatražili od sudije Piletić da se iz sudskih spisa izdvoji dokumentacija koju su vodili italijanski istražni organi jer se oni odnose na italijanske organe gonjenja, kao i da nisu originali već kopije dobijene putem faksa, pa kao takva nisu pravno upotrebljiva. Naglasili su da nije zaključen sporazum o međunarodnoj krivičnoj pravnoj pomoći između ove dvije zemlje, kao i da u Italiji istragu vodi tužilac, dok u Crnoj Gori taj posao obavlja istražni sudija, napominjući da su to dva različita pravna sistema¹²¹.

Specijalni tužilac je odbio tvrdnje advokata i navela je da se na svakom od dokaza nalazi oznaka da je kopija identična originalu¹²².

Ovom prilikom su pročitani navodi iz dijela spisa italijanskih istražnih organa za koje su branioci tražili da se izdvoje:

“Italijanska policija je 13. oktobra 2004. godine u luci Đoja di Tauro zaustavila i pregledala dva kontejnera koja su stigla nekoliko dana ranije iz Venecuele i čekala pretovar za Bar. Oko 190 kilograma je istovareno, a ostatak je u najvećoj tajnosti upućen na odredište kako bi se otkrili krijumčari. Nakon dolaska u barsku luku, kontejneri su bili smješteni u skladištu, a potom su nastavili prema Novom Sadu gdje je policija okončala ovu operaciju.

Hemijsku analizu uzoraka uzetih iz kontejnera pristiglih iz Venecuele obavila je hemijska laboratorija policije u Ređo Kalabriji, a dr Stefano Lodo je poslao detaljan izvještaj crnogorskim organima. Zamjenik republičkog tužioca Marko Kolamonici, iz Direkcije za borbu protiv mafije, poslao je dopis specijalnom tužiocu Stojanki Radović sa dokumentacijom koju su oni prikupili istražujući ovaj slučaj¹²³.”

118 „Odsustvo Tužioca odložilo suđenje švercerima kokaina“, dnevni list „Dan“, 22. novembar 2005. godine

119 „U Višem sudu održano suđenje optuženima za šverc 202 kilograma kokaina“, dnevni list “Pobjeda”, 02. decembar 2006. godine

120 “Supruga optuženog nije svjedočila”, dnevni list “Vijesti”, 02. decembar 2006. godine

121 „Za odbranu sporni dokazi iz Italije“, dnevni list „Vijesti”, 15. mart. 2007. godine

122 Navedeno je da su dokumenta pribavljena u skladu sa Evropskom konvencijom o pružanju međunarodne pravne pomoći kao i da je u ovakvim slučajevima kriminala tužiocu dozvoljeno da sam pribavlja dokaze. „Za odbranu sporni dokazi iz Italije“, dnevni list „Vijesti”, 15. mart. 2007. godine

123 „Za odbranu sporni dokazi iz Italije“, dnevni list „Vijesti”, 15. mart. 2007. godine

Saslušana je Slađana Raičković koja je vodila knjigovodstvo u preduzeću “Monteplus company”. Objasnila je na koji je način firma poslovala, kako se roba plaćala, kao i da je za vrijeme njenog rada u firmu dolazila finansijska inspekcija i inspektori za privredni kriminal. Takođe je navela da vlasnik firme nije obavještavao radnike o porudžbinama¹²⁴. Istakla je da je u agenciju dolazio vještak Dragoljub Uskoković koji je vršio kontrolu rada firme, kao i da je Armenko istupio iz firme prije nego je dobio zvanično rješenje i da je sve poslove preuzeo Cemović¹²⁵.

3.12 Nove izjave crnogorskih vještaka

Suđenje je nastavljeno 30. mart 2007. Ovom prilikom izjavu je dao **Veljko Barović**, vještak finansijske struke. On je pojasnio da je “Monteplus company” trebalo da uplati 11.763 eura na ime PDV-a, kao i da nema evidencije za oko osam tona kafe koja nije knjigovodstveno evidentirana i nema podataka o njenoj prodaji, kao i da mu nije jasno šta se dogodilo sa tom robom¹²⁶.

Advokat Damjanović, je nakon ovakve izjave vještaka tražio novo vještačenje, što je sud i usvojio. Novo vještačenje povjereno je **Milenku Popoviću**¹²⁷.

Na ovom suđenju najavljeno je bilo svjedočenje Vukašina Maraša, nekadašnjeg ministra unutrašnjih poslova i vještaka balističara, zbog oružja koje je pronađeno kod Cemovića i Pavličića u toku pretresa u decembru 2004. godine¹²⁸.

3.13 Vještaci iz susjednih država

Na suđenju 02. maj 2007. godine, nakon skoro šest mjeseci obezbijeđeno je prisustvo vještaka mr Jasne Ćirić, diplomiranog fiziko-hemičara iz Beograda. Ona je ovom prilikom objasnila kako je izmjerila drogu i pojasnila je laboratorijske procese koji su vršeni da bi se kokain izdvojio od bitumena¹²⁹. Na njeno izlaganje advokati su prigovorili da nije izmjerena tačna količina kokaina kao i da nalaz nije precizan.

124 „Saslušan Cemovićev knjigovođa“, dnevni list „Dan“, 15. mart 2007. godine

125 „Saslušan Cemovićev knjigovođa“, dnevni list „Dan“, 15. mart 2007. godine

126 „Kafa zbunila vještaka“, dnevni list „Vijesti“, 31. mart 2007. godine

127 „Kafa zbunila vještaka“, dnevni list „Vijesti“, 31. mart 2007. godine

128 Takođe ovom prilikom mediji su prenijeli da je prema optužnici, Cemović je 24. decembra 2004. godine, u selu Buče kod Berana neovlašćeno držao pištolj marke “bereta” i veću količinu municije raznog kalibra, čime je počinio krivično djelo “neovlašćeno držanje oružja i eksplozivnih materija”. On je izjavio da je pištolj naslijede od pokojnog oca, i da je isti njegov otac dobio na poklon od Vukašina Maraša, nekadašnjeg ministra unutrašnjih poslova, koji je bio predviđen za svjedoka na glavnom pretresu koje je trebalo da bude 30. aprila. I Veselinu Pavličiću se takođe stavljalo na teret krivično djelo neovlašćeno držanje oružja. Njegov advokat je kazao je da se radi o trofejnom pištolju marke “gaser”, starom 100 godina, a da municije za njega nema već 60 godina. On je predložio da se vještak balističar izjasni da li se ovakav pištolj može tretirati kao nedozvoljen za držanje. Tužilac se saglasio sa ovim predlogom, pa će i on biti u sudnici posljednjeg dana aprila „Kafa zbunila vještaka“, dnevni list „Vijesti“, 31. mart 2007. godine

129 Ona je ovom prilikom rekla: “Od ove težine, moguća su odstupanja od 10 odsto manje ili više. To znači da je bilo od 5,4 do 6,6 kilograma kokaina po jednoj tegoli, odnosno asfaltnoj prekrivki. Takođe u njenom svjedočenju ona je dalje objašnjavala kako je izmjerila drogu, prema njenom iskazu koji su mediji prenijeli: “- Radi se o bazi kokaina koja se ne rastvara u vodi. U laboratorijskim uslovima nije moguće kokain odvojiti od bitumenske mase, koja je u tegolama. Zbog toga sam u nalazu navela masu za dvije tegole za koje je utvrđeno da sadrže kokain - ukupno 17 listića tegole. Razlika je nastala od 19,11 kilograma do 25,3 kg i 25,6 kilograma. Data je prosječna masa oko šest kilograma kokaina po tegolama, odnosno 12 kilograma. Ne mogu da izvršim odvajanje kokaina iz bitumenske mase zbog uslova. Za to je potrebno 20 do 30 litara veoma skupe hemikalije” Odgovarajući na pitanja advokata Branislava Durutovića, Cemovićevog branioca, ona je pojasnila da se droga iz tegola može koristiti. “Ovaj kokain je konzuman. Ali, ne može se kokain konzumirati sa bitumenom, već mora da se izdvoji. To je moguće uraditi u velikim kadama. Taj proces odvajanja je jednostavan u velikoj prostoriji. „Teško je odvojiti kokain od bitumena“, dnevni list „Vijesti“, 03. maj 2007. godine

Nije bilo podataka u medijima da li je ovom prilikom svjedočio i svjedok Vukašin Maraš, kako je najavljeno bilo u prethodnom pretresu.

3.14. Spisi italijanskog pravosuđa

Sve do 12. novembra 2007. u medijima nema podataka o suđenju, a na novom ročištu sudija Piletić je pročitala dopise italijanskog pravosuđa i policije. U dopisima se navodi da je hemijsku analizu uzoraka obavila hemijska laboratorija državne policije u Ređo Kalabriji. Nakon prispjeća dva kontejnera izvršen je pretres 60 koleta i u tri od 33 lista je nađen kokain, a zatim je predložena nova analiza. Ponovnom analizom italijanska laboratorija je zaključila da se u 60 koleta, odnosno 1080 listova nalazilo 58,8 kilograma kokaina.

U dopisima iz Italije se dalje navodi: „U kontejnerima su pronađeni asfaltni laminati prijavljeni u tovarnom listu, ali su težine bile različite, zbog čega se pristupilo raspakivanju svakog laminata, uz asistenciju specijalne jedinice finansijske policije koja posjeduje pse obučene za pronalaženja droge. U unutrašnjosti asfaltne mase ubrzo je otkrivena supstanca, dobro sakrivena i fiksirana ljepljivim sredstvom koja je na narko-testu dala pozitivan rezultat na kokain. Droga je brižljivo maskirana pomoću posebne i do tada nepoznate tehnike koja se sastoji u lijepljenju sa zadnje strane laminata tankog sloja ljepljive smjese iste boje koja je natopljena opojnim sredstvima, navodi se u dokumentima iz Italije”¹³⁰.

3.15. Sedmo odlaganje

Suđenje zakazano za 10. decembar 2007. nije održano, ali u medijima nije bilo detaljnijih informacija o razlozima odlaganja.

3.16. Nedostatak dokaza

Na suđenju održanom 16. januara 2008. godine advokati optuženih su ponovili da tužilaštvo nije obezbijedilo dokaze, nije preciziralo o kojoj količini i vrijednosti se radi, niti je zaplijenjeni kokain dostavljen sudu. Prena ovim navodima advokati su smatrali da presuda treba da bude oslobađajuća jer nema dokaza¹³¹.

3.17 Neslaganje vještaka

Na suđenju 01.februara 2008. trebala je da pude donijeta presuda, međutim utvrđena su neslaganja u nalazu vještaka iz Srbije i Italije, ali mediji nisu pisali o detaljima.

Poznato je samo da je mr Jasna Ćirić, vještak iz Beograda navela da se u dvije tegole - asfaltne pokrivke, koje je policija MUP-a Srbije zaplijenila i oduzela od okrivljenog Pecića, nalazilo 12 kilograma kokaina¹³².

Sudsko vijeće je odlučilo da ponovo otvori glavni pretres i zatražilo dopunsko vještačenje¹³³.

130 "Pas otkrio kokain", dnevni list „Vijesti“, 13. novembar 2007. godine

131 „Optuženi iskorišteni kao tovarne kamile?“, dnevni list „Pobjeda“, 17. januar 2008. godine

132 „Kokain će vagati u Crnoj Gori“, dnevni list „Vijesti“, 02. februar 2008. godine

133 „Kokain će vagati u Crnoj Gori“, dnevni list „Vijesti“, 02. februar 2008. godine

3.18. Crnogorski vještaci i dokazi

Na suđenju održanom 10. maja, crnogorski vještaci **Tatjana Đoković** i **Nikola Božović**¹³⁴ su izjavili da se u dva paketa bitumenskih listova nalazio kokain izdvojen u količini od 213,51 gram.

Specijalni tužilac Stojanka Radović je osporila nalaz i posumnjala da nijesu u pitanju iste bitumenske ploče koje su vještačene u Beogradu. Ona je navela:

“Utvdili smo da ambalaža u kojoj su stigle tegole iz Italije, nije ista , kao i ona koja je poslata iz Beograda u Podgoricu, iako je postojala naredba o kontroli isporuke. Tegole koje su stigle nijesu adekvatno bile zaštićene pečatom”.¹³⁵

Sudija Piletić je navela da su joj nadležni organi Italije dostavili su zapisnik o uništavanju bitumenskih ploča koje su, prema njihovom nalazu, bile natopljene sa oko 190 kilograma kokaina. Ploče su spaljene 22. novembra 2007., nakon isteka dvije godine od kada su zaplijenjene, u skladu sa italijanskim zakonom¹³⁶.

Advokati okrivljenih su ocijenili da se količina droge nije mogla precizno utvrditi bez predhodnog odvajanja kokaina od baze asfalta, te da se to sada sigurno više i ne može uraditi, jer je on uništen. Oni su naveli da pošto nema dokaza, nema ni krivičnog djela za koje se terete optuženi¹³⁷.

Tužilac je kazao da se izvedeni dokazi temelje na vještačenju koje je u skladu sa smjernicama Evropola¹³⁸.

4. Presuda

4.1. Presuda Višeg suda

Cemović i Pecić su 30. maja 2008. godine osuđeni na po četiri godine zatvora zbog šverca 213 grama kokaina iz Venecuele u Crnu Goru i Srbiju, dok su Vulević i Pavličić oslobođeni optužbe usljed nedostatka dokaza¹³⁹.

U obrazloženju presude, sudija Piletić je kazala da nije prihvaćen nalaz vještaka iz Italije, koji su naveli da se u asfaltnim tegolama nalazilo oko 190 kilograma kokaina, cijeneći da se dvije analize koje je sproveda ista hemijska laboratorija međusobno isključuju. Nije prihvaćen ni nalaz vještaka iz Srbije da se u dvije asfaltne tegole nalazi 12 kilograma kokaina, već nalaz crnogorskih vještaka da u dvije tegole sadrže 213,51 grama kokaina¹⁴⁰.

134 Vještaci hemijske struke Odsjeka za kriminalističko-tehnička vještačenja iz Podgorice

135 „Tužilac još vaga“, dnevni list „Vijesti“, 11. maj 2008. godine

136 „Tužilac još vaga“, dnevni list „Vijesti“, 11. maj 2008. godine

137 „Suprotni nalazi“, dnevni list „Dan“, 11. maj 2008. godine

138 „Suprotni nalazi“, dnevni list „Dan“, 11. maj 2008. godine

139 “Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru“, dnevni list „Dan“, 24. febr 2008. godine

140 “Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru“, dnevni list „Dan“, 31. maj 2008. godine

U presudi se navodi da su Cemović i Pecić u drugoj polovini 2004. godine, do 20. decembra, radi prodaje prenosili kokain. Cemović je preko svog preduzeća "Montplus Company" iz Podgorice, iz Venecuele preko italijanske luke Doja di Tauro do Luke Bar naručio prevoz koleta sa asfaltnom pokrivkom, ukupne težine 50 tona. Tovar je bio smješten u dva kontejnera, u kojima se nalazilo najmanje 213,51 gram kokaina i koji je istovaren u luci Bar. Cemović je po dogovoru sa optuženim Pecićem, preusmjerio kontejnere sa robom iz luke Bar, sa "Montplus Company" na preduzeće "Kard Trade" u Beogradu, čiji je vlasnik Pecić. On je zatim iz Beograda, organizovao transport do novosadskog naselja Veternik. Prilikom istovara i smještanja robe u magacin, srpska policija je 20. decembra 2004. nakon pretresa kontejnera pronašla i od Pecića oduzela dvije kolete sa 213,51 gramom kokaina - piše u presudi¹⁴¹.

Osim za kokain, Cemović je osuđen na po tri mjeseca zatvora zbog nedozvoljenog držanja pištolja i utaje poreza, pa mu je sud izrekao jedinstvenu kaznu od četiri godine i pet mjeseci zatvora. Pavličić je osuđen na tri mjeseca zatvora zbog nedozvoljenog držanja revolvera, a Vuk Vulević na šest mjeseci zatvora zbog falsifikovanja lične karte¹⁴².

U presudi se konstatuje da je Cemović u periodu od 9. februara do 22. decembra 2004. na sivom tržištu prodao oko šest tona espresso kafe, i izbjegao da plati porez na dodatnu vrijednost od 4.008 eura¹⁴³.

Stevan Armenko i Vuk Vulević oslobođeni su za zloupotrebu službenog položaja, odnosno optužbi da su kao izvršni direktori preduzeća "Montplus Copany", za keš prodali kafu na sivom tržištu¹⁴⁴.

4.2. Presuda Apelacionog suda

Apelacioni sud je 23. februara 2009. potvrdio presudu u dijelu koji se odnosi na oslobađanje optuženih Vuka Vulevića i Veselina Pavličića od sumnji da su počinili krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga. Međutim, Vuk Vulević i optuženi Pavličić ponovo će se naći pred sudom zbog falsifikovanja isprava i nedozvoljenog držanja oružja¹⁴⁵. Vulević se trenutno nalazi u bjekstvu.

Apelacioni sud je ukinuo dio presude koji se odnosi na Cemovića i Pavličića. Naime, Apelacioni sud je utvrdio da je optužba protiv tih lica prekoračena u dijelu gdje su oni proglašeni krivim i zbog neovlašćenog nabavljanja municije, jer im to optužnicom nije stavljan na teret u toku glavnog pretresa, pa je osuđujuća presuda donešena uz bitnu povredu odredaba krivičnog postupka. Sudski spisi nisu dostupni javnosti jer je postupak u toku, a na osnovu pisanja medija ne može se jasno zaključiti da li će Cemoviću biti ponovo suđeno i za šverc 200 grama kokaina. Ono što se pouzdano zna je da Apelacioni sud nije cijenio problematičnim što je u sudskom postupku odbačeno mišljenje vještaka iz Italije i Srbije koji su tvrdili da je količina švercovanog kokaina iznosila oko 200 kilograma¹⁴⁶.

141 "Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru", dnevni list „Dan“, 31. maj 2008. godine

142 "Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru", dnevni list „Dan“, 31. maj 2008. godine

143 "Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru", dnevni list „Dan“, 31. maj 2008. godine

144 "Cemović na slobodi, Vulević u zatvoru", dnevni list „Dan“, 31. maj 2008. godine

145 Apelacioni sud je našao da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, jer je optužba prekoračena. Kako se navodi u odluci ovog suda, optužba je prekoračena u dijelu gdje su Cemović i Pavličić proglašeni krivim i zbog neovlašćenog nabavljanja municije, što je unijeto i u činjenični opis radnje izvršenja krivičnog djela, iako ovim optuženima izmijenjenom optužnicom na glavnom pretresu tužilac to nije stavlja na teret. U odluci Apelacionog suda navodi se da je ukinuti dio prvostepene presude donesen i uz bitnu povredu odredaba krivičnog postupka. „Cemoviću se ponovo sudi“, dnevni list „Dan“, 24. februar 2008. godine

146 "Cemović opet pred sud", dnevni list "Pobjeda", 07. mart 2009. godine

Studija slučaja 2: Kako se sudije bore protiv korupcije u sopstvenim redovima

Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala predviđa niz reformi koje će obezbijediti efikasno gonjenje i presuđenje slučajeva korupcije u Crnoj Gori. Ovim dokumentom predviđen je i niz mjera kako bi se suzbila korupcija u sudstvu, ali praksa pokazuje da to nije dovelo do konkretnih rezultata. Štaviše, slučaj pronevjere preko 200.000 eura iz blagajne Vrhovnog Suda Crne Gore, opisan u ovoj studiji, je dodatno kompromitovao sudsku vlast.

Predsjednik Vrhovnog Suda je glavni finansijski nalogodavac bez čijeg znanja se ne može raspolagati sredstvima iz budžeta, što je potvrdilo i sudsko vještačenje u ovom slučaju, ali on nije bio čak ni predmet istrage.

Uprkos brojnim optužbama da su predsjednik suda i druge sudije nezakonito uzimale novac iz sudske kase, istraga nije otišla dalje od nekoliko članova sudske administracije. Više od tri godine od izbijanja afere donijeta je osuđujuća presuda koja je poništena iz javnosti nepoznatih razloga. Slučaj je još uvijek u toku.

1. Ključni akteri

Ratko Vukotić je bio predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore u dva mandata, od 1994 i od 2005. godine. Vukotića je opozicija optuživala da je u vrijeme predsjedničkih izbora 1997. godine za dva dana u birački spisak uveo 14 hiljada ljudi, pomažući na taj način pobjedu tadašnjeg kandidata Mila Đukanovića. Nakon što je penzionisan postao je član Odobra direktora HTP Budvanska rivijera (AD Budva), kao predstavnik Vlade Crne Gore. Iako je bio finansijski nalogodavac, nije bio predmet istrage.

Blažo Jovanić je bio šef kabineta predsjednika Vrhovnog suda koji je imao je deponovan potpis u trezoru za podizanje novca i posebnu šifru za verifikaciju plaćanja. Sada sudija Osnovnog suda u Podgorici koga su pojedini mediji dovodili u blisku vezu sa porodicom Đukanović i špekulisali da je to može biti razlog što protiv njega nije pokrenut postupak.

Darko Radulović je bio direktor Administrativnog ureda u Vrhovnom sudu. Iako je bio osumnjičen, zbog nedostatka dokaza nije optužen.

Persida Kovačević je bila šef računovodstva u Vrhovnom sudu. Bila je predsjednik Komisije koja je, prema tvrdnjama tužilaštva u toku istrage, prikrila manjak u blagajni. Zbog nedostatka dokaza nije optužena.

Žarko Ostojić je bio pomoćnik direktora Administrativnog ureda u Vrhovnom sudu, jedan od optuženih.

Saša Vujošević je bio pomoćnik direktora Informacionog centra i savjetnik predsjednika Vrhovnog suda, jedan od optuženih.

Dijana Vulević je bila blagajnica Vrhovnog suda, optužena da je prisvojila preko 200.000 eura.

2. Istraga

Početak decembra 2006. godine u Vrhovnom Sudu Crne Gore otkriven je manjak od oko 200.000 eura¹⁴⁷.

Nakon sprovedene kontrole podnijeta je krivična prijava protiv tadašnje blagajnice Vrhovnog suda Dijane Vulević iz Podgorice. Nakon saslušanja održanog 11. decembra 2006. policija je Vulevićeve zadržala u pritvoru¹⁴⁸. Prema navodima medija, krivičnu prijavu¹⁴⁹ protiv nje je podnio tadašnji predsjednik Vrhovnog suda Ratko Vukotić.

Dana 13. decembra 2006. istražni sudija Miladin Pejović je saslušao Darka Radulovića, direktora Administrativnog ureda, Sašu Vujoševića, pomoćnika direktora Informativnog centra i savjetnika predsjednika Vrhovnog suda, i Persidu Kovačević, šefa računovodstva u Vrhovnom sudu koja je bila predsjednica Komisije formirane početkom decembra 2006. godine, kako bi se utvrdile nepravilnosti u radu blagajne. Oni su zadržani u Centru bezbjednosti Podgorica¹⁵⁰, a policija je 15. decembra 2006. protiv njih podnijela krivičnu prijavu za zloupotrebu službenog položaja¹⁵¹.

U prvom saslušanju optužena Vulevićeva je rekla istražnom sudiji da je sve radila po nalogu poslodavaca, tvrdeći da je davala novac na zajam službenicima suda i da joj oni nijesu vraćali "pozajmice"¹⁵². Kao dokaz takvoj odbrani tvrdila je da u sudu postoji "plava sveska" u kojoj je upisivala kojim službenicima je pozajmljivala novac, kao i iznose tih pozajmica. Predstavnici policije prilikom pretresa Vrhovnog suda nisu pronašli "plavu svesku"¹⁵³.

Saslušan je i sudija podgoričkog Osnovnog suda Blažo Jovanić, koji je ranije obavljao funkciju šefa kabineta predsjednika Vrhovnog suda i imao je deponovan potpis u Trezoru i nakon što izabran za sudiju, kao i šifru uz pomoć koje su se mogli obavljati transferi novca. Jovanić nije zadržan u pritvoru, jer ga je štiti imunitet¹⁵⁴, protiv njega je podnijeta krivična prijava, ali nije pokrenut postupak¹⁵⁵.

Saslušan je i Žarko Ostojić, pomoćnik direktora Administrativnog ureda Vrhovnog Suda¹⁵⁶.

U drugom saslušanju, 18. decembra 2006. optužena Vulevićeva je rekla da su njeni nadređeni bili upoznati sa praksom da potpisuje zahtjeve falsifikujući deponovane potpise Kneževićeve i sudije Jovanića. Prema njenim riječima, ovakva praksa u sudu postojala je i prije nego je ona počela da radi, i ona je tako radila u periodu od tri godine, od kada je zaposlena u sudu. Navela je da je Jovanić učio kako da imitira njegov potpis, jer on nije mogao da stigne da potpisuje naloge.

147 "Manjak u kasi", dnevni list "Vijesti", 08. decembar 2006. godine

148 "Provjere i u Trezoru", dnevni list "Vijesti", 12. decembar 2006. godine

149 Nakon hapšenja Vulevićeve, Vukotić je sa sazvao sjednicu, kojoj su prisustvovali svi službenici, sudije Vrhovnog suda i predsjednici sudova u Republici na kojima ih je upoznao sa slučajem i oštro osudio postupanje blagajnice zbog privajanja velike sume novca. "Lisice za blagajnicu Vrhovnog suda", dnevni list "Dan", 12. decembar 2006. godine

150 "Nanijeta je šteta ugledu Vrhovnog suda", dnevni list "Vijesti", 15. decembar 2006. godine

151 "Nova hapšenja u Vrhovnom sudu" dnevni list "Dan", 14. decembar 2006. godine.

152 "Blagajnica u pritvoru", dnevni list "Republika", 15. decembar 2006. godine.

153 "Blagajnica u pritvoru", dnevni list "Republika", 15. decembar 2006. godine.

154 Za eventualno vođenje krivičnog postupka protiv njega odobrenje bi trebalo da da crnogorski Parlament. "Banović: Novac podizala po nalogima nadređenih", dnevni list "Vijesti", 15. decembar 2006. godine.

155 "Svjedočio šef trezora" dnevni list "Vijesti", 11. januar 2007. godine.

156 "Blagajnica u pritvoru", dnevni list "Pobjeda", 15. decembar 2006. godine.

Tvrdila je da je njen posao bio da ispisuje naloge za podizanje novca iz Trezora i rekla da je Saša Vujošević tražio novac, "kao za predsjednika treba 3.000 eura za put u Rožaje ili negdje drugo", a kasnije taj novac nije pravdan ni putnim nalogima ni bilo kakvim računima. Vulevićeva je navela da je Vujošević navodio da mu je novac potreban „da bi odveo neku delegaciju u Miločer, ali nikada nije donosio račun“.

Ona je rekla da manjak u kasi iznosi oko 230.000 eura, ali je papirima sveden na oko 190.000. prema njenim riječima, nakon interne kontrole koja je utvrdila manjak, predsjednik suda, Vukotić joj je rekao da "sa roditeljima vidi i nekako se snađe za dio novca, a da će ostalo on opravdati u dogovoru sa nekim iz Trezora"¹⁵⁷.

U januaru 2007. godine uzet je iskaz direktora Trezora, Dušana Perovića, ali po pisanjima medija istražni sudija Pejović mu je zabranio da odgovori da li ga je neko iz tog suda kontaktirao da bi se manjak nekako pokrio¹⁵⁸.

Vulevićevoj i ostalim osumnjičenim 11. januara 2007 Vijeće podgoričkog Osnovnog suda je ukinulo pritvor od i dozvolilo im da se brane sa slobode¹⁵⁹.

Osnovni tužilac Veselin Vučković je tvrdio da je Radulović sačinio četiri zahtjeva za odobravanje vanrednog avansa u gotovom novcu od po 10.000 eura u koje je unio neistinite podatke i potpisao ih, i ako je vanredni avans mogao zahtijevati jedino predsjednik Vrhovnog suda kao glavni nalogodavac. Zatim je Vulevićeva sačinila dva zahtjeve za plaćanje koje su Kovačevićeva i Jovanić potpisali i na osnovu njih je podigla i zatim prisvojila 40.000 eura. Kovačevićeva je zatim prikrla taj manjak. Vulevićeva je osumnjičena da je na osnovu potpisa Vujoševića na isti način podigla još oko 26.000 eura, kao i da je na ime naloga za službena putovanja Vujoševiću predala oko 41.000 eura, dok Kovačevićeva ni taj manjak nije prijavila prilikom kontrole¹⁶⁰.

U septembru 2007. finansijski vještak Milenko Popović je konstatovao da za pojedine finansijske periode ne postoje podaci o kretanju novca podignutog iz trezora i Ostojića označio kao stvarno zaduženog za kontrolu materijalno-finansijskog poslovanja Vrhovnog suda i nadređenog blagajnice¹⁶¹. Vještak je konstatovao da je predsjednik suda, Ratko Vukotić, odgovoran za sve isplate, te da je on pisao naloge za isplatu sredstava drugim sudovima, i to nakon što je novac već bio podignut iz trezora, dok je sam iznos podignute gotovine bio veći nego što je pisalo u nalogima¹⁶². Vještak je označio Jovanića kao jedinog ovlašćenog i odgovornog za potvrdu naloga za plaćanje, jer je samo njemu bila povjerena šifra potrebna za verifikaciju naloga. Popović je objasnio da za 2006. godinu nedostaju nalozi za oko 32.000 eura koje je podigao Vujošević¹⁶³. Prema izjavi vještaka, Vulevićeva nije blagajničku dokumentaciju za knjiženje dostavljala Kovačevićevoj, pa ona nije mogla uočiti nepravilnosti¹⁶⁴.

157 Po odluci Vukotića, imala je ovlašćenje da za tu svotu mjesečno podigne 9.000 eura, a kontrola računa vršila se samo jednom godišnje. „Krivicu svaljuje na Vujoševića“ dnevni list „Vijesti“, 19. decembar 2006. godine.

158 „Svjedočio šef Trezora“ dnevni list „Vijesti“, 11. januar 2007. godine.

159 „Vulevićeva na slobodi“ dnevni list „Dan“, 12. januar 2007. godine

160 „Svjedočio šef Trezora“ dnevni list „Vijesti“, 11. januar 2007. godine.

161 „Kasu otvarao ko je stigao“ dnevni list „Vijesti“, 21. septembar 2007. godine

162 „Vukotić odgovoran za sve isplate“ dnevni list „Dan“, 30. septembar 2007. godine

163 Vujošević je najprije bio operater, a zatim je postavljen za pomoćnika direktora Administrativnog ureda za informatiku. On je često potpisivao razna dokumenta, poput putnih naloga, za šta nije imao ovlašćenja, „Kasu otvarao ko je stigao“ dnevni list „Vijesti“, 21. septembar 2007. godine.

164 U nalazu još je navedeno i da je „Dijana Vulević je od 1. januara do 2. decembra 2006. godine aljkavo, neblagovremeno, nepotpuno, bez odgovarajućih uputa i kontrole vodila blagajnu. Osobe koje je ovlastio Vukotić za verifikaciju naloga za plaćanje zloupotrebljavale su ovlašćenja, jer dokumentacija nije bila propisno ovjerena ni kontrolisana, zbog čega plaćanja nijesu vršena na osnovu vjerodostojnih isprava, niti su sva podizanja gotovine vršena u skladu sa rješenjima predsjednika Vrhovnog suda „Kasu otvarao ko je stigao“ dnevni list „Vijesti“, 21. septembar 2007. godine

3. Optužnica

Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je 31. jula 2008. godine podiglo optužnicu protiv Dijane Vulević, Saše Vujoševića i Žarka Ostojića¹⁶⁵.

Vulevićeva je optužena da je zloupotrebom službenog ovlašćenja pribavila sebi protivpravnu imovinsku korist od 204.346,95 eura. Vujošević i Vulevićeva su optuženi da su kao saizvršioc i izvršili krivična djela pronevjere i zloupotrebe službenog položaja i sebi pribavili imovinsku korist u iznosu od 25.900,00 eura. Žarko Ostojić je optužen zbog krivičnog djela nesavjestan rad u službi.

Tužilaštvo je odustalo od krivičnog gonjenja Radulovića, Jovanića i Kovačevićeve zbog nedostatka dokaza.

4. Suđenje

4.1. Prvo ročište i izjave optuženih

Suđenje je počelo 11. novembra 2008. godine pred sudijom Osnovnog suda u Podgorici, Suzanom Mugošom, dvije godine od otvaranja istrage.

U toku suđenja Vulevićeva je negirala svoju krivicu i izjavila “iz blagajne su često isplaćivana zaostala dugovanja prema pravnim i fizičkim licima i to po više puta za isti obavljeni posao. Takođe, sudije su podizale novac na ime putnih troškova koji su već bili izmireni od strane organizacije za obuku sudija. Naravno, putni troškovi su se rijetko kad pravdali, i ako je rok za to bio dva dana od povratka sa puta.”

Ona je navela da su sporni nalozi isplaćivani po naredbi pretpostavljenih, i ako im je ona više puta skretala pažnju na nepravilnosti u tim nalogima, dodajući da je sa svim bio upoznat i predsjednik suda, Ratko Vukotić. Vukotić je od nje u više navrata tražio da Jovaniću, tadašnjem šefu kabineta, ponese novac, na ime nepotpunih naloga, u iznosima oko hiljadu eura, a da taj novac nikad nije pravljan.

Vulevićeva je izjavila da su u Administrativnom uredu često praktikovali da potpisuju jedni druge, što su svi znali pa i Vukotić, predsjednik suda. Tvrdila je da je Jovanić lično obučio kako da se potpiše umjesto njega, a da je Vujošević bio taj koji je određivao kome i koliko novca treba da se isplati, čak je nekoliko puta falsifikovao i potpis predsjednika suda¹⁶⁶. Prema njenim riječima, Vujošević je često podizao novac na račun drugih, a pojedine putne troškove pravdao je fiktivnim računima. Vulevićeva je ustvrdila da je Vujošević od bjelopoljskog suda preuzeo 50.000 eura, a da za te pare ne postoji dokaz da su uplaćene u kasu Vrhovnog suda¹⁶⁷.

Vujošević je odbacio sve optužbe kao neosnovane i tvrdio da sa spornim nalogima nema veze. Rekao je da je za potrebe održavanja službenog vozila Vukotića podizao mjesečno oko 150 eura koje je predavao vozaču. Potvrdio da je umjesto kolega i sudija, na njihov zahtjev, često podizao novac na ime putnih troškova. Takođe objasnio je da preuzeo novac iz bjelopoljskog suda, po nalogu predsjednika Vrhovnog suda¹⁶⁸.

165 <http://www.tuzilastvocg.co.me>

166 “Vulević: Ratko davao naloge” dnevni list “Dan”, 12. novembar 2008. godine

167 “Vulević: Ratko davao naloge” dnevni list “Dan”, 12. novembar 2008. godine

168 “Vulević: Ratko davao naloge” dnevni list “Dan”, 12. novembar 2008. godine

Ostojić je negirao navode optužnice i naveo da je njegov posao u Vrhovnom sudu bio da planira budžet suda i da ga brani pred Vladom, a da drugih ovlašćenja nije imao. Rekao je da je njegova jedina veza sa slučajem to što mu je, nakon izbijanja afere, predsjednik suda naložio da formira internu komisiju koja je i otkrila manjak¹⁶⁹.

4.2. Svjedočenje bivšeg predsjednika Vrhovnog suda

Ratko Vukotić koji je bio predsjednik Vrhovnog suda je potvrdio da je sa aspekta Zakona on bio finansijski nalogodavac, ali je rekao da misli kako su sporne naloge izdavale Kovačevićeva i Vulevićeva. On je rekao da je smatrao da su naloge davali oni koji su imali deponovane potpise u trezoru. Kazao je da pretpostavlja da su se sa njim konsultovali, ali i da nikada nikoga nije ovlastio da u njegovo ime podiže novac¹⁷⁰. Vukotić nije znao ko je verifikovao naloge za plaćanje i ustvrdio da nije imao deponovan potpis u trezoru iako je bio finansijski nalogodavac¹⁷¹.

Vukotić je izjavio nije znao da postoje neke nepravilnosti u blagajni sve do momenta kada je Ostojić došao kod njega i saopštio da postoji manjak. Formirana je interna Komisija koja je utvrdila da nedostaje velika svota novca, nakon čega je razgovarao sa optuženom koja mu je priznala da je otuđila novac¹⁷². Vukotić je još naveo da je on ovlastio Ostojića i Vujoševića da preuzimaju novac, kao i da vjeruje da su ga o tome obavijestili, iako se ne sjeća, i dodao da je Jovanića zamolio da zadrži potpis u trezoru. Rekao je da ne zna ko je bio zadužen za sudski upisnik ("plavu svesku") koji je u prvim danima istrage nestao¹⁷³.

4.3. Iskaz vještaka finansijske struke

Finansijski vještak, Milenko Popović, rekao je da su nalozi u koje je imao uvid neregularni jer ih nije pratila dokumentacija kojom bi se pravdali podignuti iznosi, da postoje brojni blanko nalozi sa potpisom bivšeg predsjednika Vukotića, ali ne zna da li su ti potpisi vjerodostojni. Popović je istakao da je za 50.000 eura koje su preuzete iz bjelopoljskog Višeg suda, za koje se ne zna gdje su završile, saznao na prethodnom suđenju, te da su izdvojene iz vanbudžetskih sredstava¹⁷⁴.

Vještak je označio predsjednika suda, Ratka Vukotića kao glavnog i odgovornog za sve transakcije, s tim što je istakao da je on mogao da prenese ta ovlašćenja na druga lica. On je potvrdio odbranu Vulevićeve da je apsolutno nemoguće da je mogla raspolagati novcem bez odobrenja nadređenih. Kazao je da su praktično svi imali uvid u finansijske promjene, pa čak i oni koji nijesu imali pristup posebnom informacionom sistemu, jer su podaci mogli da se prekopiraju i prenesu u običan računar¹⁷⁵.

169 "Vulević: Ratko davao naloge" dnevni list "Dan", 12. novembar 2008. godine

170 "Saslušan Ratko Vukotić", dnevni list "Republika" 25. novembar 2008. godine

171 "Vukotić: Priču koriste državni neprijatelji", dnevni list "Vijesti" 25. novembar 2008. godine

172 "Vukotić tvrdi da nije znao za pronevjere" dnevni list "Pobjeda" 25. novembar 2008. godine

173 "Vukotić: Priču koriste državni neprijatelji", dnevni list "Vijesti" 25. novembar 2008. godine

174 "Vukotić morao znati za za pronevjeru" dnevni list "Dan" 09. decembar 2008. godine

175 "Vukotić morao znati za za pronevjeru" dnevni list "Dan" 09. decembar 2008. godine

“Sistem su mogli da kontrolišu Jovanić i operateri Vojičić i Vulević i na osnovu tih podataka u Vrhovnom sudu su mogli pratiti promjene i sačinjavati dnevne i mjesečne izvještaje. Šifru za verifikaciju je imao Jovanić, a prije verifikacije nije mogao biti odštampan nijedan nalog. Šifrom koju je posjedovao Jovanić nijesu smjela raspolagati druga lica jer je bila tajna, ali su je koristili. Popović je rekao da je nakon štampanja naloga, na papiru, svaki morao biti dat na uvid Jovaniću tako da je on imao mogućnost da u svakom trenutku utvrdi da li je neko zloupotrijebio njegovu šifru, bez obzira da li je on bio u Osnovnom ili Vrhovnom sudu”. Vještak je ocijenio da je apsurdno da se za 11 mjeseci ništa ne predaje na knjiženje i da ne vjeruje da je neko mogao povjeriti blagajnici da raspolaže milionskim iznosima¹⁷⁶.

4.4. Svjedočenje bivšeg šefa kabineta predsjednika Vrhovnog suda, sudije Jovanića

Na suđenju održanom sredinom decembra 2008. godine svjedočio je sudija Blažo Jovanić i negirao sve izjave Vulevićeve. On je ustvrdio da je novac uzeo onaj ko je falsifikovao njegov potpis.

4.5. Iskaz vještaka grafologa

Na istom ročištu vještak grafološke struke, Mila Kontić je rekla da potpisi Jovanića imaju više sličnosti nego razlike sa onim koje je dao u sudu. Kontić je tražila i naloge koje je Jovanić ranije potpisivao ali joj to nije bilo omogućeno¹⁷⁷.

4.6. Svjedočenje šefa Trezora, Dušana Perovića

Na ročištu održanom krajem decembra 2006. je svjedočio pomoćnik ministra finansija nadležan za trezor Dušan Perović. On je pojasnio da plaćanja nijesu mogla biti obavljena bez šifre za verifikaciju koju je imao sudija Jovanić. Dalje je naveo da su šifre posjedovale Vulevićeva i Snežana Vojičić koje su im omogućavale unos podataka, a da promjene koje se obave i preko šifre nijesu garant da će novac biti isplaćen.

4.7. Novo svjedočenje optužene blagajnice

Na istom ročištu Vulevićeva je dala izjavu da su mnogi nalozi ispunjavani fiktivno kako bi pojedinci uzeli pare iz blagajne iako, ”pouzdana zna, nigdje nijesu putovali”. Kao primjer da su sudije naplaćivale troškove koje su im jednom već isplaćeni, ona je navela putovanje predsjednika Vukotića u Poljsku, sa još dva predsjednika suda, nakon čega su im priznati troškovi na ime avionskih karata i nešto više od tri hiljade eura, iako im je Centar za edukaciju sudija sve platio¹⁷⁸.

4.8. Novi iskaz vještaka finansijske struke

Na ročištu od 11. februara 2009. vještak Popović je ponovo potvrdio da je Vukotić, po funkciji, morao znati kako se troši državni novac. Takođe je utvrdio da su Vukotićevi podređeni koji su bili zaduženi za baratanje novcem bili upućeni u novčane tokove. On je konstatovao da se tačno znalo ko je za šta bio zadužen, te da je osoba koja je potpisivala podizanje gotovine mora biti odgovorna za odobreni novac, bez obzira na to da li je novac na regularan način podizan¹⁷⁹.

176 “Popović: Ovoga nema ni u zemljoradničkoj zadruzi“, dnevni list “Vijesti” 09. decembar 2008. godine

177 „Uključite poligraf da vidimo ko laže“, dnevni list “Dan” 16. decembar 2008. godine

178 „Sića kod blagajnice ostalo kod šefova“, dnevni list “Vijesti” 23. decembar 2008. godine

179 „Popović: Tužiocima zažmurili na dio manjka u blagajni“, dnevni list “Dan” 11. februar 2009. godine

4.9. Završna riječ

Sredinom februara u završnoj riječi zamjenik osnovnog tužioca Maja Jovanović zatražila je osuđujuću presudu za optužene Dijanu Vulević, Sašu Vujoševića i Žarka Ostojića. Prema njenim riječima, tokom postupka je nedvosmisleno dokazana njihova odgovornost.

Advokati su tražili dopunu postupka, smatrajući da treba pribaviti dokaze od državnog trezora o vanrednim avansima. Oni su pokazali jedan od takvih originala, koje je potpisao bivši direktor Administrativnog ureda, Radulović i kojom je traženo da se odobri isplata od 10.000 eura za putovanje sudija u Poljsku. Vijeće sudije Mugoše odbilo je taj predlog, obrazlažući da nije od značaja za presudu. Odbrana je u završnoj riječi ostala pri ocjeni da ti zahtjevi predstavljaju suštinske dokaze da se ne može govoriti o zloupotrebi, kako tvrdi tužilaštvo, već da se tačno znalo po čijim potpisima je odobran novac¹⁸⁰.

5. Presuda

Krivično vijeće sudije Osnovnog suda u Podgorici Suzane Mugoše, izreklo je 20. februara 2009. godine presudu akterima afere u Vrhovnom sudu Crne Gore kojom je Dijana Vulević osuđena na četiri, Saša Vujošević na dvije i po i Žarko Ostojić na dvije godine zatvora. Vulevićeva i Vujošević su osuđeni zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja i pronevjere, dok je Ostojić kažnjen zbog krivičnog djela nesavjesnog rada u službi¹⁸¹.

Prvostepena presuda ukinuta je u martu 2010. godine, i vraćena je na ponovni postupak koji će se voditi pred Višim sudom u Podgorici. Prema pisanju medija, nije bilo moguće dobiti informacije zbog čega je ova presuda ukinuta¹⁸².

180 „Blagajnica platila za sve“ dnevni list „Vijesti“ 11. februar 2009. godine

181 „Blagajnici četiri godine zatvora“, dnevni list „Dan“ 21. februar 2009. godine

182 „Predmet pred sudijom Ćupićem“, dnevni list „Dan“ 23. mart 2010. godine

Studija slučaja 3: „Prepreke“ za efikasno gonjenje krivičnih djela

Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala predviđa niz reformi u crnogorskom Tužilaštvu, koje će obezbijediti bolju ulogu ove institucije u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Praksa pokazuje da, i pored brojnih jačanja administrativnih, kadrovskih, tehničkih i stručnih kapaciteta tužioca i njihovih saradnika, tužilaštvo i dalje nije sposobno ili nije spremno da se bori protiv ovih pojava.

Ova studija slučaja dokumentuje da tužilaštvo nije razmatralo materijale koji ukazuju na moguća krivična djela, uz obrazloženje da je dokumentacija na engleskom jeziku. Imajući u vidu da većina organizovanih kriminalnih grupa djeluje van granica Crne Gore, ova studija otvara pitanje mogućnosti i volje tužilaštva da sprovede efikasne istrage.

Štaviše, studija pokazuje da je Vrhovni državni tužilac pokušala da obmane javnost i sakrije sopstvenu odgovornost iznošenjem neistinitih tvrdnji, što je dodatno ugrozilo kredibilitet tužilačke organizacije.

MANS je krajem marta 2010. godine otkrio da su novi vlasnici kompanije „Željezara Nikšić AD“ osnovali kćerku firmu u Holandiji pod nazivom „Željezara Nikšić Netherlands BV“.

Prema podacima iz zvaničnog registra Privredne komore Holandije¹⁸³, Željezara Nikšić (Netherlands) BV je registrovana na adresi Koningslaan 17 u Amsterdamu, a internet program „Google maps“ pokazuje da je riječ o rezidencijalnom dijelu grada, odnosno stambenoj kući.

Registar Privredne komore Holandije pokazuje da su na istoj adresi registrovane još 154 kompanije od kojih najmanje 86 ima isti broj telefona, najmanje 26 isti sajt, a najmanje 9 istog direktora kao Željezara.

Kuća u Amsterdamu kojoj se nalazi sjedište kćerke kompanije „Željezare Nikšić“

Na konferenciji za medije MANS je objavio ove podatke i ukazao da se ova shema kompanija može koristiti za pranje novca ili nezakonito izvlačenje profita sa ciljem izbjegavanja obaveza po osnovu poreza.

MANS je 21. aprila 2010. godine dostavio kompletnu dokumentaciju Vrhovnom državnom tužiocu, Ranki Čarapić koja je uključivala više stotina stranica dokaznog materijala¹⁸⁴.

Međutim iz kancelarije Vrhovnog državnog tužioca stiglo je obavještenje da nisu u mogućnosti da prihvate dokumentaciju na engleskom jeziku jer je zvanični jezik - crnogorski. Zbog toga, tužilaštvo je zatražilo od MANS-a da dostavljene tri knjige dokaza preuzme nazad, uz obrazloženje da se dokumentacija može predati tužilaštvu samo ukoliko je prevedena sa engleskog jezika, jer u suprotnom ta institucija nije spremna da je preuzme.

¹⁸³ Dostupan na internetu, na adresi <http://www.kvk.nl>

¹⁸⁴ Dokumentacija poslata tužiocu je dostupna na www.mans.co.me/transparentnost-i-konflikt-interesa/privatizacija/zeljezara-niksic-a-d/

4Life Netherlands B.V.	FixeAds Holding B.V.	North East Property Holdings B.V.
4Life Research Netherlands Coöperatief U.A.	Fotocommunity Holdings Coöperatief U.A.	North East Property Holdings II B.V.
Abrocoma B.V.	Freesailors Coöperatief U.A.	Oxata B.V.
Afin Investments B.V.	Fuhrmann 1735 N.V.	P. van der Hout Beheer B.V.
AGLAIA B.V.	Garma B.V.	Paroli B.V.
Aleksandra Holdings B.V.	Garvest	Patros Investments B.V.
Alpha Centrum Investment Holding Cooperatief U.A.	Garvest B.V.	Pearl Fleet Holding B.V.
Andromeda Aquacultures International B.V.	Garvest Investment Cooperatief U.A.	Pebertu Investment Fishery B.V.
Aquanova International Holdings B.V.	Garvest Real Estate Cooperatief U.A.	Peclard Holding & Finance B.V.
ASTARTA Holding N.V.	GFO Growth Fund Investment B.V.	Penelope Holding B.V.
Atel Europe B.V.	Global Bulgaria and Romania Growth Fund C.V.	PH.ID.B.V.
Avanto Holding B.V.	Global Finance Growth Fund Management B.V.	Pinneys International N.V.
Baring Communications Equity (WPC) B.V.	Global Twister Cooperatief U.A.	Poteza Investments B.V.
Benson Oak Capital Cooperatief U.A.	GMT (PEPcom) B.V.	POTEZA Netherlands B.V.
Benson Oak Investments B.V.	Grapo Technologies B.V.	Praesidium B.V.
Benson Oak Participations Coöperatief U.A.	Green Birdie B.V.	Private Equity Services (Amsterdam) B.V.
Bisatum B.V.	Green Pearl B.V.	Relight Investment Coöperatief U.A.
Bivideon B.V.	Hatchery Holding B.V.	Rohill International B.V.
Black Ship B.V.	Hippokrates Holding B.V.	Rotterdam Plaza B.V.
Blow Line B.V.	HTE Europe B.V.	San Cristobal B.V.
Blu Holding B.V.	I.B.I.-International Building Italia B.V.	Santarelli Finance B.V.
Blue Sky Entertainment B.V.	I.H.Fin E.P.Netherlands B.V.	September House B.V.
BO Chemie B.V.	ICZ Holding N.V.	Sesa International B.V.
Bosnif Holding		Signum Holding B.V.
BRAVOFLY B.V.	International Fin. Development Industry B.V.	Societe Industrielle et Financiere B.V.
Brook Acquisition B.V.	Irweld (NL) B.V.	Solar Investment Group B.V.
Bulgaria and Romania Growth Fund Holdings B.V.	Iskra Investments B.V.	South Eastern Food Investments Coöperatief U.A.
Cadena BGB B.V.	KMIOS Cooperatief U.A.	Stichting 3HO
Cambridge Finance B.V.	Landsdown Netherlands Coöperatief U.A.	Stichting Administratiekantoor I.B.I.
Candels B.V.	Lastmoment	Stichting Greyred
Carpefin B.V.	Legacy of Yogiji Support Foundation Stichting	Stijvolle Beleggingen B.V.
Carpefin RE B.V.	Levicom International Holdings B.V.	T.H. Vrolijkx Leerdam Beheer B.V.
Cimballa Holding	U.PRO.FIN. B.V.	TAB B.V.
Citrix Holanda B.V.	M&F Investment Holding B.V.	Teclnvest Holding Coöperatief U.A.
Citrix Overseas Holdings B.V.	Marcel van Wijk Beheer B.V.	Tek.Fin. B.V.
CMB Netherlands B.V.	Marmotti B.V.	Telewave Coöperatief U.A.
Concept Group Holding N.V.	Maxcom Petroli Finance B.V.	Tenby International B.V.
Cotswold Group B.V.	Media Publications Holding (Netherlands)	Terapia Holding B.V.
Daedallon B.V.	MIK.MAR B.V.	Tex Invest B.V.
Danfoss Turbocor Compressors B.V.	MNSS B.V.	Thalia B.V.
Deander B.V.	MNSS Cooperatief U.A.	Tokobagus Exploitatie B.V.
Deraso Holding B.V.	Moi Investments B.V.	Upstairs Private Equity B.V.
Drakkar B.V.	Montebianco B.V.	Vencap International
Eagle Ventures CEE Cooperatief U.A.	New Europe Tech I B.V.	Vertical Media B.V.
Education Development Center, INC.	New Horizon Coöperatief U.A.	Vertical Twister B.V.
Elmarco Holding N.V.	Nextpower Holding B.V.	VocaTrain B.V.
Elmarco Investment Cooperatief U.A.	NICE GROUP B.V.	Webiz Capital B.V.
Embarkation Netherlands Coöperatief U.A.		WNS Global Services Netherlands Coöperatief U.A.
EUFROSYNE B.V.		Worldwide Future Promotions & Partners B.V.
Euro-Asia Private Equity B.V.		Wouwer Investerings B.V.
European 3ho Foundation Stichting		WRD. CO. Building B.V.
European Carbon Trust Coöperatief U.A.		Zeljezara Nikšić (Netherlands) B.V.
Familia Shops Holdings B.V.		Zevengare B.V.
Finave International B.V.		Zvon B.V.

Spisak kompanija koje se nalaze na istoj adresi kao kćerka kompanija „Željezare Nikšić“

Nakon toga, MANS je 23. aprila 2010. godine dostavio tužilaštvu članke koje su mediji objavili na osnovu naših navoda na konferencijama za javnost, jer je tužilaštvo po zakonu dužno da na javno iznesene sumnje reaguje po službenoj dužnosti.

Nedelju dana nakon toga, Vrhovni državni tužilac je na sjednici Savjeta za evropske integracije, pred poslanicima crnogorske skupštine, javno ustvrdila da joj ta dokumentacija nikada nije predata.

MANS je objavio dokument da djelovodnim pečatom Vrhovnog državnog tužilaštva koji je očigledno demantovao izjave šefice tužilaštva, ali ona na to nikada nije odgovorila, niti je snosila posljedice zbog iznošenja neistinitih tvrdnji.

mans

Crna Gora

Vrhovni državni tužilac

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS

Dalmatinska 188, 81000 Podgorica, Crna Gora

Crna Gora
Tel/fax: +382.20.266.326; 266 327; +382.69.446.094

mans@net-com.me, www.mans.co.me

VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Broj _____

Podgorica, 23 APR 2010 god.

NVO - MANS

BROJ 10222/09

PODGORICA, 23. 04. 2010

Podgorica, 23. april 2010. godine

Poštovani,

Na osnovu informacija objavljenih u dnevnim novinama „Dan“, od dana 31. 03. 2010. , 01, 03, 04, 13. 04. 2010. godine, „Vijesti“, od dana 31. 03. 2010. , 01, 02, 03. 04. 2010, „Pobjeda“, od dana 01. 04. 2010. godine, saznali smo za moguće postojanje krivičnog djela koje se odnose na privatizaciju i poslovanje „Željezare“ Nikšić A.D.

Naime, u člancima se navodi da je nikšićka Željezara osnovala kćerku kompaniju u Holandiji, na adresi na kojoj su registrovane još 154 kompanije. Poslovanje ove kćerke kompanije nije obuhvaćeno revizorskim izvještajem o poslovanju nikšićke kompanije, zbog čega postoji sumnja da se preko nje izvlači novac iz Crne Gore, ili pak da se sprovedi pranje novca.

Nadalje, u člancima se navodi da se u Aneksu ugovora o privatizaciji i Protokolu o reformisanju Željezare postoji obaveza novog vlasnika da dostavi korporativnu garanciju vrijednu 10 miliona eura. Garancija se traži za oko 23 miliona eura investicija, polaniranih u 2009. i 2010. godini preko kompanije Etemba Capital. Prema navodima iz medija, MANS nije uspio pronaći podatke o ovoj kompaniji na inernetu, ali ih je mnoštvo veoma sličnih naziva registrovano na Kajmanskim ostrvima. Jedna od njih je Etemba Capital Limited u čijem se portfoliju nalazi Željezara Nikšić. Etemba Capital Limited stekla većinski udio akcija te kompanije od MNSS BV-a. Značajno je pomenuti da je te akcije MNSS dobio kupovinom od države Crne Gore. U članku se navodi da je tim kupoprodajnim ugovorom nanesena direktna šteta kako za Željezaru, tako i za cjelokupnu državu.

Značajno je pomenuti da je zaključivanje ugovora o prenosu akcija nikšićke Željezare između dvije off shore kompanije MNSS i MNSS BV, zapravo predstavljalo novu privatizaciju Željezare, kojom je ministar ekonomije Branko Vujović garantovao da se na novog vlasnika neće odnositi crnogorski zakon. Nadalje, u saznanju smo da se Vlada u potpunosti odrekla svih potraživanja prema MNSS nastalih zbog kršenja ugovora o privatizaciji. MNSS BV je od MNSS-a naslijedila oko 20 miliona eura koji su denonovani kod Prve banke kao garancija za ispunjavanje obaveza iz investicionog programa

*Prva stranica dopisa tužilaštvu od 23. aprila
2010. godine sa djelovodnim pečatom*

4. ULOGA I AKTIVNOSTI SKUPŠTINE CRNE GORE U BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Skupština Crne Gore je jednoglasno usvojila Rezoluciju o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala čime je iskazala svoju političku volju da podrži reforme u ovim oblastima. Ipak, kada je trebala da sprovede dokument koji je sama usvojila, poslanici vladajućih partija nisu bili spremni da podrže inicijative za uspostavljanje posebnog skupštinskog tijela za praćenje sprovođenja reformi u oblasti korupcije i organizovanog kriminala.

Štaviše, Skupština nije realizovala ni niz aktivnosti koje su bile propisane Akcionom planom za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, ni kada je riječ o nadzoru nad sprovođenjem Rezolucije koju je sama usvojila. Skupština nije vršila kontrolu nad sprovođenjem mjera tajnog nadzora, čak ni kada je bila u saznanju da je došlo do zloupotreba, a njen jedini doprinos se sastoji u tome što je obezbijedila da javnost donekle sazna koliko često je policija tajno prisluškivala, snimala i pratila crnogorske građane. Ipak, ni do danas nije poznato da li je tom prilikom bilo zloupotreba, te u kojoj mjeri su takvi materijali prihvaćeni u sudskim postupcima kao validni dokazi.

Podaci dati u ovom dokumentu pokazuju da je Skupština rijetko koristila kontrolne mehanizme koji joj stoje na raspolaganju kako bi vršila nadzor nad radom izvršne vlasti u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. U posljednjih godinu dana parlamentarna tijela su održala po jedno konsultativno i jedno kontrolno saslušanje vezano za korupciju, kao i jedno kontrolno saslušanje vezano za organizovani kriminal, istovremeno i jedino koje je rezultiralo konkretnim zaključcima.

Ovo poglavlje dokazuje da Skupština Crne Gore, osim retorički iskazane političke volje, nije uradila mnogo na unapređenju borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, pa se tek u narednom periodu očekuje da to tijelo obezbijedi konkretne rezultate.

4.1. Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala

Skupština Crne Gore je krajem 2007. godine usvojila Rezoluciju o borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije uz konsenzus svih političkih partija¹⁸⁵. Tom prilikom Skupština se obavezala da će uspostaviti posebno radno tijelo koje bi se bavilo nadzorom nad sprovođenjem reformi¹⁸⁶.

Radno tijelo Skupštine nikada nije formirano, pa je jedna opoziciona partija, u septembru 2009. godine, predložila njegovo uspostavljanje¹⁸⁷. Ovo pitanje je razmatrano na sjednici skupštinskog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu i odbijeno većinom glasova vladajućih političkih partija, uz obrazloženje da nije potrebno uspostavljati novo tijelo, jer postojeći skupštinski odbori mogu nadzirati rad izvršne vlasti u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

U februaru 2010. godine, isti poslanici su ponovo podnijeli isti predlog. Isti skupštinski odbor je ponovo održao raspravu i ponovo većinom glasova poslanika vladajućih partija odbio da osnuje posebno radno tijelo. Ovog puta obrazloženje je bilo da umjesto predloženog radnog tijela treba uspostaviti nacionalni ogranak parlamentaraca Crne Gore u borbi protiv korupcije¹⁸⁸, u kome bi bili zastupljeni predstavnici svih radnih tijela. Međutim, do danas ni ovo tijelo nije osnovano, niti su poznate nadležnosti koje bi ono trebalo da ima.

Studija slučaja 1: Praćenje sprovođenja Rezolucije

Mjerama iz Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala predviđeno je da Skupština prati implementaciju Rezolucije o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Praćenje implementacije Rezolucije je planirano kroz izmjene Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore u cilju proširenja nadležnosti postojećih odbora koji bi se bavili ovom problematiko¹⁸⁹. Ipak, pošto nije izmjenjen Poslovnik o radu, crnogorski Parlament ovu mjeru nije realizovao.

Akcionim planom je predviđeno da se sprovođenje Rezolucije prati kroz posebne, tematske sjednice skupštinskih odbora, na proširenim sjednicama kojima bi učestvovali u radu i predstavnici civilnog sektora. Pošto se nadležnosti odbora u Poslovniku nijesu mijenjale, ova radna tijela nisu ni bila u mogućnosti da održavaju proširene, tematske sjednice, niti da usvajaju adekvatna mišljenja i sugestije.

185 Detaljnije informacije dostupne su na <http://www.mans.co.me/transparentnost-i-konflikt-interesa/parlament/regulativa/>

186 "Nacionalni ogranak parlamentaraca Crne Gore u borbi protiv korupcije, u kome bi bili zastupljeni predstavnici svih radnih tijela" je formulacija korišćena u skupštinskoj Rezoluciji.

187 Nova srpska demokratija, koja je Skupštini predložila Odluku u osnivanju Odbora za nadgledanje borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

188 Saglasno preuzetim obavezama sa Regionalne konferencije Jugoistočne Evrope - Globalna organizacija parlamentaraca protiv korupcije (GOPAK)

189 Akcioni plan je predviđao ovo proširenje nadležnosti za dva odbora, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu i Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, koji imaju svoje predstavnike i u Nacionalnoj komisiji.

Studija slučaja 2: Nadzor nad zloupotrebama u korišćenju mjera tajnog nadzora

Akcionim planom je predviđeno da Parlament prati da li tužilaštvo i policija¹⁹⁰ zloupotrebljavaju primjenu mjera tajnog nadzora (MTN), ali je Skupština, odnosno Odbor za bezbjednost i odbranu, u kontinuitetu odbijao da realizuje ovu aktivnost¹⁹¹, čak i kada je bio u saznanju da je došlo do zloupotreba.

Do kraja oktobra 2009. godine, podaci o broju sprovedenih MTN-a nisu bili dostupni javnosti jer ih je policija proglašavala tajnim, pa građani nisu imali informaciju ni da li se, i u kojem obimu MTN sprovodi, a kamoli da li ima zloupotreba.

U oktobru 2009. godine, ministar unutrašnjih poslova i javne uprave je u odgovoru na poslaničko pitanje konačno predočio podatke o korišćenim mjerama tajnog nadzora koji su sistematizovani u tabeli 1. Ipak, ministar je dao samo djelimične podatke o korišćenju mjera tajnog nadzora, te da uglavnom nisu dostupne informacije o broju lica nad kojima su mjere sprovedene. U podacima koje je ministar dao Skupštini ne pominje se da li su snimljeni materijali korišćeni kao dokazi u sudskom postupku, te da li su na osnovu njih donijete pravosnažne presude. Takođe, nema ni informacija da li je ikada utvrđeno da je policija zloupotrebljavala ove mjere, da li su, u skladu sa zakonom, obavještavali građane nakon prestanka prisluškivanja i praćenja, odnosno da li su propisno uništavali snimljene materijale kada na osnovu njih nisu pokretani postupci.

Godina	2006	2007	2008	2009
	Broj slučajeva / broj lica			
Tajni nadzor, tehničko snimanje i telefonsko prisluškivanje	1/*	4/*	21/*	18/125
Tajno fotografisanje i vizuelno snimanje u privatnim prostorijama	1/*	0	0	0
Praćenje prevoza i isporuke predmeta krivičnog djela	3/*	1/*	9/*	4/45

* - *Nepoznat broj lica nad kojima se sprovodio MTN*

Tabela 2: Broj korišćenih mjera tajnog nadzora po godinama

MANS je podnio inicijativu Odboru za bezbjednost i odbranu da izvrši kontrolu primjene mjera tajnog nadzora u cilju sprječavanja njihovih zloupotreba.

U inicijativi skupštinskom Odboru, MANS navodi da je bivši sudija, Radovan Mandić, javno ustvrdio da je bio predmet MTN-a u periodu dok je obavljao sudijsku funkciju i da mu nije bilo omogućeno da nakon završetka mjera izvrši uvid u sakupljene materijale, iako protiv njega nije bio pokrenut postupak. Zakonik o krivičnom postupku propisuje da je policija obavezna da licu koje je bilo pod mjerama tajnog nadzora omogući uvid u prikupljene informacije, ukoliko protiv njega ne pokrene postupak, a da zatim uništi sve pribavljene podatke.

Odbor nikada nije razmatrao podnijetu inicijativu.

190 Tužilaštvo i policija, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku mogu primjenjivati MTN kako bi došli do dokaza u slučajevima organizovanog kriminala, odnosno korupcije.

191 Odbor za bezbjednost nije sazivao sjednice na kojima bi se razmatrala primjena MTN-a niti je ispitivao da li se MTN zloupotrebljava

4.2. Kontrolna funkcija Parlamenta

Skupština ima na raspolaganju set mehanizama kojima od izvršne vlasti može da zatraži informacije o nekoj pojavi, ispita određeni događaj i preporuči, odnosno naloži sprovođenje konkretnih aktivnosti kako bi se neki problemi prevazišli.

Parlament može da organizuje konsultativno i kontrolno saslušanje i parlamentarnu istragu, dok poslanici mogu da podnesu interpelaciju o radu nekog organa izvršne vlasti, kako bi raspravljali o konkretnim problemima. Premijerski sat i poslanička pitanja su takođe načini na koji poslanici mogu vršiti kontrolnu funkciju, postavljanjem pitanja predsjedniku Vlade i ostalim predstavnicima izvršne vlasti, koji imaju obavezu da na ova pitanja odgovore, i da poslanicima dostave sve tražene podatke. Ukoliko Skupština utvrdi da je u radu izvršne vlasti bilo nedostataka i donese zaključke u cilju rješavanja prepoznatih problema, time obavezuju izvršnu vlast da otkloni propuste u radu.

U toku aktuelnog, 24. saziva Skupštine Crne Gore¹⁹², skupštinska radna tijela organizovala su ukupno devet saslušanja i to šest konsultativnih i tri kontrolna. U 2010. je inicirano i pokretanje parlamentarne istrage od strane opozicije¹⁹³, ali taj predlog nije dobio potrebnu podršku većine poslanika pa istraga nije sprovedena.

Od šest konsultativnih saslušanja koje su različita radna tijela Skupštine održala, jedno je bilo posvećeno pitanjima relevantnim za oblast korupcije. Administrativni odbor je održao konsultativno saslušanje posvećeno izboru članova Komisije za sprječavanje sukoba interesa koju bira Parlament. Na saslušanju predstavnici Odbora su razgovarali kandidatim za članove Komisije i predstavnicima MANS-a. Ostala konsultativna saslušanja organizovalo je pet skupštinskih tijela i u njima su učestvovali predstavnici izvršne vlasti i regulatornih agencija¹⁹⁴.

Od tri kontrolna saslušanja, dva su se odnosila na korupciju i organizovani kriminal¹⁹⁵. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu je održao kontrolno saslušanje vezano za međunarodnu saradnju pravosuđa u slučaju „Balkanski ratnik“ i saslušao ministra pravde. Odbor je utvrdio da nije bilo propusta u međunarodnoj saradnji, pa nije ni donosio konkretne zaključke.

Sa druge strane, Odbor za bezbjednost i odbranu je saslušao direktore Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost, kao i Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma povodom aktivnosti tih institucija u akciji „Balkanski ratnik“. Direktor Uprave policije je naloženo da pripremi poseban pisani izvještaj sa svim relevantnim informacijama. Odbor je donio i dva konkretna zaključka: da nije postojala dovoljno kvalitetna koordinacija nadležnih državnih organa i da ona mora biti unaprijeđena, kao i da nadležni državni organi moraju preduzeti odgovarajuće mjere u cilju otklanjanja propusta i procesuiranja slučaja.

192 U periodu od 23. aprila 2009. godine do juna 2010.

193 Parlamentarna istraga se odnosila na razmatranje stanja u elektroenergetskom sektoru Crne Gore.

194 Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje je saslušao ministra zdravlja, Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije ministra inostranih poslova, odbori za bezbjednost i odbranu, kao i za ljudska prava i slobode su saslušali direktora Direkcije za zaštitu tajnih podataka, a Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predstavnike Regulatorne agencije za energetiku i sindikata.

195 Prvo kontrolno saslušanje u 24. Sazivu održao je Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i saslušao ministra prosvjete i nauke. Nakon saslušanja Odbor nije donio konkretne zaključke.

5. TIJELA ZA PRAĆENJE ANTIKORUPCIJSKIH REFORMI U REGIONU

U ovom dokumentu su dati uporedni podaci o tijelima koja prate antikorupcijske reforme u Hrvatskoj, Srbiji, Makedoniji i Sloveniji.

Hrvatska i Srbija imaju po dva tijela zadužena za praćenje antikorupcijskih reformi, koja uspostavljaju skupštine, odnosno vlade tih zemalja, dok se slovenačka i makedonska tijela uspostavljaju i rade na osnovu posebnih zakona.

Hrvatsko tijelo koje uspostavlja Sabor prati sprovođenje nacionalnih strateških dokumenata i postupaju po prijavama građana, odnosno razmatra konkretne slučajeve. Po sličnom principu funkcionišu i srpska Agencija i Savjet, kao i makedonska i slovenačka Komisija. Sa druge strane hrvatsko Povjerenstvo se uglavnom bavi generalnim praćenjem reformi, ali bez ulaženja u konkretne slučajeve, pa ono najviše liči na crnogorsku Nacionalnu komisiju.

Dok su članovi hrvatskog Vijeća poslanici i druga lica van Sabora, članovi Povjerenstva su ministri, šefovi pravosuđa i drugih državnih institucija, kao što je to slučaj u crnogorskoj Komisiji. Sa druge strane, članovi srpskih, slovenačkih i makedonskih tijela su profesionalci i nisu političke ličnosti.

Hrvatska tijela nemaju posebne budžete za svoj rad, kao ni crnogorska Komisija, a sva ostala tijela u regionu imaju posebna sredstva iz kojih se finansiraju njihove aktivnosti.

Za razliku od Crne Gore, u svim analiziranim državama, članovi tijela koja prate sprovođenje antikorupcijskih reformi su ili stalno zaposleni ili imaju posebne, profesionalne stručne službe koje pružaju podršku njihovom radu.

Analiza pokazuje da samo Crna Gora nema posebno tijelo za praćenje sprovođenja antikorupcijskih reformi koje u svom mandatu ima i postupanje po konkretnim slučajevima, odnosno inicijativama kojim građani ukazuju na propuste u radu državnih organa.

Crna Gora je jedina država u regionu, čija Skupština ne imenuje tijela za praćenje antikorupcijskih reformi, niti mu ona podnose izvještaje o radu.

5.1. Hrvatska

Republika Hrvatska ima dva tijela koja se bave nadzorom nad antikorupcijskim reformama: Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije, osnovano pri Saboru, koje prati reforme na nivou cijele države i Vladino Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera za borbu protiv korupcije formirano koje prati aktivnosti izvršne vlasti i pravosuđa.

Izbor i nadležnosti

Članove Nacionalnog vijeća bira Sabor i čine ga poslanici, predstavnici sindikata i nevladinih organizacija, akademske zajednice, stučnjaci u oblasti borbe protiv korupcije i predstavnici medija. Vijećem predsjedava opozicioni poslanik, dok je potpredsjednik predstavnik vladajuće partije.

Vijeće nadzire i prati sprovođenje Nacionalnog programa suzbijanja korupcije, odnosno Strategije, analizira izvještaje nadležnih tijela i ocjenjuje način i rezultate sprovođenja reformi, kao i predlaže mjere za njihovo poboljšanje. Vijeće takođe analizira podatke o pojavama korupcije koje na njegov zahtjev nadležne institucije. Dva puta godišnje, Vijeće podnosi Saboru izvještaj o radu, podstiče i usmjerava saradnju Sabora i državnih i drugih antikorupcijskih tijela.

Članovi Povjerenstva su ministri, čelnici pravosudnih organa i drugih antikorupcijskih državnih institucija, a njime predsjedava predsjednik Vlade¹⁹⁶.

Povjerenstvo procjenjuje rizike od pojave korupcije, predlaže i osmišljava mjere za njihovo sprječavanje, koordinira i unapređuje sprovođenje antikorupcijske Strategije i Akcionog plana, i radi na jačanju međuinstitucionalne saradnje u sprovođenju reformi.

Mandati članova ovih tijela traju do isteka mandata Sabora, odnosno Vlade.

Sjednice i stručna podrška

Nacionalno vijeće održava sjednice svakog mjeseca, a tehničku podršku mu pruža posebna, profesionalna stručna služba Sabora.

Povjerenstvo se sastaje po potrebi, a stručne i administrativne poslove za to tijelo obavlja posebno odjeljenje u Ministarstvu pravosuđa.

Sredstva za rad oba tijela se opredjeljuju u okviru Budžeta Sabora i Vlade.

Aktivnosti

Nacionalno Vijeće je u toku 2009. godine, pored praćenja sprovođenja nacionalnog antikorupcijskog programa razmatralo konkretne slučajeve korupcije, po sopstvenoj inicijativi ali i po predstavkama građana. Ovo tijelo je raspravljalo o slučajevima korupcije u carini, švercu nafte, cigareta i kafe¹⁹⁷, organizovalo tematske sjednice na kojima je razmatrano stanje korupcije u privredi, obrazovanju i medijima, kao i okrugle stolove o rezultatima antikorupcijskih institucija. Vijeće je tražilo da predstavnici izvršne vlasti dostave informacije o njihovim aktivnostima i preduzmu konkretne mjere, na osnovu pisama i predstavki građana koje su ukazivale na nezakonitosti¹⁹⁸.

Aktivnosti Povjerenstva su donekle ograničene, jer je ono uspostavljeno tek krajem 2009. godine. To tijelo je razmatralo izvještaje Evropske Komisije i GRECO-a, sektorski antikorupcijski program koji se tiče javnih preduzeća i diskutovalo o reviziji postojećeg Akcionog plana za borbu protiv korupcije. Povjerenstvo se bavilo problemima korupcije u javnim nabavkama, kao i problemima u nadzoru nad trošenjem državnih sredstava, a razmatrani su i dometi medijskih kampanja koje su za cilj imale povećanje broja prijava korupcije.

196 Članovi Povjerenstva su: predsjednik i potpredsjednici vlade, ministri unutarnjih poslova; pravosuđa; gospodarstva, rada i poduzetništva; finansija; zdravstva i socijalne skrbi; mora, prometa i infrastrukture; znanosti, obrazovanja i športa, i ministar uprave; kao i predsjednik Vrhovnog suda; glavni državni odvjetnik; glavni državni revizor; direktor USKOK-a i predsjednik Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave.

197 Razmatrano je da li su nadležni državni organi postupali u skladu sa Zakonom, po predstavi bivšeg rukovodioca Carine.

198 Npr na osnovu predstavke o švercu nafte i korupciji u carinskoj upravi, Vijeće je zatražilo da nadležna državna tijela izrade posebne izvještaje o rezultatima istraga, kao i analize rizika od korupcije, i da uvedu mjere njihovog suzbijanja. Vijeće je reagovalo

5.2. Srbija

Srbija ima dva tijela koja se bave nadzorom nad sprovođenjem antikorupcijskih reformi: Agenciju za borbu protiv korupcije koja prati sprovođenje reformi od strane svih grana vlasti i koju bira Narodna Skupština, i Vladin Savet za borbu protiv korupcije koji prati rad vladinih tijela.

Izbor i nadležnosti

Članove Odbora Agencije bira Skupština, na predlog različitih institucija¹⁹⁹, dok se direktor Agencije i njegov zamjenik biraju putem javnog oglasa. Mandat direktora Agencije je ograničen na pet godina i isto lice može biti izabrano najviše dva puta.

Agencija nadzire sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i Akcionog plana za njenu primjenu kao i primjenu sektorskih akcionih planova, prati i unapređuje koordinaciju državnih organa nadležnih za borbu protiv korupcije i pruža im stručnu pomoć. To tijelo organizuje istraživanja, prati i analizira statističke i druge podatke o stanju korupcije i u saradnji sa nadležnim državnim organima prati međunarodnu saradnju. Agencija inicira izmjene propisa u oblasti borbe protiv korupcije i daje odgovarajuća tumačenja ove legislative i mišljenja oko primjene antikorupcijskih dokumenata, kao i kao i pokreće postupak i izriče mjere zbog povrede Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije. Agencija odlučuje o sukobu interesa državnih funkcionera i vodi registar funkcionera i njihove imovine i prihoda, ali i obavlja poslove koji se odnose na finansiranje političkih stranaka. To tijelo takođe postupa po predstavkama pravnih i fizičkih lica.

Savet imenuje Vlada Srbije, iz reda članova Vlade i funkcionera koji rukovode posebnim organizacijama, domaćih i stranih stručnjaka. Nema ograničenja mandata članova Savjeta, niti su propisani uslovi pod kojima mogu biti razriješeni.

Savet prati sprovođenje antikorupcijskih reformi od strane izvršne vlasti i predlaže Vladi mjere za unapređenje, inicira donošenje novih propisa i drugih akata.

Sjednice i stručna podrška

Odbor Agencije održava sjednice više puta mjesečno, a Agencija ima svoju stručnu službu koja joj pruža podršku u radu.

Savet se sastaje svakog mjeseca. a podršku njegovom radu daje Generalni sekretarijat Vlade.

Oba tijela se finansiraju iz državnog budžeta.

¹⁹⁹ Članove predlažu Administrativni odbor Skupštine, predsjednik Republike, Vlade, Vrhovnog kasacionog suda i Državne revizorske institucije, kao i Zaštitnik građana i Poverenik za informacije od javnog značaja i to putem zajedničkog dogovora. Putem dogovora, članove predlažu i Socijalno-ekonomski savet, Advokatska komora i udruženja novinara.

Aktivnosti

Agencija je nedavno uspostavljena i do sada je davala saglasnosti javnim funkcionerima da mogu obavljati druge javne funkcije, razmatrala status rukovodioca državnih kompanija i organizovala obuke lokalnih javnih funkcionera. Ovo tijelo je razmatralo izvještaje o rashodima za lokalne izbore i radilo na podzakonskim aktima u oblasti finansiranja političkih partija.

Savjet je u toku 2009. godine razmotrio preko 300 predstavlki građana²⁰⁰, izradio analizu subvencione politike EU prema Srbiji za izvoz šećera, komentare anti-korupcijskog zakonodavstva²⁰¹, i razmatrao troškove putovanja visokih državnih funkcionera. Savet je usvojio izvještaj o privatizaciji²⁰², kao i izvještaje o stečaju kompanije Sartid, privatizaciji Jugoremedije, radu Mobtela²⁰³, Nacionalnoj štedionici²⁰⁴, C-marketu²⁰⁵ i Luki Beograd²⁰⁶. Savjet je razmatrao konkretne slučajeve nelegalne gradnje²⁰⁷, davanje koncesija za auto put Horgoš-Požega, poslovanju firmi „Šinovoz”, JP „Železnica Srbije”, „Zastava elektro” itd.

5.3. Makedonija

Republika Makedonija ima Državnu komisiju za sprječavanje korupcije, formiranu od strane makedonskog Parlamenta, na osnovu posebnog zakona kojim se definiše djelokrug njenog rada i način izbora članova.

Izbor i nadležnosti

Izbor članova Komisije vrši Skupština iz reda istaknutih stručnjaka iz oblasti prava i ekonomije koji nisu partijske ličnosti. Predsjednika biraju članovi i on profesionalno obavlja ovu funkciju. Mandat predsjednika traje godinu, a članova četiri godine.

Komisija usvaja Program za prevenciju i suzbijanje korupcije i godišnje planove za njegovo sprovođenje. Ona daje mišljenja na prijedloge zakona bitnih za sprečavanje korupcije, pokreće inicijative za ispitivanje poslovanja političkih partija, sindikata i građanskih asocijacija, kao i postupke za razrješenje, smjenu i krivično gonjenje javnih funkcionera. Komisija podnosi godišnje izvještaje o radu predsjedniku Skupštine i Vrhovnom sudu i objavljuje ih u medijima.

Sjednice i stručna podrška

Komisija ima profesionalnu stručnu službu, a budžet tog tijela određuje Skupština.

200 Većina se odnosila na nezakonitosti u procesu privatizacije, rad trgovinskih sudova i tijela nadležnih za kontrolu tržišta hartija od vrijednosti

201 Npr komentari na Zakon o zaštiti konkurencije, o sprječavanju pranja novca, o državnoj revizorskoj instituciji, o sprječavanju korupcije, izmjene zakona u oblasti privatizacije itd.

202 Izvještaji uključuju analizu zakonske regulative, postupanja institucija, predstavke građana, radnika i sindikata, konkretna kršenja zakona, i preporuke za otklanjanje nedostataka.

203 Nezakonito osnivanje, poslovanje u privilegovanim uslovima, zloupotreba političkih veza.

204 Kršenje propisa u bankarskim poslovima i korupcija visokih državnih funkcionera.

205 Privatizacija i pripajanje „C marketa“ kompaniji „Delta“ i zloupotreba monopolskog položaja.

206 Koncentracija vlasništva usled „sekundarne privatizacije“ koja stvara monopolski položaj.

207 Nelegalna gradnja stambenih zgrada u opštini Zvezdara, poslovanje firme „Trudbenik gradnja”

Aktivnosti

Komisija je postupala po prijavama građana i podnosila inicijative za pokretanje krivičnog gonjenja²⁰⁸. Većina slučajeva se odnosila na kršenje postupka javnih nabavki, sudske postupke, nelegalnu gradnju, privatizaciju i stečaj.

Komisija je u toku 2009. godine podnijela tužilaštvu inicijative za pokretanje postupaka u slučaju organizovanog kriminala²⁰⁹, inicijative za slučajeve korupcije na koje je ukazano u izvještaju Državne revizorske institucije²¹⁰, ali i inicijative protiv pojedinaca kao što su direktor Javnog preduzeća „Putevi” Skoplje²¹¹ i bivše rukovodstvo Javne poreske uprave²¹². Komisija je na osnovu sprovedenih analiza i prikupljene dokumentacije, tražila da nadležne institucije reaguju u slučajevima utaje poreza od strane jednog gradonačelnika i jednog bivšeg sudije.

5.4. Slovenija

Republika Slovenija ima jedno tijelo koje se bavi nadzorom nad antikorupcijskim reformama, i to Državnu komisiju za sprječavanje korupcije, koja je uspostavljena na osnovu posebnog zakona koji definiše izbor članova i nadležnosti Komisije.

Izbor i nadležnosti

Članove Komisije predlažu Sudski savjet, Skupština i Vlada, dok predsjednika i potpredsjednika Komisije predlaže Predsjednik države, a bira ih Skupština. Članovi Komisije moraju imati deset godina radnog iskustva i biti prepoznati kao osobe od javnog povjerenja. Njihov mandat traje šest godina bez prava na ponovno imenovanje.

Komisija prati sprovođenje Rezolucije o sprečavanju korupcije i koordinira aktivnosti na njenoj implementaciji, kao i predlaže nacrt nove Rezolucije Vladi koja ga dostavlja Skupštini. Komisija prati i analizira statističke podatke o stanju korupcije u zemlji, inicira izmjenu i donošenje antikorupcijskih propisa, kao i prati njihovu implementaciju. To tijelo pruža savjetodavnu podršku antikorupcijskim institucijama i organizuje obuke.

Sjednice i stručna podrška

Pošto su članovi Komisije stalno zaposleni na tim pozicijama, oni održavaju svakodnevne sastanke, i imaju posebnu, profesionalnu stručnu službu, dok njihov budžet određuje Parlament Slovenije.

208 Tokom 2009. građani su podnijeli 471 inicijativu. U toku te godine Komisija je postupala u 1171 predmeta, od kojih je 828 završeno. Na osnovu inicijativa građana Komisija je radila na 63 predmeta vezanih za konflikt interesa.
209 Protiv osoba koje su potpisale ugovor o rekonstrukciji puta Drachevo - Kitka u ime tri opštine, Javnog preduzeća Makedonske šume i Fonda za Nacionalne i regionalne puteve.

210 Zloupotreba položaja u potpisivanju ugovora između Grada Skoplja i kompanije "Eurostandard".

211 Zbog sumnje u zloupotrebu položaja vezanog za kratkoročne zajmove Eurostandard banke.

212 Zbog sumnje da su omogućili poreskom obvezniku da plati manji porez na dodatu vrijednost.

Aktivnosti

U maju 2010. godine slovenački Parlament je usvojio novi antikorupcijski zakon - Zakon o integritetu u javnom sektoru. Svrha novog zakona je da ojača nadležnosti Komisije da joj da veća ovlaštenja i da proširi oblast njenog djelovanja i mehanizme za borbu protiv korupcije koji joj stoje na raspolaganju. U skladu sa novim Zakonom, predsjednika i dva potpredsjednika Komisije imenuje Predsjednik Slovenije na predlog sačinjen strane Odbora za selekciju koji je sastavljen od po jednog člana Vlade, Parlamenta, NVO, sudskog savjeta i savjeta zvaničnika. Mandat predsjednika traje šest godina, potpredsjednika po pet, a oni mogu biti izabrani najviše dva puta na istu funkciju.

Kako su članovi Komisije stalno zaposleni na tim pozicijama, oni rade i donose odluke kao kolegijum. Članovi Komisije raspravljaju o pitanjima na sjednicama na kojima se usvajaju mišljenja, stavovi i druge odluke i to većinom glasova svih članova.

Komisija se finansira iz Budžeta Slovenije, u skladu sa predlogom koji ona sačinjava. Komisija je nezavisna u raspolaganju sredstvima.

Glavne oblasti kojima se komisija bavi su: implementacija Rezolucije za prevenciju korupcije; nespojivost javnih funkcija; zabrane i ograničenja u primanju poklona od strane javnih funkcionera; ograničenja rada; nadzor nad finansijama funkcionera, planovima integriteta, antikorupcijskim mjerama, konfliktom interesa, lobiranjem, zaštitom zviždača, i dr. Komisija takođe prati i analizira statističke pokazatelje o stanju korupcije u zemlji, podnosi amandmane i inicira izmjene legislative koja se odnosi na korupciju i prati njihovu implementaciju. Ovo tijelo pruža savjetničku podršku antikorupcijskim institucijama i organizuje za njih obuke.

Aneks 1 : Pregled sjednica Nacionalne komisije

Sjednica	Dnevni red	Datum održavanja sjednice
I	1. Konstituisanje Nacionalne komisije (NK), Odluka o osnivanju NK 2. Prijedlog Poslovnika o radu 3. Prijedlog metodologije rada 4. Tekuća pitanja	16. mart 2007
II	1. Usvajanje Zapisnika sa Konstitutivne sjednice NK 2. Predlog I izvještaja o realizaciji mjera iz Akcionog plana 3. Pristup informacijama relevantnim za rad NK 4. Tekuća pitanja	6 i 10. jul 2007
III	1. Usvajanje Zapisnika sa II sjednice 2. Prijedlozi i sugestije za dalje preciziranje mjera, nosioca i rokova za implementaciju AP 3. Tekuća pitanja	25. decembar 2007
IV	1. Usvajanje Zapisnika sa III sjednice 2. Usvajanje Prijedloga II izvještaja o implementaciji AP 3. Tekuća pitanja	18. februar 2008
V	1. Usvajanje Zapisnika sa III sjednice 2. Prijedlog Izmjena i dopuna AP koji je pripremila Radna grupa 3. Tekuća pitanja	20. maj 2008
VI	1. Usvajanje Zapisnika sa IV sjednice 2. Predlog III izvještaja o realizaciji mjera iz Inoviranog AP 3. Tekuća pitanja	28. jul 2008
VII ²¹³	1. Usvajanje zapisnika sa VI sjednice 2. Razmatranje ocjena i preporuka iz godišnjeg Izvještaja Evropske Komisije(EK) o napretku Crne Gore za 2008. godinu 3. Tekuća pitanja	19. novembar 2008
VIII	1. Usvajanje zapisnika sa VII sjednice 2. Razmatranje Prijedloga preporuka članova NK u vezi sa realizacijom preporuka iz godišnjeg izvještaja EK o napretku Crne Gore za 2008 godinu 3. Tekuća pitanja	24. decembar 2008
IX	1. Usvajanje zapisnika sa VIII sjednice 2. Prijedlog IV izvještaja o realizaciji Inoviranog AP 3. Tekuća pitanja	17 i 18. februar 2009
X	1. Usvajanje zapisnika sa IX sjednice 2. Dijalog sa izvjestiocima za Inovirani AP 3. Tekuća pitanja	24. april 2009
XI	1. Usvajanje Zapisnika sa X sjednice Nacionalne komisije 2. Predlog petog izvještaja o realizaciji mjera iz Inoviranog Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala za period januar - jun 2009. godine 3. Tekuća pitanja	29. jul 2009
XII ²¹⁴	1. Usvajanje Zapisnika sa XI sjednice Nacionalne komisije 2. Izvještaj o realizaciji preostalih obaveza Crne Gore iz Mape puta za liberalizaciju viznog režima (izvjestilac: Osman Subašić, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova i javne uprave) 3. Aktivnosti na pripremi odgovora na Upitnik Evropske komisije (izvjestilac prof. Dr Goredana Đurović, Glavni koordinator procesa pripreme odgovora na Upitnik EK) 4. Izvještaj Uprave za antikorupcijsku inicijativu o pripremi Nacrta Zakona o integritetu u javnom sektoru (izvjestilac: dr Vesna Ratković, šef radne grupe) 5. Razmatranje ocjena i preporuka iz Godišnjeg izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2009. godinu 6. Tekuća pitanja	02. novembar 2009
XIII	1. Usvajanje Zapisnika sa XII sjednice Nacionalne komisije; 2. Predlog šestog izvještaja o realizaciji mjera iz Inoviranog akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, za period jul - decembar 2009. godine 3. Tekuća pitanja.	23. februar 2010

213 Sedma sjednica Nacionalne komisije zakazana je na inicijativu MANS-a

214 Dvanaesta sjednica Nacionalne komisije zakazana je na inicijativu MANS-a

Aneks 2: Amandmani članova Nacionalne komisije

Član Nacionalne komisije	Broj sjednica kojima je prisustvovao/la	Amandmani			
		Podnešeni	Prihvaćeni ²¹⁵	Odbijeni	Povućeni
Potpredsjednica Vlade za evropske integracije	13	5	5	-	-
Predsjednik Vrhovnog suda	13	8	8	-	-
Vrhovni državni tužilac	11	7	7	-	-
Predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine CG ²¹⁶	11	7	6	1	-
Predsjednik Odbora za pravosuđe i upravu Skupštine CG ²¹⁷	5	-	-	-	-
Ministar finansija	11	7	7	-	-
Ministar pravde	12	-	-	-	-
Ministar unutrašnjih poslova i javne uprave	12	-	-	-	-
Direktor Uprave policije	13	19	19	-	-
Direktor Uprave za antikorupcijsku inicijativu	12	20	16	4	-
Predsjednik Upravnog odbora NVO CEMI ²¹⁸	8	16	9	6	1
Izvršni direktor NVO MANS	12	480	85	376	19
UKUPNO		569	162	387	20

215 Od ukupnog broja prihvaćenih amandmana osam je prvo odbijeno da bi nakon dodatnog pojašnjenja predstavnika MANS-a amandman bio prihvaćen u vidu preporuka koje su iz njega proizašle, dok je u pet slučajeva amandman odbijen ali nakon dodatnog objašnjenja uslijedila je promjena ocjene data u izvještaju.

216 Na poziciji predstavnika Skupštine su promijenjena tri predsjednika Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine. Prvi član Nacionalne komisije je bio Dragiša Pešić, a nakon njegovog odlaska iz Skupštine, od 2009. godine, funkciju člana je obavljao prvo Zarija Franovic, zamjenik predsjednika Odbora pa potom Aleksandar Damjanović novi predsjedavajući ovog skupštinskog tijela.

217 Na poziciji predstavnika Skupštine su promijenjena dva predsjednika Odbora za pravosuđe i upravu Skupštine. Prvi član Nacionalne komisije je bio Džavid Šabović, a nakon njegovog odlaska na funkciju predsjednika Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo u 24. Sazivu, od 2009. godine, funkciju člana je obavljao Ervin Spahić.

218 Predstavnik NVO CEMI je naknadno imenovan u Nacionalnu komisiju. Detaljnije informacije su dostupne na http://www.pravodaznam.info/publikacije/korupcija_ili_EU_integracije/MN/1-Nacionalna-komisija.pdf

Aneks 3: Rezolucija o borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala

- Svjesni da korupcija i organizovani kriminal predstavljaju ozbiljnu prijetnju osnovnim principima i vrijednostima društva;
- Uvjereni da korupcija i organizovani kriminal narušavaju povjerenje granana, ugrožavaju vladavinu prava, demokratiju i socijalnu pravdu;
- Zabrinuti što korupcija i organizovani kriminal usporavaju ekonomski razvoj, ugrožavaju stabilnost demokratskih institucija i podrivaju moralne osnove društva;
- Svjesni da borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao jednog od najopasnijih nacionalnih i globalnih fenomena, zahtijeva usklanene napore i aktivnosti državnih institucija i njenih granana, kao i korišćenje savremenih i efikasnih metoda na menunarodnom nivou;
- Ubijedeni da je borba protiv korupcije jedan od ključnih izazova sa kojima se Crna Gora suočava na putu ka članstvu u EU;
- Bazirajući se na zahtjevima Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije, Krivično-pravne i Granansko-pravne konvencije Savjeta Evrope protiv korupcije, kao i drugih relevantnih konvencija;
- Uvažavajući preporuke Komiteta Savjeta Evrope za borbu protiv korupcije (GRECO) u implementaciji dvadeset vodećih principa u borbi protiv korupcije, kao i deset principa za jačanje borbe protiv korupcije promovisanih Rezolucijom Savjeta EU i Deklaracije o deset zajedničkih mjera za suzbijanje korupcije u Jugoistočnoj Evropi sa Ministarske konferencije o Zajedničkim mjerama za suzbijanje korupcije u Jugoistočnoj Evropi;
- Uvjereni u neophodnost da se crnogorsko društvo zaštiti od korupcije i organizovanog kriminala, dosljednom primjenom postojećih i donošenjem odgovarajućih zakona;
- Bazirajući se na zahtjevima Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije, Krivično-pravne i Granansko-pravne konvencije Savjeta Evrope protiv korupcije, kao i drugih relevantnih konvencija;
- Potvrđujući odlučnost da se ispune obaveze iz skupštinske Deklaracije o pridruživanju Evropskoj uniji, donijete 8. juna 2005. godine i njenu spremnost da doprinese “otklanjanju svih zakonskih, institucionalnih i političkih nedostataka u cilju borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije, trgovine ljudima, drogom, ilegalne imigracije i za bezbjednost granica”;
- Polazeći od činjenice da je Crna Gora ratifikovala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao svojevrsan ugovor kojim je izrazila privrženost jačanju saradnje u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije i terorizma,
- Skupština Crne Gore, na šestoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 27. decembra 2007. godine, donijela je

REZOLUCIJA
O BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA
(“Sl. list Crne Gore”, br. 02/08 od 11.01.2008)

Skupština Crne Gore :

1. Izražava spremnost da se svim svojim kapacitetima angažuje na izgradnji nacionalnog antikorupcijskog zakonodavstva i na uspostavljanju što tješnje menunarodne i regionalne saradnje u oblasti suzbijanja korupcije i organizovanog kriminala;
2. Obavezuje se da prihvati menunarodnu regulativu u borbi protiv korupcije i svih oblika organizovanog kriminala, ratifikovanjem relevantnih antikorupcijskih konvencija, na osnovu obaveza koje proističu iz članstva Crne Gore u menunarodnim organizacijama i institucijama;
3. Poziva Vladu Crne Gore da nastavi sa harmonizacijom nacionalnog zakonodavstva sa Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv korupcije i da intenzivira predlaganje zakona relevantnih za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i zakona iz domena opšte zakonodavne reforme, implementirajući menunarodne instrumente i standarde iz ove oblasti;
4. Potvnuje spremnost da razvija mehanizam stalne i efikasne kontrole nad vladinim strukturama, baziran na definisanim zakonskim propisima, što je preduslov za zaštitu demokratskih prava granana i njihovog prava na slobodan pristup informacijama;
5. Izražava spremnost da, u cilju istraživanja i analize korupcije u različitim oblastima, afirmiše saradnju sa nevladinim sektorom;
6. Prihvata da učvršćuje saradnju sa medijima, kako bi, zajedno sa nadležnim državnim organima i civilnim društvom, doprinijela razvoju svijesti da korupcija ugrožava grananske vrijednosti društva, protiv koje se moderno i demokratsko društvo bori svim sredstvima;
7. Obavezuje se da, saglasno preuzetim obavezama sa Regionalne konferencije Jugoistočne Evrope, GOPAK-Globalna organizacija parlamentaraca protiv korupcije, osnuje nacionalni ogranak parlamentaraca Crne Gore u borbi protiv korupcije , u kome bi bili zastupljeni predstavnici svih radnih tijela .
8. Rezoluciju objaviti u “Službenom listu Crne Gore”.

SU-SK BR. 01-846/3
Podgorica, 27.decembar 2007.godine
Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

Aneks 4: Zakonski osnov za rad i nadležnosti antikorupcijskih komisija u regionu

ZEMLJA	CRNA GORA	SRBIJA	SRBIJA	HRVATSKA	HRVATSKA	MAKEDONIJA	SLOVENIJA
TIJELO	Nacionalna komisija	Savjet za borbu protiv korupcije	Agencija za borbu protiv korupcije	Nacionalno vijeće	Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera za suzbijanje korupcije	Državna komisija za sprečavanje korupcije	Komisija za sprečavanje korupcije
GODINA USPOSTAVLJANJA	2007	2001	2008 ²¹⁹	2006	2008	2002-2003	2004
IMENOVANJE I NADZOR	Vlada Republike Crne Gore	Vlada Republike Srbije	Narodna skupština Republike Srbije	Hrvatski Sabor	Vlada Republike Hrvatske	Narodna Skupština Republike Makedonije	Narodna Skupština Republike Slovenije
RELEVANTNA REGULATIVA	Odluka Vlade / Poslovnik	Odluka Vlade	Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije	Odluka Skupštine / Poslovnik	Odluka o osnivanju Povjerenstva za praćenje provedbe mjera za suzbijanje korupcije	Zakon za sprečavanje korupcije / Poslovnik	Zakon za sprečavanje korupcije / Poslovnik

²¹⁹ Narodna Skupština Republike Srbije donijela je zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije u oktobru 2008. godine, dok je konstitutivna sjednica održana u aprilu 2009. godine.

	<p>Nije uređen način izbora članova Komisije, niti postoje jasni kriterijumi po kojima su se birali postojeći članovi. Nacionalna komisija ima predsjednika i jedanaest članova. Članove Komisije imenuje Vlada.</p> <p>Članovi Komisije su najviši predstavnici sudske, izvršne i zakonodavne vlasti, odnosno institucija koje su zadužene za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.</p> <p>Predsjednik zastupa i predstavlja Komisiju, predlaže usvajanje izvještaja, potpisuje odluke, zapisnike i druga akta koje usvaja Komisija. Saziva sjednicu i predsjeda.</p> <p>Preko predsjednika član može od nadležnih organa tražiti dostavu podataka i informacija i izvršiti uvid u dokumentaciju u vezi sa djelokrugom rada Komisije.</p>	<p>Po Odluci o obratovanju Savjeta članovi se imenuju iz reda članova Vlade i funkcionera koji rukovode posebnim organizacijama, kao i domaći i strani stručnjaci.</p> <p>Savjet ima predsjednika i 14 članova.</p> <p>Predsjednik se bira iz reda članova Savjeta od strane Vlade. Predsjednik saziva sjednicu Savjeta i njome predsjeda, predstavlja Savjet u javnosti i iznosi aktivnosti i stavove Savjeta, kao i izvještaje koje Savjet radi i dostavlja ih Vladi Republike Srbije na razmatranje.</p>	<p>Prema Zakonu o Agenciji za borbu protiv korupcije članove Odbora Agencije bira Narodna skupština na predlog: Administrativnog odbora Narodne skupštine, predsjednika Republike, Vlade, Vrhovnog kasacionog suda, Državne revizijske institucije, Zaštitnika građana i Poverenika za informacije od javnog značaja, putem zajedničkog dogovora, Socijalno-ekonomskog saveta, Advokatske komore Srbije; udruženja novinara u Republici Srbiji, putem zajedničkog dogovora. Predlagači mogu predložiti nekoga iz svojih redova za člana Odbora Agencije. Direktor agencije i njegov zamjenik biraju se putem javnog konkursa.</p>	<p>Po Odluci o Nacionalnom vijeću izbor članova Vijeća vrši Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Sabora. Vijeće ima predsjednika i 10 članova. Vijeće čine poslanici, predstavnici sindikata, antikorupcijskih NVO, akademske zajednice, stručnjaci i predstavnici medija.</p> <p>Predsjednik se bira iz reda opozicionih poslanika, a potpredsjednik iz reda poslanika parlamentarne većine. Uz predsjednika i člana Vijeća biraju se iz reda poslanika i to jedan iz reda parlamentarne većine, a dva iz reda parlamentarne manjine. Predsjednik saziva sjednicu i njome predsjeda i predstavlja Vijeće u javnosti.</p>	<p>Na osnovu odluke o osnivanju u Povjerenstvo se kao članovi imenuju predstavnici ministarstava u Vladi Republike Hrvatske, predstavnici sudske vlasti, kao i predstavnici nekoliko državnih institucija.</p>	<p>Prema Zakonu izbor članova vrši Skupština. Komisija se sastoji od sedam članova koji imaju isti status i predsjednika.</p> <p>Članovi bi trebali biti istaknuti stručnjaci iz oblasti prava i ekonomije.</p> <p>Predsjednik se bira iz reda članova Komisije. Zakonom nisu posebno definisane aktivnosti predsjednika.</p>	<p>Članovi moraju imati najmanje visoku stručnu spremu, deset godina radnog iskustva i moraju biti prepoznati kao osobe od javnog povjerenja.</p> <p>Predsjednika i potpredsjednika Komisije predlaže Predsjednik Slovenije, a bira ih Skupština. Predsjednik Komisije predstavlja, predsjeda i organizuje rad, ima sve ovlaštenja i odgovornosti javnog organa u skladu sa zakonom. Predsjednik i potpredsjednik su u stalnom radnom odnosu.</p>
--	--	---	---	---	--	---	---

IMENOVANJE
ČLANOVA I PRED-
SJEDNIKA

MANDAT	Nema vremenskog ograničenja mandata i nije propisano pod kojim uslovima članovi mogu biti razriješeni.	Nema vremenskog ograničenja mandata i nije propisano pod kojim uslovima članovi mogu biti razriješeni.	Mandat direktora agencije traje pet godina, dok je mandate članova Odbora ograničen na četiri godine. Direktor Agencije kao I članovi njenog Odbora na ovu funkciju se mogu birati najviše dva puta.	Mandat članova Vijeća traje do isteka mandata pojedinog sastava Hrvatskog sabora. U poslovniku je definisano da član koji ne postupa u skladu sa svojim pravima i dužnostima može biti razriješen od strane Sabora.	Nema vremenskog ograničenja mandata i nije propisano pod kojim uslovima članovi mogu biti razriješeni.	Mandat predsjednika traje jednu dok mandat članova traje četiri godine. Nije propisano pod kojim uslovima članovi mogu biti razriješeni.	Mandat predsjednika, potpredsjednika i članova traje 6 godina, bez prava na ponovno imenovanje. Rad u ovom tijelu može biti prekinut u slučaju kad član to sam zahtijeva, kada je konačno osuđen za neko krivično djelo po službenoj dužnosti, ako se bavi djelatnostima koje nisu kompatibilne sa radom Komisije, u slučaju gubljenja sposobnosti za radom u ovom tijelu i ako je prekršio Zakon ili Ustav dok je u sastavu Komisije.
--------	--	--	--	---	--	--	--

BUDŽET	<p>Poslovníkom predviđen budžet za rad Komisije. U Odluci o imenovanju je navedeno da Komisija upravlja ukupnim sredstvima obezbijeđenim za realizaciju Programa protiv korupcije i organizovanog kriminala</p>	<p>Savjet je direktan budžetski korisnik a njegov budžet određuje Vlada Srbije, odnosno Ministarstvo finansija.</p>	<p>Sredstva za rad i funkcionisanje Agencije obezbjeđuju se u budžetu Republike Srbije, na predlog Agencije, kao i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom. Agencija samostalno raspolaže svojim sredstvima.</p>	<p>Odlukom o Nacionalnom vijeću predviđena su sredstva iz Državnog budžeta za rad ovog tijela</p>	<p>U odluci o Os-nivanju nije bilo podataka na osnovu kojih bi mogli imati informaciju da li je predviđen budžet Povjerenstva, kao i informacija ko određuje budžet Povjerenstva.</p>	<p>U Zakonu se navodi da članovi Komisije pri-maju mjesečnu nadoknadu za rad u Komisiji u visini dvije minimalne plate, a o iznosu budžeta odlučuje Skupština na predlog Komisije.</p>	<p>Budžet za rad Komisije se izdava iz budžeta Republike Slovenije. Komisija samostalno raspolaže sredstvima, prema godišnjem planu.</p>
--------	---	---	--	---	---	--	--

<p>Zadaci komisije su regulisani Odlukom o osnivanju.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.rukovodi, organizuje i sinhronizuje aktivnosti institucija u sprovođenju Programa protiv korupcije i organizovanog kriminala; 2. upravlja ukupnim sredstvima obezbijedenim za realizaciju Programa; 3.utvrđuje prioritete, dinamiku i rokove realizacije i ocjenjuje postignute rezultate u implementaciji Programa; 4. dostavlja Vladi izvještaj sa pregledom stanja, ocjenom i predlogom mjera najmanje dva puta godišnje. 	<p>Zadaci Savjeta regulisani su Odlukom o osnivanju.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Da sagleda aktivnosti u borbi protiv korupcije 2.predlaže Vladi mjere koje treba uvesti u cilju efikasne borbe protiv korupcije 3.pratiti njihovo sprovođenje 4.podnošenje inicijativa za donošenjem propisa, mjera i drugih akata u ovoj oblasti. 	<p>Zakon propisuje da je Agencija samostalan i nezavisan državni organ čije su nadležnosti da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.nadzire sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, Akcionog plana za primenu Strategije i sektorskih akcionih planova i daje mišljenja u vezi sa njihovom primenom; 2.pokreće postupak i izriče mere zbog povrede ovog zakona; 3.rešava u sukobu interesa; 4.vodi registar funkcionera, registar imovine i prihoda funkcionera, kao i posebne evidencije u skladu sa Zakonom o Agenciji za borbu protiv korupcije; 5.obavlja poslove u skladu sa zakonom kojim je uređeno finansiranje političkih stranaka; 6.daje smernice za izradu planova integriteta u javnom i privatnom sektoru; 7.uvodi i sprovođa programe obuke o korupciji, u skladu sa ovim zakonom; 8.daje mišljenja i uputstva za sprovođenje Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije; 	<p>Zadaci Vijeća su regulisani Odlukom o osnivanju.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nadzire i prati sprovođenje Nacionalnog programa suzbijanja korupcije 2.sistematski prati podatke o pojavama korupcije koje na njegov zahtjev dostavljaju tjelaha zadužena za sprovođenje Programa 3.analizira izvještaje nadležnih tijela o sprovođenju Programa i akcionih planova te ocjenjuje način i rezultate sprovođenja, 4.predlaže mjere poboljšanje sprovođenja Programa 5.podstiče i usmjerava saradnju Hrvatskoga sabora i državnih i drugih tijela, ostalih faktora zaduženih za sprovođenje Programa 6.podnosi Hrvatskom saboru godišnje dva izvještaja o svom radu. 7.Svojim djelovanjem i strukturom Vijeće jača nadzor nad tijelima zaduženim za sprovođenje Programa. 	<p>Zadaci Povjerenstva su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. procjenjivanje korupcijskih rizika te predlaganje i osmišljavanje mjera za njihovo sprječavanje, 2. koordinacija provedbe Strategije suzbijanja korupcije s pripadajućim Akcijskim planom, 3. unapređenje djelotvornosti provedbenih mjera akcijskog plana, 4. jačanje međuinstitucionalne suradnje u provedbi mjera Akcijskog plana. 	<p>Zadaci Komisije definisani su Zakonom.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.usvajanje Programa za prevenciju i suzbijanje korupcije 2.usvaja godišnje programe i planove za realizaciju Programa 3.daje mišljenja na prijedloge zakona bitnih za sprečavanje korupcije 4.pokreće inicijative pred nadležnim organima za ispitivanje finasjko materijalnog poslovanja političkih partija, sindikata i građanskih asocijacija 5.pokreće postupak pred nadležnim organima za razrješenje, smjenjivanje, krivično gonjenje javnih funkcionera koji su koristila državni kapital 6.usvaja Poslovnik o radu 7.predlaže Skupštini budžet za rad Komisije 8.priprema godišnje izvještaje svoga rada, preduzete mjere i aktivnosti i podnosi ih predsjedniku Skupštine, Vrhovnom sudu i objavljuje ih u medijima 	<p>Zadaci Komisije definisani su Zakonom o sprečavanju korupcije.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.predlaže nacrt Rezolucije o sprečavanju korupcije Vladi koja ga dostavlja Skupštini 2.Komisija je odgovorna za sprovođenje rezolucije 3.prati i analizira statističke podatke o stanju korupcije u zemlji 4.saraduje sa odgovornim javnim organima u izradi i usklađivanju propisa vezanih za sprečavanje korupcije 5.prati implementaciju gore navedenih propisa i preuzima inicijativu za njihovu dopunu 6.obavlja koordinacione i savjetodavne - edukativne zadatke
---	--	--	--	--	--	---

			<p>9. daje inicijative za izmenu i donošenje propisa u oblasti borbe protiv korupcije; 10. prati i obavlja poslove koji se odnose na organizovanje koordinacije rada državnih organa u borbi protiv korupcije; 11. saraduje sa drugim državnim organima u prema propisa u oblasti borbe protiv korupcije; 12. pruža stručnu pomoć u oblasti borbe protiv korupcije; 13. postupaju po predstavkama pravnih i fizičkih lica; 14. organizuje istraživanja, prati i analizira statističke i druge podatke o stanju korupcije; 15. u saradnji sa nadležnim državnim organima prati međunarodnu saradnju u oblasti borbe protiv korupcije; 16. obavlja i druge poslove određene zakonom.</p>			<p>9. saraduje sa ostalim državnim organima, sa organima drugih država i međunarodnim organizacijama koji se bore protiv korupcije 10. preduzima aktivnosti u cilju obrazovanja organa nadležnih za otkrivanje krivičnog djela, gonjenja korupcije i drugih oblika kriminala 11. obavlja druge zadatke propisane Zakonom 12. Komisija podnosi izvještaj jednom godišnje u cilju informisanja javnosti o realizaciji aktivnosti i postignutih rezultata ili kada to zahtijeva sud.</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

<p>Sjednice se održavaju četiri puta godišnje.</p> <p>Za punovažno odlučivanje na sjednici potrebno je da sjednici prisustvuje više od pola članova. Glasanje je javno.</p> <p>Sjednice nisu otvorene za javnost, osim izuzetno, ukoliko to odluči Komisija.</p> <p>Predstavnici međunarodnih organizacija mogu prisustvovati sjednicama Komisije.</p>	<p>Savjet sjednice organizuje jednom mjesečno, a po potrebi i češće. Za održavanje sjednice potrebno je prisustvo više od pola članova. Glasanje o svakoj temi je javno. Na sjednici Saveta se vodi zapisnik.</p>	<p>Nije precizirana dinamika rada Agencije Zakonom o samoj Agenciji.</p>	<p>Vijeće održava sjednice jednom mjesečno, za održavanje sjednice neopohodno je prisustvo više od pola članova. Glasanje je javno osim kada vijeće odluči drugačije.</p> <p>Sjednice mogu biti otvorene za javnost ukoliko se većinom glasa tako odluči, takođe moguće je napraviti i tonski zapis sjednice o čemu se takode dogovara prije početka sjednice.</p>	<p>Nije navedeno u Odluci o osnivanju povjerenstva koliko često se moraju održavati sjednice Povjerenstva</p>	<p>Komisija se sastaje najmanje 1 put nedeljno.</p> <p>Za održavanje sjednice mora biti prisutno više od pola članova. Odluke se donose glasovima većine.</p> <p>U slučaju razmatranja sistematskih problema sjednici mogu prisustvovati istaknuti eksperti.</p>	<p>Zakonom nije propisano koliko često se održavaju sjednice i koliko članova mora prisustvovati sjednici da bi bila održana.</p> <p>Na sjednicama Komisija usvaja odluke, mišljenja i stavove većinom glasova.</p> <p>Javni organi, lokalne zajednice i nosioci javnih funkcija moraju na zhtatjev Komisije dostaviti sve informacije neophodne za obavljanje zadataka i omogućiti joj uvid u relevantna dokumenta osim kada je drugačije propisano zakonom. Na zahtjev Komisije zaposleni u tim tijelima moraju prisustvovati sjednici i pružiti odgovore na pitanja Komisije.</p>
<p>SJEDNICE</p>						

<p>STRUČNA PODRŠKA</p>	<p>Stručnu podršku u obradi i pripremi izvještaja nadležnih organa pruža Stručno tijelo koje čine predstavnici institucija zaduženih za sprovođenje Akcionog plana.</p>	<p>Stručnu administrativno-tehničku podršku Savjetu pruža Generalni sekretarijat Vlade Srbije.</p>	<p>Agencija ima stručnu službu kojom rukovodi direktor Agencije.</p>	<p>Nacionalno vijeće ima Stručnu službu za obavljanje stručnih i tehničkih poslova. Stručnu službu čine sekretar Vijeća, administrativni sekretar i savjetnici. Stručni i drugi uslovi za raspored na radna mjesta u stručnoj službi Nacionalnog vijeća utvrđuju se posebnim Pravilnikom. Sabor je zadužen da osigura prostor, potrebna sredstva i stručni tim radi boljeg rada Nacionalnog vijeća.</p>	<p>Stručne i administrativne poslove za Povjerenstvo za praćenje i provedbu mjera za suzbijanje korupcije obavlja Odjeljenje za nadzor mjera za sprovođenje Strategije suzbijanja korupcije Ministarstva pravosuđa.</p>	<p>Komisija ima profesionalnu zaposlenu administraciju.</p>	<p>Komisija upošljava profesionalnu administraciju.</p>
----------------------------	---	--	--	---	---	---	---

